

WHC Nomination Documentation

File name: 400.pdf UNESCO Region EUROPE

SITE NAME ("TITLE") Budapest, the Banks of the Danube and the Buda Castle Quarter

DATE OF INSCRIPTION ("SUBJECT") 11/12/1987

STATE PARTY ("AUTHOR") HUNGARY

CRITERIA ("KEY WORDS") C (ii)(iv)

DECISION OF THE WORLD HERITAGE COMMITTEE:

11th Session

The Committee took note of the statement made by the observer from Hungary that his Government undertook to make no modifications to the panorama of Budapest by adding constructions out of scale.

BRIEF DESCRIPTION:

This site, with the remains of monuments such as the Roman city of Aquincum and the Gothic castle of Buda, which have exercised considerable architectural influence over various periods, is one of the world's outstanding urban landscapes and illustrates the great periods in the history of the Hungarian capital.

1.b. State, province or region: Budapest

1.d Exact location: La zone concernée est situées au centre de la capitale, sur les deux rives du fleuve Danube. Sur la rive droite, à Buda, elle comprend le mont du Chateau avec le quartier annexe situé sur la rive et la masse du mont Gellert surplombant la fleuve.

ORGANISATION DES NATIONS UNIES
POUR L'ÉDUCATION, LA SCIENCE
ET LA CULTURE

Convention concernant la protection
du patrimoine mondial, culturel et naturel

Cadre réservé au CPM

Date de réception:
N° d'ordre:

BUDAPEST
LE PANORAMA DES DEUX BORDS DU DANUBE ET LE QUARTIER DU CHATEAU

Proposition d'inscription sur la liste du patrimoine mondial
soumise par la Hongrie

Budapest, 1986

1. Localisation précise	
a) Pays	République Populaire Hongroise
b) État, province ou ville	Budapest, capitale (Noms précédents de Budapest: Aquincum – nom romain, I–II. s.; Buda/Ofen – nom hongrois et allemand de la rive droite; Pest – nom hongrois de la rive gauche)
c) Nom du bien	Le panorama des deux rives du Danube et le quartier du Château, BUDAPEST.
d) Nature du bien	Panorama de rive du fleuve et ensemble architectural
e) Localisation exacte sur les cartes	<p>La zone concernée est situées au centre de la capitale, sur les deux rives du fleuve Danube. Sur la rive droite, à Buda, elle comprend le Mont du Château avec le quartier annexe situé sur la rive et la masse du Mont Gellért surplombant le fleuve. La superficie de l'aire concernée est environ de 400 hectares, moins de 1 pour cent du territoire de la capitale.</p> <p>La délimitation exacte de la zone et la localisation des bâtiments principaux se trouvent en annexe „A”.</p>
2. Données juridiques	
a) Propriétaire	La zone est une des aires de situation plus centrale de la capitale de Budapest où, à l'exception des institutions de l'Église, quasi tous les bâtiments d'habitation et publics sont gérées par l'État Hongrois. Le nombre des immeubles n'étant pas de propriété de l'État n'atteint même pas 1 pour cent.
b) Statut juridique	<p>A l'intérieur de la zone proposée a inscrire sur la liste du patrimoine mondial le Mont du Château (citadelle) de Buda a été déclaré zone d'importance historique par décision commune des ministres de la Construction et du Développement Urbain et resp. de l'Instruction Publique, en vertu du décret 38/1965. ÉM 2. § /1/b. Par le décret des deux ministres ont déclaré ambiance d'importance historique l'ensemble architectural baroque de la Place Corvin, les environs de l'église du Tabán, la contrée de la Place Batthány et l'ensemble de la Place Március 15. L'aire en question est couverte de 142 monuments historiques, 76 bâtiments de caractère de monument historique (monument historique de deuxième catégorie) et 3 édifices d'importance du paysage urbain (monument historique de troisième catégorie)</p> <p>La liste des bâtiments et zones classés et la carte indiquant leur localisation figurent en annexe „B”.</p>

2. Données juridiques
(suite)

c) Administration
responsable

Les institutions publiques de la zone appartiennent au plus haut degré aux ministères compétents et responsables aux autorités supérieures nationales, c'est l'utilisateur en fonction et resp. le service compétent du conseil de l'arrondissement qui sont responsables en premier ressort de leur gestion. L'administration responsable des maisons d'habitation est l'Entreprise Immobilière de l'arrondissement, au suprême degré il incombe à la Direction Supérieure Municipale Immobilière (1052 Budapest, Ve Városház u. 9–11.) à décider de leur rénovation. Le gérant responsable des institutions de l'Église est la communauté religieuse compétente et resp. la direction nationale du culte.

Les ponts du Danube sont gérés par l'Entreprise Municipale d'Entretien de Voies Publiques (1081 Budapest, VIIIe Kállai É. u. 7.)

Les administrations responsables des bâtiments plus importants figurent en annexe „C”.

3. Identification

a) Description et
inventaire

Dispositions géophysiques du panorama

La beauté du panorama de Budapest est due à l'effet commun de deux éléments géographiques: celui des montagnes de Buda et celui du fleuve Danube.

Le Danube atteint les limites de notre capitale s'étalant d'une grande largeur et en plusieurs branches, à l'intérieur du territoire de la ville, le fleuve se rétrécit de plus en plus, puis au centre de ville, il embrasse l'aire de la Cité avec un fort méandre pour commencer à s'élargir par degrés au-dessous du Mont Gellért, en se répartissant en branches il revêt son caractère expendu préalable. Les contours de la montagne se formant de collines et de monts d'une hauteur de 150 à 500 mètres, se dessinent doucement sur l'horizon droit, excepté le Mont Gellért. Au nord de la capitale, entre la montagne et le large fleuve, longe une plaine. Au-dessus de la partie de fleuve rétrécie dans la Cité, les monts avancent jusqu'à la rive du Danube, puis ils retournent de nouveau au Mont Gellért en décrivant une grande courbe, ici toutefois pas en pentes douces, mais avec d'immenses roches qui surplombent le fleuve, en augmentant encore la tension impressionnante du vaste fleuve et du mont conservé dans sa forme originale depuis des millénaires. Ensuite, vers le sud, les monts s'éloignent de nouveau du Danube pour donner place à une plaine.

Le mont du Château se profile solitairement au milieu du demi-cercle des monts et du terrain plan qui s'étend entre la courbe du Danube. La cime sud plus étroite de sa forme ovalique allongée s'appuie directement sur la rive du fleuve, tandis que son extrémité nord élargie en reste à 1 km de distance. Son axe longitudinal est environ 1,5 km, sa plus grande largeur est dans les 500 m. Des bords du plateau du mont du Château se dressent quasi en toutes les directions des pentes abruptement émoussées, ainsi la configuration du sol se dessine d'une manière très caractéristique.

Au point de vue de la beauté du paysage, le mont du Château est suréminent. Le secret de l'harmonie de l'effet esthétique du fleuve et du corps de la ville de Budapest est que tous les deux gardent leur caractère original: le fleuve se fait valoir comme élément monumental du paysage même s'il est quasi resserré par les îlots de la ville et la ville ne se divise tout de même pas en deux parties. Cette unité du corps de la ville se manifeste intensément de deux côtés du Danube, entre la pointe méridionale de l'Île Marguerite et le Mont Gellért, donc sur l'aire du centre de ville.

3. Identification

a) Description et inventaire (suite)

La forte courbure en arc du fleuve contribue également à faire valoir la physionomie du Mont du Château: on découvre le mont sur la rive droite concave de l'autre côté du Danube et des ponts, ce qui fait ressortir d'une manière très impressionnante la construction du plateau du mont du Château. La masse énorme du Mont Gellért offre une très belle vue en sorte de coulisse naturelle vert foncé derrière la silhouette dentelée des constructions denses situées au premier plan.

Le côté de Pest s'élève doucement vers l'extrémité de la ville, ici le demi-cercle est moins arqué et plus éloigné, mais complète très harmonieusement „l'amphithéâtre de Budapest”.

La vue de Budapest

Les événements — du temps et de l'espace — qui se déroulent dans cet arène sont les constructions mêmes. C'est de nouveau le mont du Château qui „a la vedette” et domine, à côté de lui les constructions des rives ne jouent que quelques beaux rôles de caractère.

Le panorama du Danube de la partie sud du mont du Château est dominé par les fortifications médiévales, l'immense masse du château royal baroque ainsi que les palais et bâtiments publics volumineux. La rangée de maisons à un et à deux étages, bâties sur les murs d'enceinte de cette ville bourgeoise et s'étendant sur la partie nord du mont du Château est coupée par l'ensemble de plus grande échelle de l'Église Matthias, du Bastion des Pêcheurs et de l'Hotel Hilton. La tour gothique Marie-Madeleine souligne encore l'accent vertical à l'extrémité nord du mont du Château.

Le premier „élément” d'encadrement du panorama de la capitale est la pente abrupte rocheuse du Mont Gellért, phénomène naturel vraiment frappant au milieu d'une grande ville de 2 millions d'habitants. Au pied du mont, les trois bains alimentés par des sources thermales et datant en partie de l'époque de la domination ottomane ont été érigés au-dessous des flancs des montagnes qui se détournent du Danube. Au premier plan des pentes parquées des collines rentrantes en un grand arc s'étendent le kiosque et le bazar du Jardin du Château, oeuvres de l'architecte Miklós Ybl, tout en prédominant la pente du mont du Château à partir du Pont Elisabeth jusqu'au Pont Suspendu. L'axe du Pont Suspendu et du tunnel gagne un bel accent par les voies du funiculaire qui descend à cet endroit, ainsi que par le grillage de fer forgé néobaroque somptueusement orné d'un oiseau Turul (aigle mytique des anciens hongrois).

Ce quartier „Víziváros” (Ville des Eaux) commence au nord du Pont Suspendu, les belles tours de ses églises baroques et romantiques semblent indiquer le quartier du Château. L'Église Sainte-Anne qui est peut-être la plus belle église baroque de toute la capitale, en est la plus remarquable.

A l'extrémité nord, le dernier élément du panorama de la rive du Danube est la tache verte de la Colline des Roses, couvertes de constructions moins denses. Le pilier médian du Pont Marguerite s'appuie sur la pointe de l'Île Marguerite. Le parc national à arbres feuillus qui couvre de tout le long l'île, offre une vue ravissante.

3. Identification

a) Description et inventaire (suite)

Pest se trouve au côté gauche du Danube. La construction aménagée entre les rues perpendiculaires sur le fleuve en rangs serrés de genre des grandes villes forme un paysage urbain horizontal, rendu moins dense par des places situées aux têtes des ponts et entre les ponts. A cause de la courbure du Danube, les constructions de la rive ne sont visibles qu'en partie: quelques bâtiments plus importants et autour d'eux des places, le Parlement néogothique couronné d'une coupole monumentale, l'Académie des Sciences Hongroise neo-renaissance, la Redoute légèrement romantique et l'Église paroissiale de la Cité a une façade baroque et un chœur gothique. Étant donné que le terrain monte doucement, les bâtiments plus hauts situés plus en arrière font également partie du panorama de Pest; l'immense coupole et les tours de la Basilique, les deux tours de l'Église de l'Université et la tour du temple de la Place Calvin.

Quartier du Château

Les ouvrages de défense remontant au Moyen Age, à l'époque de la domination ottomane et construits à l'âge moderne sont situés sur les bords de l'aire de construction du plateau. La pente en général abrupte et non couverte du mont commence au pied des remparts. Le paysage urbain de Buda est dominé par le Palais Royal érigé au XVIIIe siècle en style baroque au-dessus des ruines de l'ancien palais médiéval et puis amplement agrandi au XIXe siècle; sa masse immense surplombe les tours et les bastions demi-tour restaurés du système de fortifications médiéval.

L'ancien Place St. George est située au nord du palais. Les bâtiments originaux ont été en partie détruits par la deuxième guerre mondiale, sur leur emplacement on poursuit actuellement des fouilles archéologiques. En passant à côté du Théâtre du Château et d'un ancien bâtiment de cloître, on aboutit sur la Place d'Armes (Dísz-tér), ou commence le quartier du château bourgeois. Ses maisons d'habitations à un ou à deux étages à la façade en majeure partie du XVIIIe siècle incorporent quasi sans exception des parties ou fragments médiévaux. Quelquefois ces fragments ne sont plus visibles à cause des riches ornements baroques de la façade dont on voulait préserver l'unité. Dans d'autres cas le chassis médiéval ou les ornements de pierre mis à jour atténuent l'ordre rigoureux de la façade de style Joseph II. (style Régence) d'une manière agréable. En quelques cas il était possible de reconstruire entièrement la façade médiévale. Ainsi au Quartier du Château on trouve toutes sortes de styles l'un près de l'autre: corniches de pierre à arcatures ornées de peintures, maisons médiévales à portails de pierre, palais en style baroque primaire, maisons d'habitations de style Joseph II, façades classicisantes, et bâtiments modernes érigés sur les terrains-brèches, ce qui offre un bel exemple de la continuité. Aux porches on trouve presque partout de belles niches à siège gothiques à remplage aveugle, particularité du Quartier du Château de Buda, puisqu'on ne rencontre ce motif si fastueusement et fréquemment en nulle partie de l'Europe, même pas dans des autres régions de la Hongrie.

Une caractéristique des maisons d'habitations de Buda est que ce n'est jamais le pignon, mais la ligne de gouttière qui se tourne vers la rue. La ligne de l'entablement doucement ondulée prête un caractère agréablement calme aux rues qui courent modérément courbées et jamais parallèlement.

Le centre du Quartier du Château est la Place de la Sainte-Trinité. L'église principale du couronnement qui s'y trouve a perdu pendant la domination turque en partie sa forme gothique originale, ainsi on l'a restaurée à la fin du XIXe siècle conformément à l'esprit de l'époque en style neo-gothique historisant, qui préserve néanmoins des détails originaux. Le splendide Bastion des Pêcheurs néo-roman constitue un environnement digne, d'où des escaliers richement ornés descendent vers le Danube. La place en „L” est ornée de deux statues, de la colonne baroque richement modélisée de la Sainte Trinité et de la statue esquessante du roi St. Étienne. A côté de l'église se trouve le nouvel Hôtel Hilton, construit en préservant et incorporant la façade restée intacte de l'ancien couvent des Jésuites ruiné au cours de la seconde guerre mondiale.

<p>3. Identification</p> <p>a) <i>Description et inventaire (suite)</i></p>	<p>A la partie nord du Quartier du Château, autour de la tour Marie-Madeleine et l'église d'autrefois, il s'est formée une place plus grande à laquelle se joint une petite place triangulaire devant le portail nord reconstruit du château. Sur ce point situé à l'extrémité nord du mont du Château on a cessé de bâtir en échelle de proportion traditionnelle et respectée depuis le Moyen Age au cours du XIXe siècle, en y établissant deux grands bâtiments publics. De cette manière il s'est formé ici en certain sens un contrepoint à la masse de l'ensemble du palais qui s'étend sur la partie sud.</p> <p>Les dessins et photos complétant la description se trouvent en annexe „D”.</p>
<p>b) <i>Cartes et / ou plans</i></p>	<p>Sur les pages gauches du dossier d'inscription se trouvent:</p> <ul style="list-style-type: none"> – la localisation de la zone concernée dans l'aire de Budapest. <p>En annexe se trouvent:</p> <ul style="list-style-type: none"> – carte de délimitation de la zone, annexe „A” – édifices sauvegardés dans la zone concernée, annexe „B” – plans des bâtiments les plus importants, vues des niches à siège, etc., annexe „D” – cartes d'archives, plans, dessins sur Budapest, annexe „E” – détails du plan de réanimation en préparation du Château de Buda, feuilles de mesurage et projet de programme, annexe „F”
<p>c) <i>Documentation photographique et / ou cinématographique</i></p>	<p>Collées sur les pages gauches du dossier d'inscription 18 photos en blanc et noir. En annexe 16 photos en couleurs, 10 photos en blanc et noir et 15 diapositifs en couleurs.</p>
<p>d) <i>Historique</i></p>	<p>Le territoire de la ville actuelle de Budapest fut aux I–IIe siècles une colonie romaine, la résidence de la Province Pannonia Inferior: Aquincum. De l'autre côté du lieu de passage du Danube, sur la rive gauche se trouva le camp militaire Contra Aquincum, dont les restes mises à jour sont visibles à proximité de la tête du Pont Élisabeth à Pest.</p> <p>Après la fondation de notre État, on constitua d'abord la ville de Pest. En 1241–42 l'invasion des tartares mongols dévaste le pays. Après ce désastre, le roi Béla IV fait entourer le Mont du Château défendable de murs d'enceinte pour raisons stratégiques et il y reconstruit son siège royal, en transférant à Buda les habitants de la ville de Pest se située sur une plaine sans défense.</p> <p>On construit des églises: l'Église Notre-Dame (dont la construction serait selon les recherches en relation avec l'architecte français Villard de Honnecourt), les églises Marie-Madeleine et St. Nicolas des Dominicains. Sous le règne des rois d'Anjou, on érige un château royal gothique. La construction du quartier du château se développe au XIVe siècle avec ses maisons à 1 et à 2 étages, à large porte cochère et cours d'une grande étendue. C'est ici qu'habitent les bourgeois aisés qui s'occupent aussi de viticulture.</p> <p>Sigismond de Luxembourg empereur romain-germanique et roi hongrois agrandit et développe richement le palais. Le roi Mathias Corvin fait reconstruire l'édifice gothique en style renaissance italien. Entretemps Pest se repeuple, on y érige une église gothique.</p> <p>Pendant l'occupation turque d'environ 150 ans le mont du Château comme la ville commence à tomber en ruines. Les beys, pachas et cadis se succèdent à brefs intervalles sur l'ordre du sultan et ne se préoccupent trop du développement de la ville, ils font transformer les bâtiments existants pour leurs propres exigences et ne font ériger que quelques bains et mosquées. A cet époque-là l'Église Notre-Dame du quartier du château fonctionne comme djami. En 1866 au cours des luttes pour la libération de Buda, les constructions du mont du Château furent ruinées en 60–70 pour cent. La ville baroque se construit au XVIIIe siècle sur les murs de fondation</p>

3. Identification

d) Historique (suite)

médiévaux et sur les locaux voutés des rez-de-chaussée. Mais à cet époque Buda n'est plus le centre du pays, puisqu'à la fin du XVIIe siècle la Hongrie passe sous l'autorité autrichienne.

La plupart des édifices du quartier du château furent plusieurs fois reconstruits au cours des XVIIIe–XIXe siècles.

Au début du XVIIIe siècle la Palais Royal fut également ruiné. Sous le règne de Marie-Thérèse (1740–80) la construction du nouveau palais fut achevée sur l'emplacement des ruines des anciens édifices. Les auteurs de ses plans furent Jean-Nicolas Jadot architecte royal et Franz Anton Hillebrandt. Le palais fonctionne comme couvent et université, résidence palatiale. A la fin du XIXe siècle on agrandit la masse du palais au triple afin de faire représenter de cette manière dignement l'Empire Austro-Hongroise. Le palais actuel est la réalisation et le développement des plans de Alajos Hauszmann et Miklós Ybl.

C'est au tournant du siècle que l'ancienne Église de Notre-Dame, aujourd'hui nommé Église Mathias et le Bastion des Pêcheurs qui en sert de bel encadrement gagnent leur forme actuelle d'après les plans historisant de l'architecte Frigyes Schulek. La composition témoigne d'une riche fantaisie et du talent éminent et virtuose de l'architecte éclectique qui recherchait dans les formes médiévales et pouvait les adapter de main sure.

Pest pouvait garder peu de sa physionomie médiévale par suite des vicissitudes de l'histoire. Son caractère actuel a été défini par l'architecture du tournant du siècle, nuancé par quelques beaux bâtiments publics conservés des âges précédents.

Parmi les édifices situés sur la rive du Danube, il faut relever l'Église Paroissiale de la Cité. L'ancienne église érigée au XIIIe siècle en style roman en partie en insérant les murs du camp romain, au coin du castrum romain (Contra Aquincum), noyau de la ville de Pest, bâti en 294 et servant aussi à l'époque de la migration des peuples de fortification, fut en majeure partie anéantie par l'invasion mongole. Au début du XVe siècle on la reconstruit en forme de basilique gothique, sous la domination ottomane elle fut de nouveau ruinée, sa reconstruction fut achevée en 1739 à l'époque baroque. A l'intérieur, une belle mihrab prouve son fonctionnement pendant la domination des Ottomans.

Pest se développe aux XVIIIe – XIXe siècles en grande ville. A l'époque du classicisme, elle se vante d'une physionomie caractéristiquement belle grâce à la rangée unitaire des hôtels sur la rive du Danube dont quelques-uns se trouvent toujours là. Le Pont Suspendu fut achevé en 1849 sur les plans de l'ingénieur anglais W.T. Clark. Le beau bâtiment romantique de la Redoute de Pest, oeuvre de Frigyes Feszl fut construit pendant 1859–64.

Le bâtiment néo-renaissance de l'Académie des Sciences de Hongrie fut projeté en 1862 par F. A. Stüler.

L'élément monumental architectural principal de la rive de Pest est le Parlement, érigé entre 1884–1904 sur les plans de Imre Steindl. Les dimensions du bâtiment neo-gothique sont impressionnantes: la longueur est de 268 m, la hauteur de la coupole de 96 m.

3. Identification
(suite)

e) Bibliographie

- Miklós Horler (réd.): Budapest műemlékei I. in: Magyarország műemléki topográfiája (Monuments historiques de Budapest I., in: Topographie des monuments historiques de Hongrie) Budapest, 1955.
- Ezeréves Budapest (Budapest millénaire) introduction: Lajos Mesterházi, Budapest, 1970.
- Jenő Rados: Magyar építészettörténet (L'histoire de l'architecture hongroise) Budapest, 1961.
- István Genthon: Magyarország művészeti emlékei (Monuments d'art de la Hongrie) Budapest, 1974.
- Klára Póczy: Pannóniai városok (Villes de Pannonia) Budapest, 1976.
- László Gerevich: A budai Vár feltárása (La mise au jour du Château de Buda) Budapest, 1966.
- Budapest Enciklopédia (Encyclopédie Budapest) Budapest, 1981.
- G. Sándor Zakariás: Budapest / Magyarország művészeti emlékei III. (Budapest/Monuments d'art de la Hongrie III.) Budapest, 1961.

4. État de préservation / de conservation

a) Diagnostic

Les terrains-brèches causés par les destructions de la seconde guerre mondiale sont de nos jours presque disparus. La construction de la rive du Danube de Pest a été complétée de nouveaux hôtels, quasi comme continuation de la conception du XIXe siècle. Côté de Buda, on remplaçait les bâtiments détruits des maisons d'habitation et d'immeubles de bureaux.

Les détails, fragments médiévaux du Château de Buda sont présentés au Musée de l'Histoire de Budapest, aménagé à l'ancien palais royal. Le gouvernement a prévu l'investissement de la reconstruction de l'immense ensemble du palais à des fins culturelles, ainsi les ailes donnant sur le Danube abritent la collection de la Galerie Nationale Hongroise et le Musée de l'Histoire des Mouvements Ouvriers, tandis qu'au vaste bloc ouest on a installé la Bibliothèque Nationale Széchenyi dans des conditions très modernes. L'ancienne église des Carmélites proche du palais abrite actuellement le Théâtre du Château, l'ex-cloître adjacent l'Institut Scientifique du Théâtre. Du côté ouest la mise au jour de la partie sud du Quartier du Château est en train. La conception des plans des constructions encore manquantes de la Place St. George a actuellement lieu. La rénovation des maisons du quartier résidentiel concerné et leur réévaluation comme monuments historiques ne peuvent encore être considérées comme achevées. La restauration et en quelques cas, la reconstruction des façades ou leur présentation ont été terminées dans les années cinquante-soixante. Mais la formation intérieure de plusieurs bâtiments ne s'est pas réalisée sur la base des principes unitaires de la restauration de monuments historiques, parce qu'après la guerre, le but primordial a été forcé de rendre habitables d'autant plus de maisons que possible. (L'étude des projets actuels voir sous 4.e.)

Sur l'emplacement des maisons tombées en ruines par les bombardements se trouvent déjà presque partout des édifices modernes. C'est sur le modèle du processus de restauration du Château de Buda que les architectes hongrois apprennent à remplir leur tâche intéressante „nouveau bâtiment dans un ancien milieu”, en utilisant les expériences bien utiles de cette opération. Quasi en tant que reconnaissance de leur activité, le 11ème Congrès international de l'ICOMOS a été organisé en 1972 à Budapest et sur ce thème. Aujourd'hui, il ne reste plus que la construction de 3 ou 4 terrains exposés, ce qui figure à l'ordre du jour des projets municipaux. Il faut encore mentionner deux facteurs de danger: les problèmes de stabilité des murs d'enceinte de Buda, dus à certaines causes géotechniques et hydrologiques et que l'air pollué de Budapest contribue fortement à la détérioration des matériaux de pierre des édifices. La conception des renforcements des murs d'enceinte est actuellement en cours, aussi bien les préparatifs des travaux.

4. État de préservation / de conservation (suite)

b) Agent responsable de la préservation ou de la conservation

L'entretien des bâtiments est en général la tâche de l'administration responsable gérante (voir 2.c.). La restauration des aires et bâtiments classés monuments historiques est coordonnée par l'Inspectorat Municipal des Monuments Historiques (1052 Budapest V. Városház u. 9–11.). En dernière instance c'est l'architecte en chef de Budapest qui soumet les questions concernant le panorama du Danube au Comité Exécutif du Conseil Municipal de Budapest pour en décider.

c) Historique de la préservation ou de la conservation

Durant les siècles pleins de vicissitudes historiques, on devait plusieurs fois reconstruire les bâtiments de Budapest. Pendant les décades passées depuis la seconde guerre mondiale, la réalisation la plus réussite et importante a été sans doute la restauration du Château de Buda: il y fallait mettre au jour au-dessous des renovations, transformations, reconstructions des siècles précédents la ville royale médiévale, pour la plupart fragmentairement, mais tout de même permettant la restauration. Au-dessous du palais baroque, sur le niveau de la cave, dans les soubassements et dans les remblais des jardins baroques de nombreuses parties et de fragments importants abondamment restaient préservés. Les restaurations ont eu lieu d'après les mises au jour de László Gerevich archéologue et historien d'art, sur les plans de l'architecte László Gerő. Il nous devenait possible de faire connaissance avec le donjon du XIIIe siècle de nos rois, la chapelle gothique du Château dont on a pu reconstruire le niveau inférieur. Nous avons disposé également d'assez de données et de fragments pour restaurer la salle des chevaliers gothique à pilier médian. Il a été aussi possible de mettre au jour un beau oriel gothique, quelques cours médiévales, des murs, portails, tours de l'ouvrage de défense multiple, mais aussi des fragments de la riche décoration du palais renaissance du roi Mathias. Lors de la restauration du vaste palais éclectique on pouvait mettre au jour et présenter au public des couches plus basses et plus anciennes de l'édifice.

La seconde guerre mondiale a gravement endommagé le quartier résidentiel de la zone du Château, mais nous pouvons enregistrer comme succès bien important que l'attention se dirigeait aux monuments architecturaux du Moyen Age. Quand les bombardements ont détruit les murs érigés à l'époque baroque, apparaissaient de derrière des murs des niches à siège gothiques, des fragments de fenêtres, et au cours de la mise au jour méthodique, nous avons pu nous familiariser avec la construction médiévale de la ville bourgeoise. Il était possible de découvrir des donjons, des bâtiments gothiques à deux étages, des églises et synagogues. L'importance de cette „trouvaille” unique est bien documentée par le fait que tandis qu'avant la guerre on n'a connu que 8 rangées de niches à siège aux porches des maisons les plus anciennes, aujourd'hui il y en a déjà 35 bien restaurées. Il était aussi possible de reconstruire la peinture murale médiévale en couleurs de nombreux bâtiments.

Lors de leur retraite les allemands ont fait sauter tous les ponts de Budapest. Leur reconstruction a été achevée au début des années cinquante. Au lieu de l'ancien Pont Elisabeth, on a construit un nouveau pont suspendu à cables d'acier d'un lin-teau.

4. État de préservation / de conservation (suite)

d) Moyens de préservation ou de conservation

Les institutions garantissant la restauration sont l'Inspectorat Municipal des Monuments Historiques et l'Inspectorat National des Monuments Historiques qui exercent une surveillance professionnelle. La restauration qui reste encore à faire et la rehabilitation entière du mont du Château figurent dans les projets à moyen terme réalisés d'après les plans de reconstruction actuellement en préparation auprès de la Direction Principale Immobilière et de Construction du Conseil Municipal (1054 Budapest, Ve Városház u. 9-11.). L'extérieur des bâtiments est entièrement renové tous les 20 ans.

e) Plans de gestion

La conception des plan de reconstruction (à l'échelle M = 1 : 500) du Château de Buda est actuellement en train. Le plan a pour but de faire ressortir autant que possible la valeur historique des édifices au cours de leur affectation à de nouvelles fonctions et de la réévaluation de la zone résidentielle. Il s'agit en premier lieu de mettre en relief leurs beaux espaces intérieurs. Le conception complexe des plans s'étend aussi aux problèmes archéologiques, de communication, des zones vertes et des services publics du Château. Le plan réalise les taches fonctionnelles au cours de la restauration détaillée qui embrasse aussi le niveau principal et le paysage de rue. Le programme du projet en cours de conception et quelques feuilles de mesurage se trouvent en annexe „F”.

5. Justification de l'inscription sur la liste du patrimoine mondial

a) Bien culturel

- (III) L'unique effet esthétique de Budapest est du en premier lieu au rapport harmonieux de paysage et ville, de nature et oeuvre humaine, dans lequel les facteurs de valeur particuliers ne se totalisent pas seulement, mais se multiplient encore. Dans le cas de Budapest la connexion du paysage et de la ville est tellement harmonieuse et parfaite parce que le Château, point principal de paysage urbain à l'égard du contenu et de la morphologie, est situé sur cette aire déterminée nécessairement par la formation de la surface comme donnée primaire. Le point principal de la beauté du paysage et celui de la ville coincident, en rehaussant et multipliant cela réciproquement énormément leur effet esthétique.
- (II) L'ensemble historique du quartier de ville représente l'esprit créateur de l'homme d'une manière unique. Ayant ressuscité à plusieurs reprises de la destruction, il offre un bel exemple de la continuité et de la survivance résistante d'ordre supérieur aussi au point de vue esthétique d'un ensemble architectural et d'urbanisme.
- (IV) Et la ville médiévale et la ville baroque resprésentent un type caractéristiquement spécifique qui diffèrent des ensembles architecturaux des époques analogues ou pareilles des pays limitrophes.
- (I) A l'égard des caractéristiques de la typologie des maisons médiévales, le Château de Buda a exercé une influence considérable sur les autres villes hongroises.

5. Justification de l'inscription sur la liste du patrimoine mondial

a) Bien culturel
(suite)

(V) En un tel sens il s'agit d'un espace vital traditionnel et caractéristique qui a conservé organiquement sa structure développée au Moyen Age et était aussi capable de changer plusieurs fois fonction au cours de l'histoire. De nos jours, la zone est le centre culturel et de tourisme de la capitale de Budapest, mais en dehors de cela aussi le quartier résidentiel et le lieu d'habitation d'environ 3000 personnes dans les belles maisons restaurées.

6. Organismes et personnes ressources ayant participé au dossier d'inscription

Institut Hongrois pour l'Urbanisme et l'Aménagement du Territoire
Városépítési Tudományos és Tervező Intézet
Budapest, 1253 I-99 bd. Krisztina
Katalin Korompay, architecte
Ákos Frankó, historien d'art

Inspectorat National des Monuments Historiques
Országos Műemléki Felügyelőség
1014 Budapest, 1e 1. rue Táncsics M.
Dr. András Román, chef de section

Bureau d'Études d'Urbanisme de Budapest
Budapesti Városépítési Tervező Vállalat
1054 Budapest V^e 9-11. rue Városház
Ágoston Orlai, photographe

7. Signature au nom de l'État partie

Signature: _____

Nom et prénom: _____

Sándor László

Titre: _____

Ministre de Construction, Hongrie

Date: _____

Le 16 avril 1956

DÉLIMITATION DU TERRITOIRE PROPOSÉ

Se départant du nord, par la point de l'île de Margitsziget, suivant la ligne du pont Margit à la rive gauche du Danube, procédant vers le sud par la rangée des maisons longeant la rive jusqu'au pont Szabadság, englobant les places Kossuth-, Roosevelt et Március 15. et les édifices qui délimitent ces places. Sur la rive droite la limite sud du territoire est le bord sud du complexe des bâtiments de Polytechnique de Budapest (Budapesti Műszaki Egyetem). A travers les bâtiments du complexe universitaire on tourne devant la place Gellért (Gellért tér) pour monter à la colline Gellért, ici en tournant à la limite entre la partie résidentielle et le parc jusqu'à la rue Antal et en continuant en direction nord-ouest jusqu'à la rue Kereszt. En descendant cette rue on arrive sur l'avenue Attila et on continue jusqu'à la rue Várfok. Tournant à droite, passant par les rues Várfok, Batthyány et Csalogány, on arrive à la rive du Danube, et continuant par les ensembles des maisons, longeant la rive vers le nord, on se retrouve au point de départ à la hauteur du pont Margit.

LISTE DES MONUMENTS HISTORIQUES

(Les bâtiments marqués par I., II., III., jouissent – conformément à la liste des monuments historiques hongrois – d’une protection de différent degré:

- I. = monument historique
- II. = bâtiment de caractère de monument historique
- III. = bâtiment d’importance pour le paysage urbain.)

B U D A (rive droite)

1e arrondissement: Quartier du CHÂTEAU

Aire d’importance de monument historique   Mont du Château. La partie entourée de murs d’enceinte du mont du Château et les rues qui l’entourent directement, avec le jardin de l’ancien Palais Royal et les rues qui le délimitent.

- I. 1., rue Anna   (Les bâtiments pas spécifiés en particulier sont des maisons d’habitation dont chacun comprend des parties médiévales; elles ont obtenu leur forme actuelle aux XVIIIe–XIXe siècle).
- I. 2., rue Anna
- I. 1., place Bécsikapu
- I. 5., place Bécsikapu
- I. 6., place Bécsikapu
- I. 7., place Bécsikapu
- II. 8., place Bécsikapu
- I. Murailles du Château-fort de Buda. Fortifications médiévales, turques et de l’âge moderne.
- I. 3., place Dísz
- I. 4–5., place Dísz
- I. 10., place Dísz
- II. 11., place Dísz
- II. 12., place Dísz
- I. 13., place Dísz
- I. 15., place Dísz
- II. 3., rue Fortuna
- I. 4., rue Fortuna
- I. 5., rue Fortuna
- I. 6., rue Fortuna
- II. 7., rue Fortuna
- I. 8., rue Fortuna
- II. 9., rue Fortuna
- II. 10., rue Fortuna
- II. 11., rue Fortuna
- I. 12., rue Fortuna
- I. 13., rue Fortuna
- I. 15., rue Fortuna
- I. 17., rue Fortuna
- II. 18., rue Fortuna
- II. 19., rue Fortuna
- II. 23., rue Fortuna
- II. 25., rue Fortuna

- I. Bastion des pêcheurs et escaliers de gala par Frigyes Schulek, 1895–1902.
- II. 4., rue Hatvany Lajos
  - I. 1., place Hess András
Des vestiges de l'ancienne église St. Nicolas des Dominicains, XIII–XVe siècles
  - I. place Hess András
Restes des ruines de l'ancien couvent et de l'église des Dominicains XIIIe–XVe siècles
  - I. 3., place Hess András
L'ancien Auberge à l'Hérisson Rouge
  - I. 4., place Hess András
- II. Escalier d'école, baroque, 1778.
  - I. 1., place Kapisztrán
  - I. 2–3–4., place Kapisztrán. Ancienne Caserne Nádor: Institut et Musée d'Histoire Militaire
  - I. 6., place Kapisztrán. Des vestiges de la tour et des murs de l'ancienne église Marie-Madeleine, XIIIe–XVe siècles.
- II. 2., rue Móra Ferenc
  - I. 2., rue Országház
- II. 4., rue Országház
  - I. 5., rue Országház
- II. 6., rue Országház
  - I. 7., rue Országház
  - I. 8., rue Országház
  - I. 9., rue Országház
  - I. 10., rue Országház
  - I. 11., rue Országház
  - I. 13., rue Országház
- II. 14., rue Országház
  - I. 16., rue Országház
  - I. 17., rue Országház
  - I. 18., rue Országház
- II. 19., rue Országház
  - I. 20., rue Országház
  - I. 21., rue Országház
  - I. 22., rue Országház
  - I. 23., rue Országház
  - I. 24., rue Országház
  - I. 26., rue Országház
  - I. 28., rue Országház
Ancien Parlement. F. A. Hillebrandt, 1784, Centre de Congrès de l'Académie des Sciences de Hongrie
- II. 9, rue Petermann bíró
  - I. 6, Place Szent György
Ancien palais royal, construit au XVIIIe siècle, agrandi entre 1896 et 1903 par Miklós Ybl et Alajos Hauszmann. Au-dessous du niveau actuel palais médiéval et renaissance des XIIIe–XVe siècles
  - I. 1–2, Place Szent György. Ancien Palais Sándor, 1806. par Mihály Pollack
  - I. Place Szentháromság (Sainte-Trinité), Église de Notre-Dame remontant aux XIIIe–XVe siècles, reconstruite par Frigyes Schulek, 1874–96.

- I. Place de la Sainte Trinité, statue de la Sainte Trinité 1718.
- I. 2, rue de la Sainte Trinité, l'ancien: Hôtel de ville de Buda, 1692–1774.
- I. 5, rue de la Sainte Trinité
- I. 7, rue de la Sainte Trinité
- I. 1–3, rue Színház, Théâtre du Château, ancienne église des Carmélites, 1736.
- I. 5–11, rue Színház, ancien maison conventuelle des Carmélites, début du XVIIIe siècle.
- I. 1, rue Táncsics Mihály
- I. 3, rue Táncsics Mihály
- II. 4, rue Táncsics Mihály
- I. 5, rue Táncsics Mihály
- II. 6, rue Táncsics Mihály
- I. 7, rue Táncsics Mihály
Ancien Palais Erdődy, 1769. Institut Musicologique.
- II. 8, rue Táncsics Mihály
- I. 9, rue Táncsics Mihály
Ancienne Caserne József, 1810.
- II. 10, rue Táncsics Mihály
- I. 12, rue Táncsics Mihály
- II. 13, rue Táncsics Mihály
- II. 14, rue Táncsics Mihály
- II. 15, rue Táncsics Mihály
- I. 16, rue Táncsics Mihály
- II. 17, rue Táncsics Mihály
- II. 18, rue Táncsics Mihály
- I. 21–22. rue Táncsics Mihály
Ancien Palais Zichy, 1745. Dans la cour des vestiges d'une synagogue du XVe siècle.
- I. 24, rue Táncsics Mihály
- II. 25, rue Táncsics Mihály
- I. 26, rue Táncsics Mihály
Au rez-de-chaussée musée, salle de prière juive du Moyen Age
- I. 27, rue Táncsics Mihály
- I. 1, rue Tárnok
- II. 3, rue Tárnok
- I. 5, rue Tárnok
- II. 6, rue Tárnok
- II. 7, rue Tárnok
- I. 10, rue Tárnok
- I. 13, rue Tárnok
- I. 14, rue Tárnok
- II. 20, rue Tárnok
- I. 6, rue Uri,
- II. 8, rue Uri
- I. 9, rue Uri
- I. 13, rue Uri
- II. 14, rue Uri
- II. 16, rue Uri
- I. 17, rue Uri
- I. 18, rue Uri

- I. 19, rue Uri
- I. 20, rue Uri
- II. 22, rue Uri
- I. 24, rue Uri
- II. 25, rue Uri
- II. 27, rue Uri
- II. 29, rue Uri
- I. 31, rue Uri
- I. 32, rue Uri
- I. 33, rue Uri
- I. 34, rue Uri
- I. 35, rue Uri
- I. 36, rue Uri
- I. 37, rue Uri
- I. 38, rue Uri
- II. 39, rue Uri
- I. 40, rue Uri
- I. 41, rue Uri
- II. 42, rue Uri
- II. 43, rue Uri
- I. 45, rue Uri
- I. 47, rue Uri
- I. 48–50, rue Uri
- I. 49, rue Uri
Anciennes église et couvent des Clarisses, avec détails médiévaux
- I. 51, rue Uri
Immeuble de bureaux de l'Académie des Sciences de Hongrie
- I. 52, rue Uri
Par Mihály Pollack, 1824. Immeuble de bureaux de l'Académie des Sciences de Hongrie
- I. 53, rue Uri
Ancien couvent des Franciscains, 1741, immeuble de bureaux de l'Académie des Sciences de Hongrie
- I. 55, rue Uri
Tour de l'ancienne église Marie-Madeleine (plus tard celle de la Garnison), XVe siècle
- II. 58, rue Uri
- I. 62, rue Uri
- I. 64–66, rue Uri
- II. 70, rue Uri
- II. 72, rue Uri

1er arrondissement – ZONE EXTRA MUROS

- I. 1–3, rue Apród
1810. Musée de l'Histoire de Sciences Médicales
- I. 11, avenue Attila
- II. 15, avenue Attila
- II. 21, avenue Attila
- II. 37, avenue Attila

Ambiance historique   Environnement de la Place Batthyány

- I. 3, place Batthyány
- I. 4, place Batthyány
Ancien Auberge à la Croix Blanche, 1770.
- I. 7, place Batthyány
Église paroissiale Sainte-Anne du quartier Felső-Víziváros (Ville supérieure des Eaux), 1765.
- I. 7, place Batthyány
Bâtiment de l'ancienne paroisse, fin du XVIIIe siècle
- I. 25, rue Batthyány
- I. 1, rue Bugát
Ruines de l'église médiévale St. Lazare, XIVe siècle
- I. place Clark Ádám
Entrée est du tunnel, Ádám Clark, 1856.

Ambiance historique   Environnement de la Place Corvin

- I. 2, place Corvin
- I. 3, place Corvin
- II. 4, place Corvin
- II. 5, place Corvin
- II. 13, place Corvin
- II. 2, rue Donáti
- I. 32, rue Donáti
- II. 34, rue Donáti
- II. 36, rue Donáti
- I. 9, place Döbrentei
Bain Rudas, bâtiment turc, 1566.
- I. 9, rue Döbrentei
- I. 15, rue Döbrentei
- I. 17, rue Döbrentei
- II. 9, rue Farkasbíró
- II. 1, rue Fő
- I. 3, rue Fő
- II. 4, rue Fő
- II. 5, rue Fő
- I. 16, rue Fő
- I. 20, rue Fő
- I. 30–32, rue Fő
Anciennes église et couvent des capucins, avec traces de reconstruction turque, XVe–XIXe siècles
- I. 41, rue Fő
Ancien hôpital Elisabeth, XVIIIe siècle
- I. 41, rue Fő
Ancienne église Elisabeth
- I. 43, rue Fő
Ancienne asile Marcibányi
- I. 8–10, rue Hadnagy
Bain Rác, bassin et coupole turcs, XVIe siècle

- II. 18, rue Hunyadi János
- III. 12, rue Iskola
- I. 14, rue Iskola
- II. 18, rue Iskola
- II. 20, rue Iskola
- II. 28, rue Iskola
- II. 31, rue Iskola
- III. 32, rue Iskola
- II. 1, rue Jégverem
- II. 2, rue Jégverem
- I. place Krisztina — Église catholique du quartier Krisztinaváros, 1795.
- I. Pont Suspendu, 1839 — 49, W. Th. Clark
- II. Place Mária, statue de la Vierge Marie, 1724.
- I. 8, rue Pala
- II. 12, rue Szalag
- I. 18, rue Szalag
- I. 20, rue Szalag
- I. 1, place Szarvas
- III. place Szilágyi Dezső, temple réformé, 1896.

Ambiance historique   Environnement de l'église catholique du Quartier de Tabán

- I. Parc du Tabán, ruines médiévales
- II. 9, rue Toldy Ferenc, école, 1859.
- I. 2–6, Place Ybl Miklós, Bazar du Jardin du Château, Miklós Ybl, 1872.
- I. 9–10, Place Ybl Miklós, Kiosque du Jardin du Château, Miklós Ybl, 1879.

XIe arrondissement

- II. Mont Gellért, Citadelle, Fortification, 1851.
- II. 3–9, Quai Műegyetem
Bibliothèque de l'École Polytechnique (Műegyetem), 1909.
- II. 1, Place Szent Gellért
Hôtel et Bain Gellért, 1918.

P E S T (rive gauche)

V^e arrondissement

- II. 5, Place Roosevelt, Siège de l'ancienne Compagnie D'Assurance Gresham, 1907.
- I. 9, Place Roosevelt, Académie des Sciences de Hongrie, F. A. Stüler, 1864.
- I. 1, rue Akadémia
- I. 1–3 Place Kossuth Lajos, Parlement, par Imre Steindl, 1884–1904.
- III 11, Place Kossuth Lajos, Ministère de l'Agriculture et de l'Alimentation, 1895.
- I. 12, Place Kossuth Lajos, ancienne Cour de Cassation, 1897, Musée Ethnographique

- I. 2, Place Vigadó, Redoute de Pest, 1859—64, Frigyes Feszl
- I. 2, rue Pesti Barnabás
- I. 2/B, Place Petőfi, Église grecque orthodoxe, 1801
- I. 15, Place Március 15, restes de Contra Aquincum de l'Époque romaine, aire de ruines en plein-air
- I. 15, Place Március 15, Église paroissiale de la Cité, XIIe—XVIIIe siècles

Ambiance historique   Église Paroissiale de la Cité, Contra Aquincum, aire de ruines

- I. 15, Place Március 15,   Côté sud de la Place, sous le niveau du sol, ruine de la chapelle médiévale St. Michel

ADMINISTRATION RESPONSABLE DES BATIMENTS PLUS IMPORTANTS

PARLEMENT 1055 Budapest, 1–3, pl. Kossuth	Bureau Technique de l'Assemblée Nationale V ^e 1–3, pl. Kossuth
ACADÉMIE DES SCIENCES DE HONGRIE 1051 Budapest, 9, pl. Roosevelt	propre administration sur place
REDOUT 1051 Budapest, 1, pl. Vörösmarty	Conseil Municipal de Budapest, Section de Culture 1052 Budapest, 9–11, rue Városház
LE SITE CONTRA AQUINCUM 1056 Budapest, 15, pl. Március	Musée Historique de Budapest 1014 Budapest, 2, pl. Szent György
EGLISE PAROISSIALE DE LA CITÉ 1056 Budapest, 2, pl. Március 15.	paroisse sur place
ECOLE POLYTECHNIQUE 1111 Budapest, 3–9, quai Műegyetem	Conseil Municipal de Budapest, Section de Culture 1056 Budapest, 9–11, rue Városház
HOTEL GELLÉRT 1111 Budapest, 1, pl. Szent Gellért	Entreprise DANUBIUS 1138 Budapest, l'île Marguerite
BAIN THERMIQUE GELLÉRT 1111 Budapest, 1, pl. Szent Gellért	Direction Municipale de Bains 1051 Budapest, 25, rue Guszev
CITADELLA (ancienne forteresse sur le Mont Gellért) 1118 Budapest, Mont Gellért	Entreprise BUDAPEST–TOURIST 1021 Budapest, 5–7, rue Hárshegyi
BAIN THERMIQUE RUDAS 1013 Budapest, 9, pl. Döbrentei	Direction Municipale de Bains 1051 Budapest, 25, rue Guszev
BAIN THERMIQUE RÁC 1013 Budapest, 8–10, rue Hadnagy	Direction Municipale de Bains 1051 Budapest, 25, rue Guszev
BAZAR ET KIOSQUE DU JARDIN DU CHATEAU 1013 Budapest, 2–6 et 9–10, pl. Ybl Miklós	Institut de Culture populaire, Ministère de Culture 1011 Budapest, 8, pl. Corvin
TUNNEL 1013 Budapest, pl. Clark Ádám	Entreprise Municipale d'Entretien de Voies Publiques 1018 Budapest, 7, rue Kállai

ADMINISTRATION RESPONSABLE DES BATIMENTS PLUS IMPORTANTS (SUITE)

ÉGLISE PAROISSIALE SAINTE-ANNE 1011 Budapest, 5, pl. Batthyány	Paroisse Sainte-Anne 1011 Budapest, 7, pl. Batthyány
ÉGLISE MATHIAS 1014 Budapest, pl. Szentháromság	Paroisse Château de Buda 1014 Budapest, 2, rue Lant
BASTION DES PECHEURS 1014 Budapest, pl. Szentháromság	Entreprise Municipal d'Entretien de Voies Publiques 1081 Budapest, 7, rue Kállai
PALAIS DU CHATEAU 1014 Budapest, pl. Szent György	propre administration (Curatelle du Palais) sur place

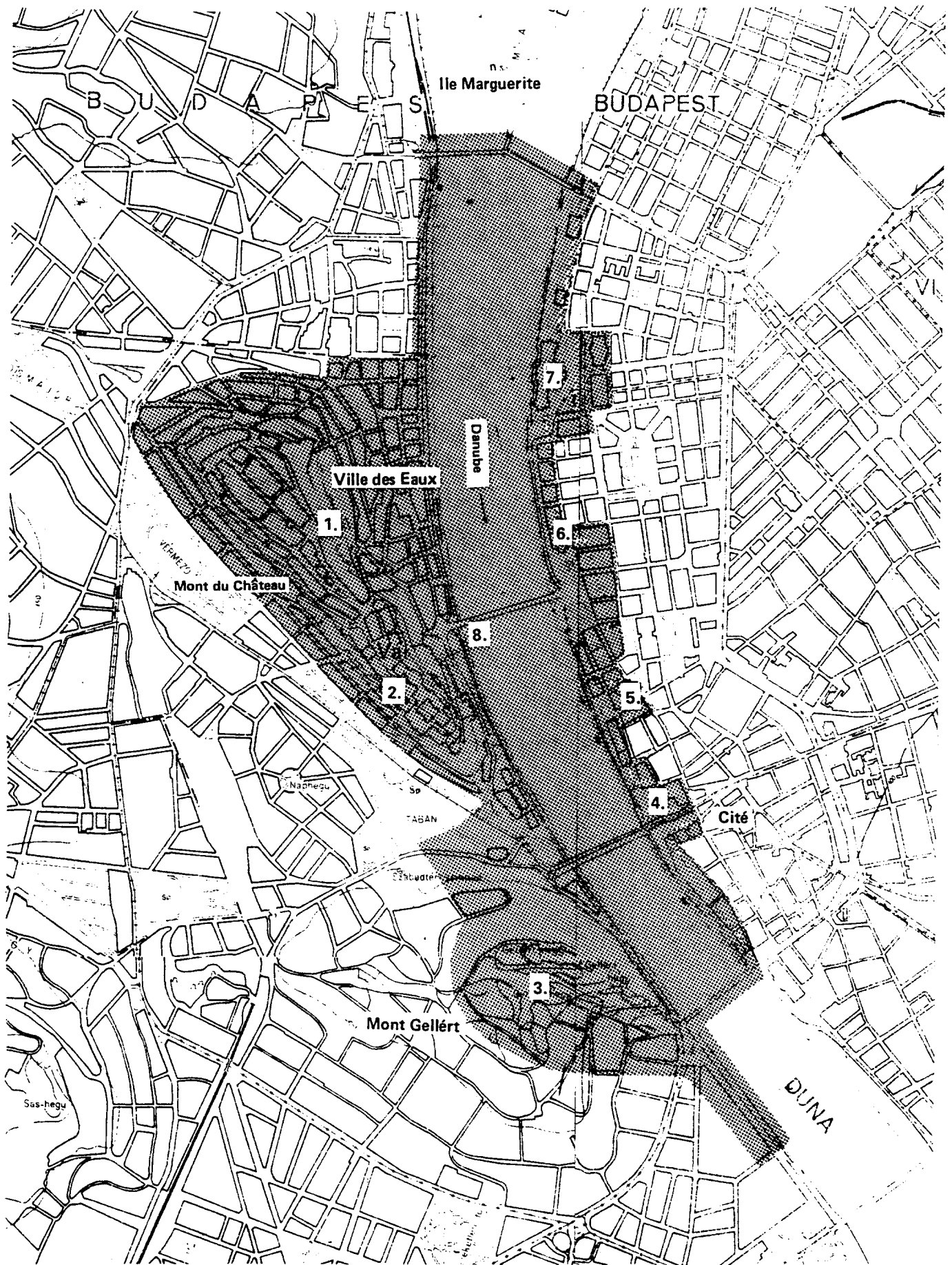
Budapest, le panorama des deux bords du Danube avec le quartier du Château de Buda

---

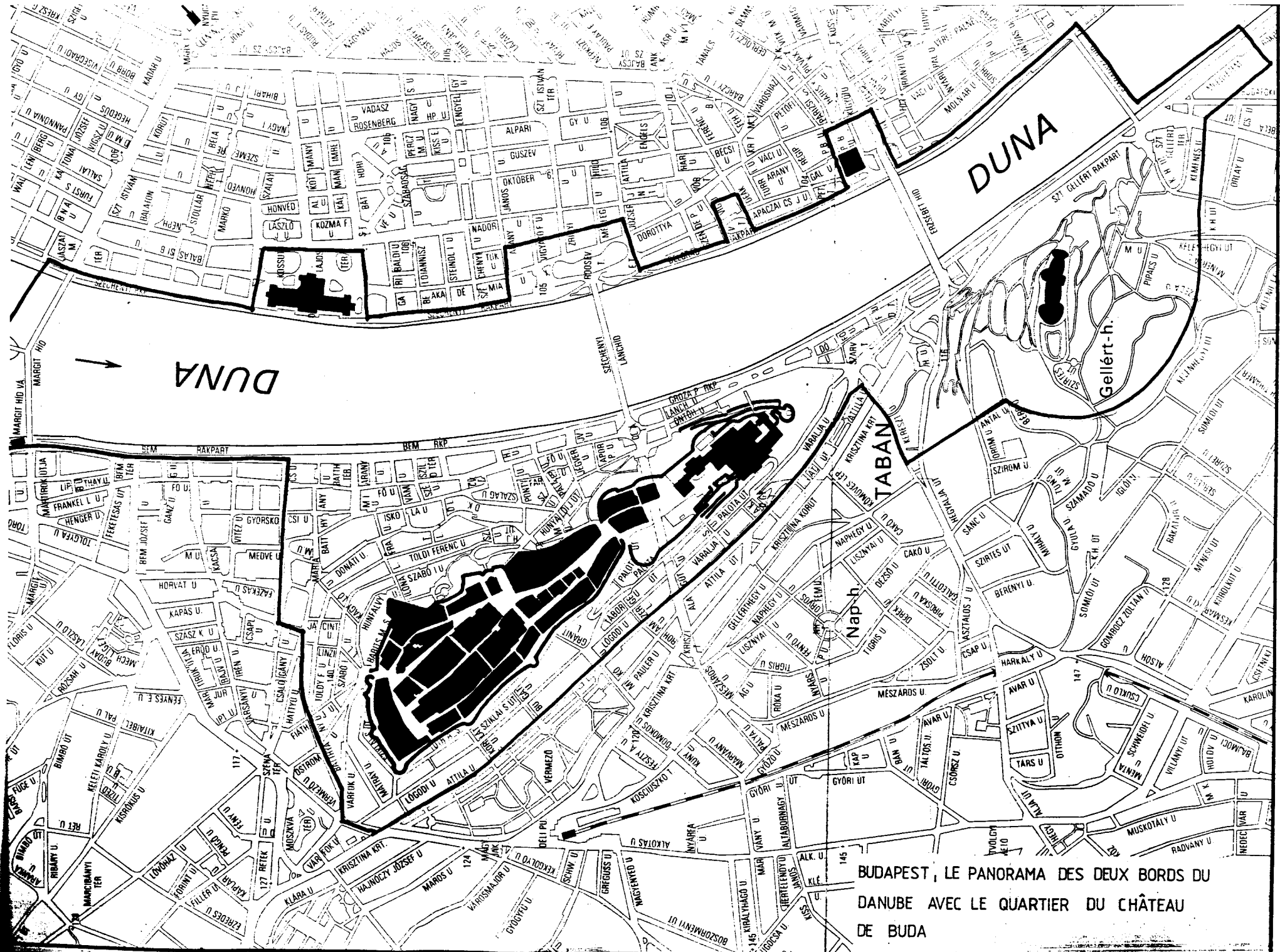
Le panorama du tronçon intérieur des bords du Danube à Budapest est un des rares exemples de l'harmonie produite par l'unité du milieu naturel et construit. En même temps c'est la création - d'un niveau élevé - de l'urbanisme des XIX-XXième siècles et celle de l'aménagement urbain.

Les éléments de l'ensemble : le quartier du Château avec le palais du Château de Buda et le Bastion des Pêcheurs, avec l'église Mathias et l'Hôtel Hilton récemment construit, le mont Gellért avec la Citadelle, le Parlement sur la rive gauche, plus loin l'église catholique de la Cité avec les vestiges du camp romain, la série des ponts franchissant le fleuve ont créé un paysage urbain qui - dans son ensemble - peut être considéré comme panorama digne de figurer sur la liste du patrimoine mondial culturel et naturel. Il est favorablement complété par l'ensemble des monuments historiques médiévaux et baroques du quartier du Château de Buda, servant en même temps d'exemple comment un quartier ayant perdu sa fonction originale /centre civique/ peut s'intégrer organiquement et utilement dans l'organisme vivant d'une métropole.

La localisation du territoire proposé dans la cité de Budapest (échelle 1 : 20000)

1. Église Mathias
2. le Château
3. Citadella
4. Église paroissiale de la Cité
5. Redoute
6. Académie des Sciences de Hongrie
7. Parlement
8. Pont Suspensif

DUNA

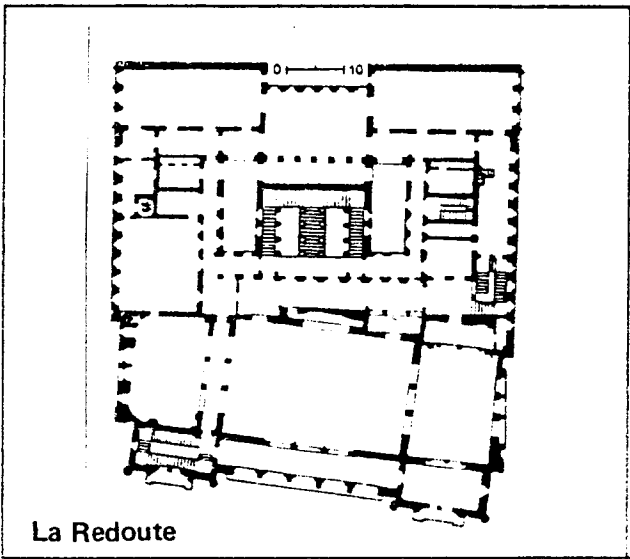
DUNA

Gellért-h.

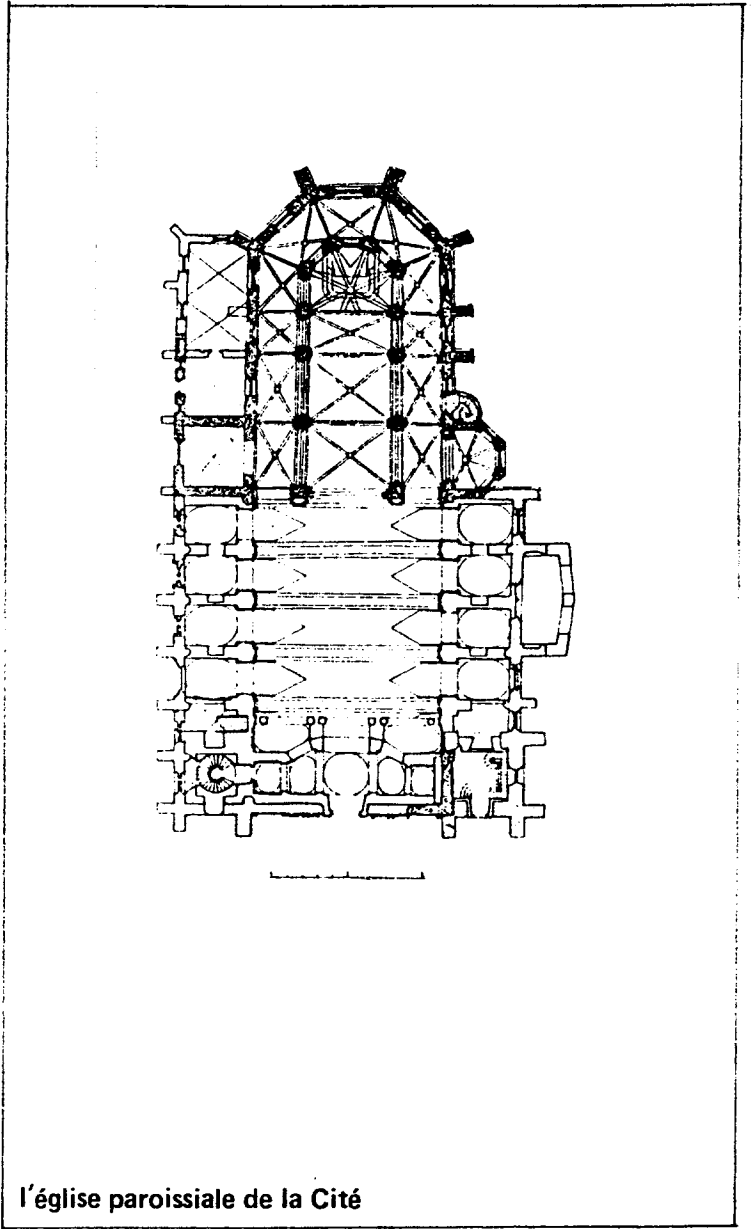
TABAN

Nádas

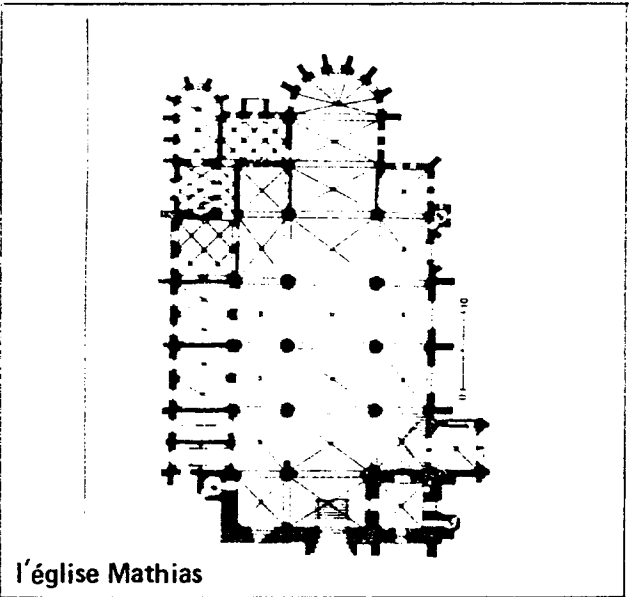
BUDAPEST, LE PANORAMA DES DEUX BORDS DU DANUBE AVEC LE QUARTIER DU CHÂTEAU DE BUDA

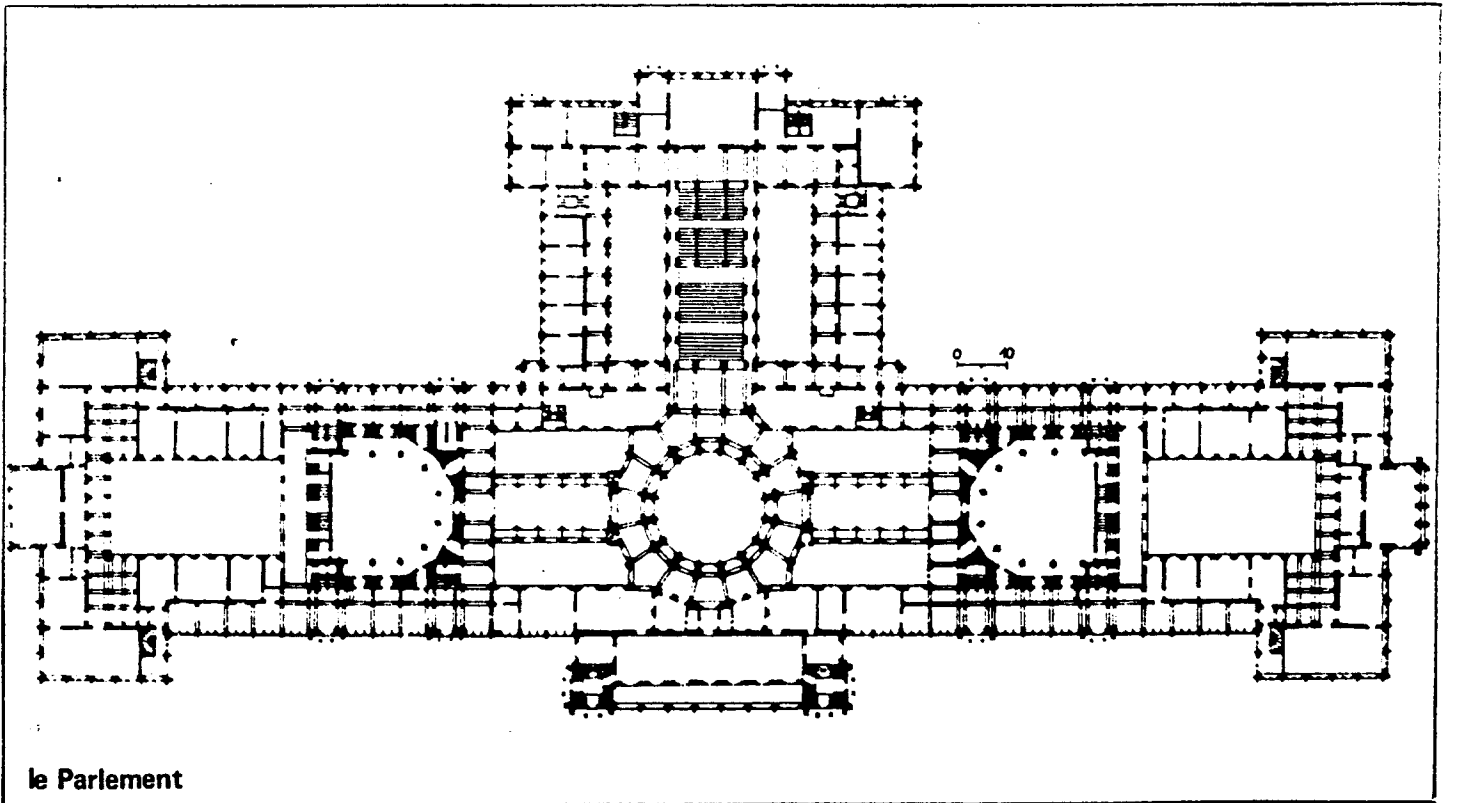
La Redoute

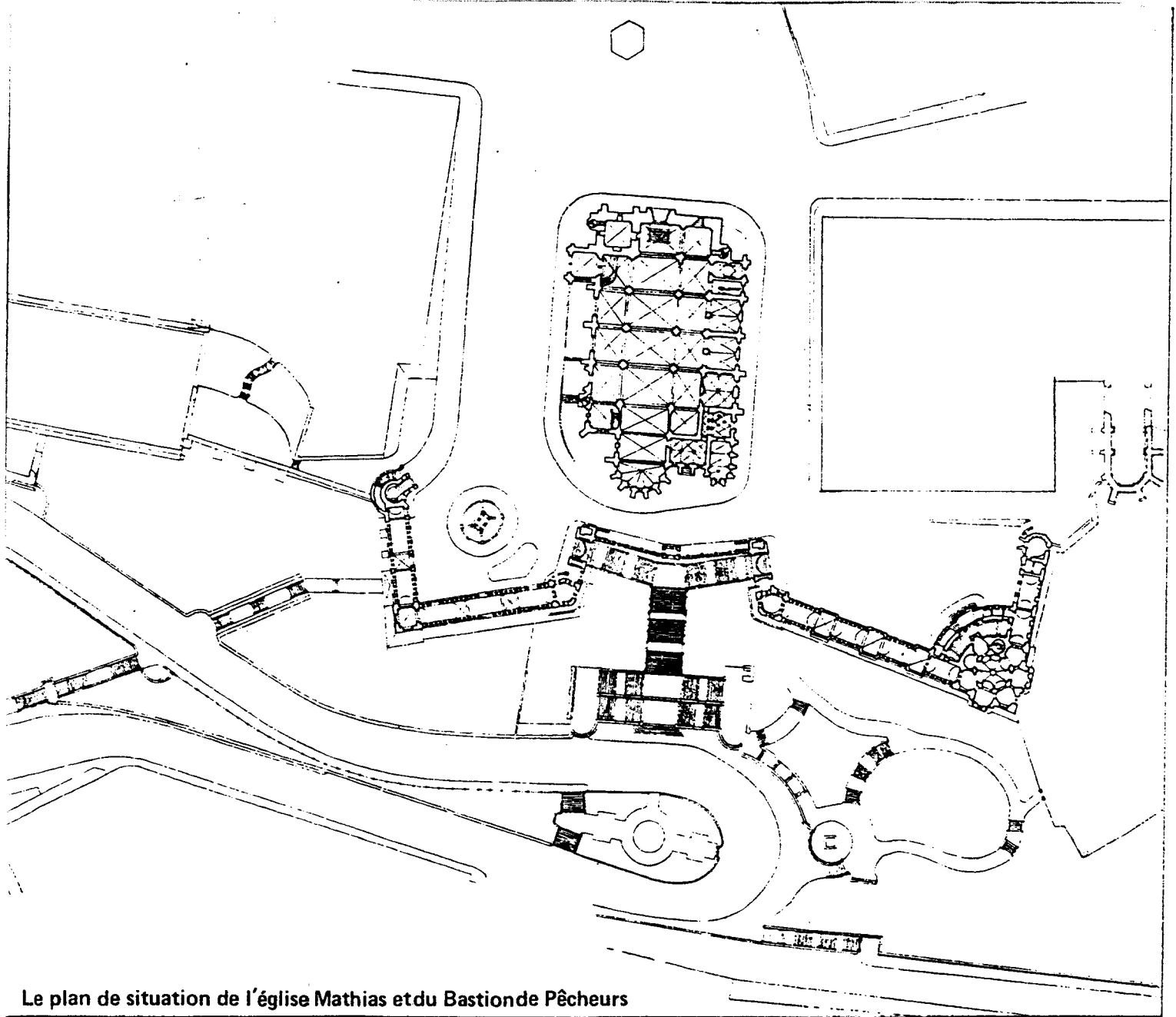
l'église paroissiale de la Cité

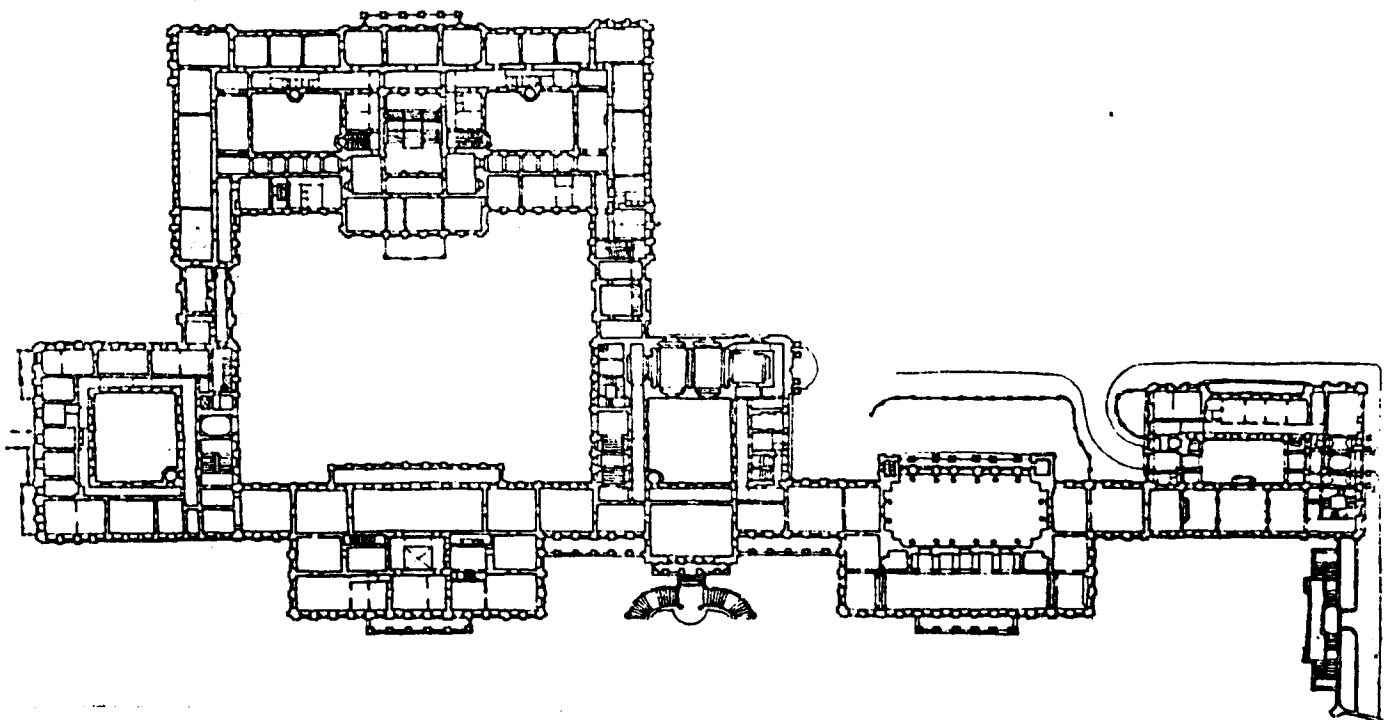
l'église Mathias

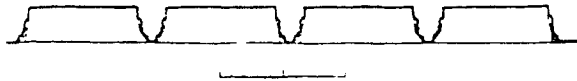
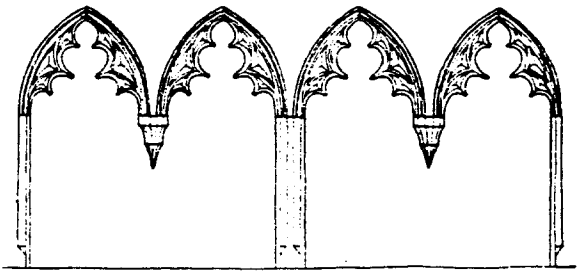
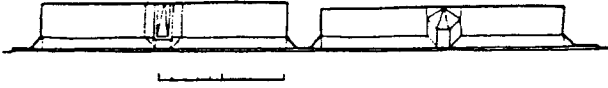
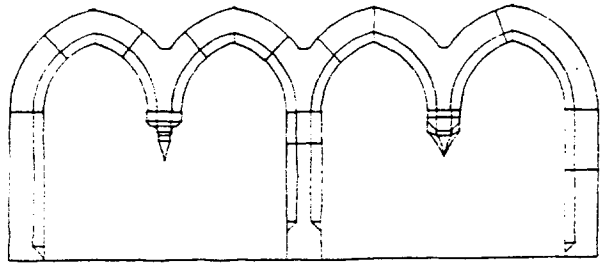
le Parlement

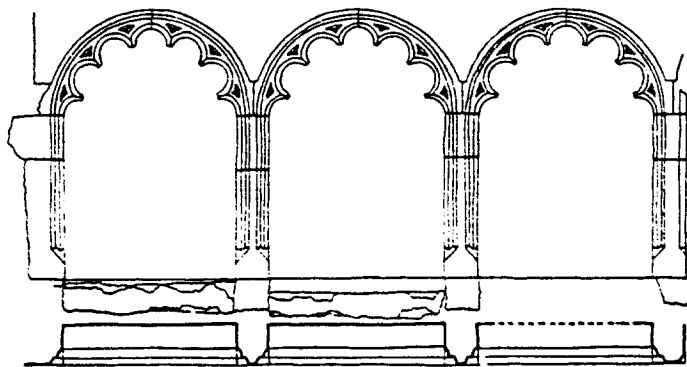
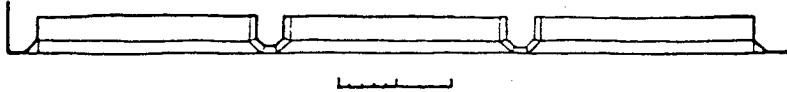
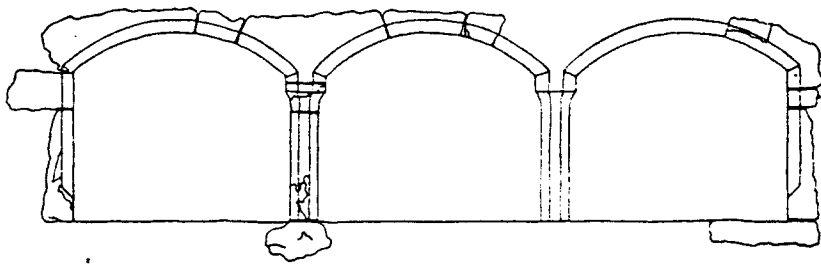
Le plan de situation de l'église Mathias et du Bastion de Pêcheurs

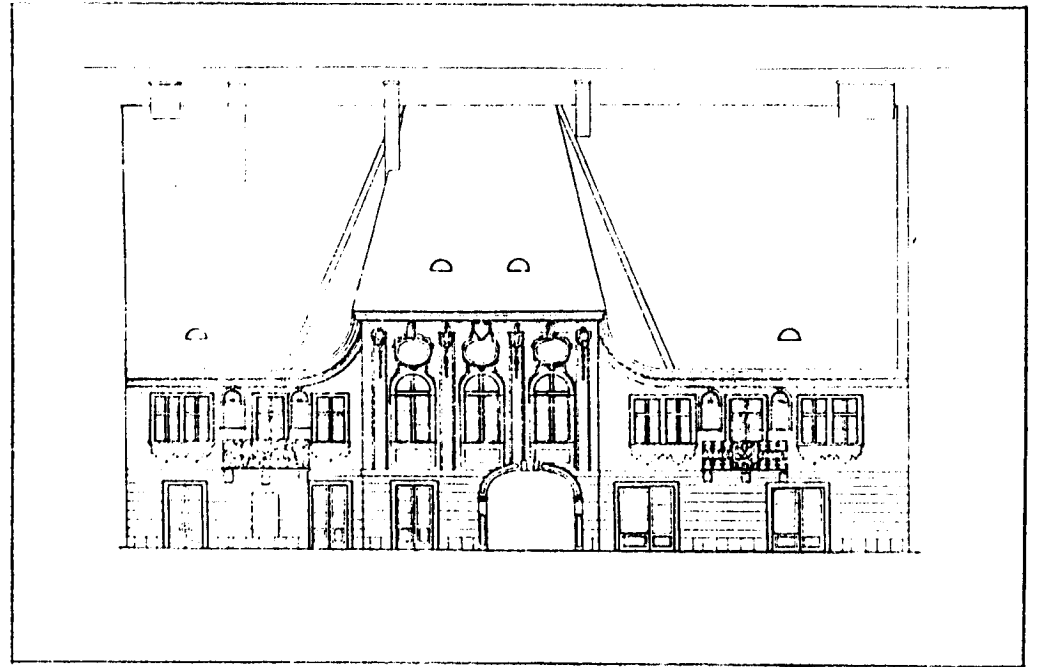
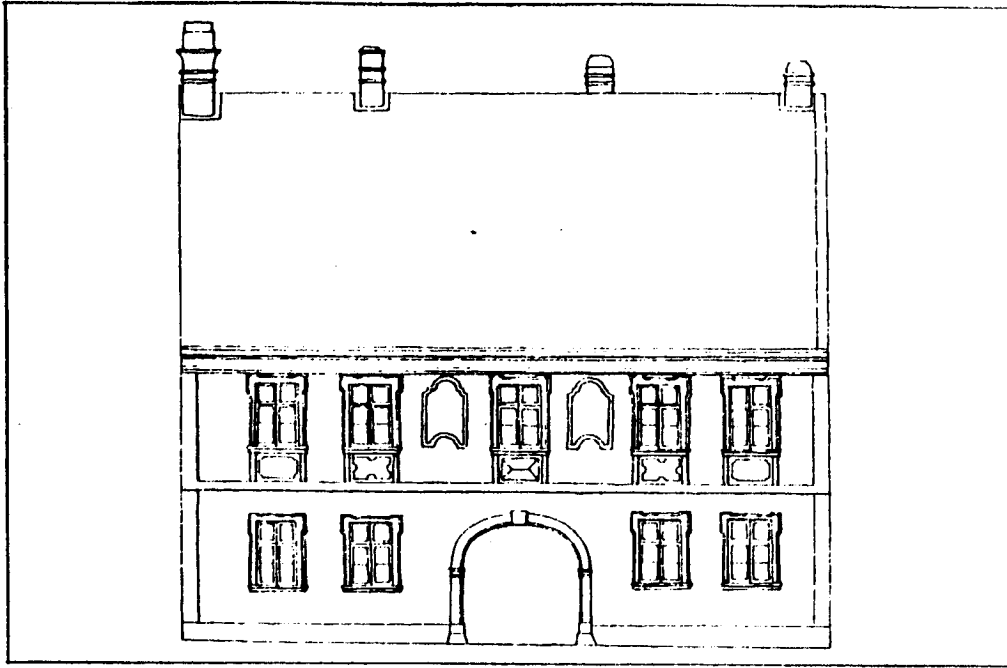
l'ancien palais royal, aujourd'hui musées, Galerie Nationale et Bibliothèque Nationale

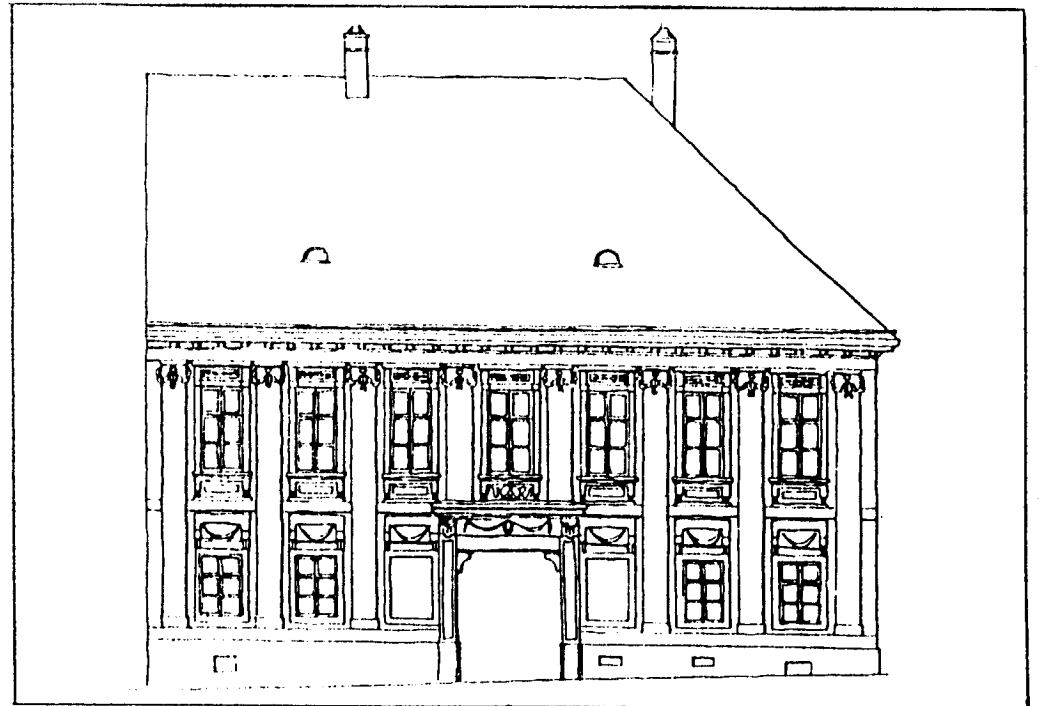
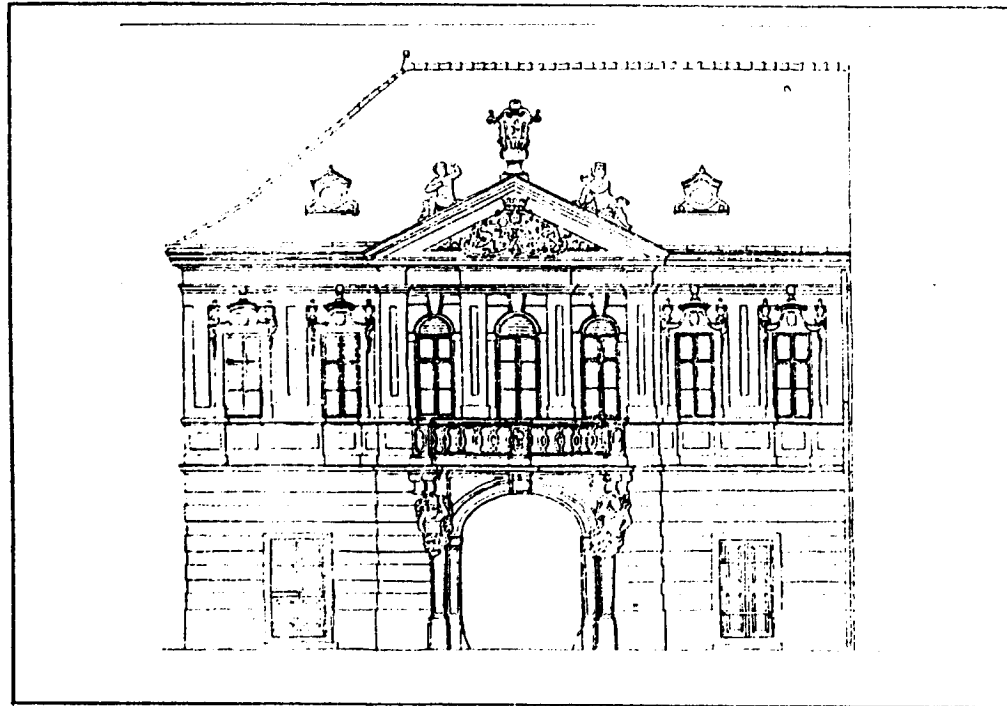
Niches à siège gothiques

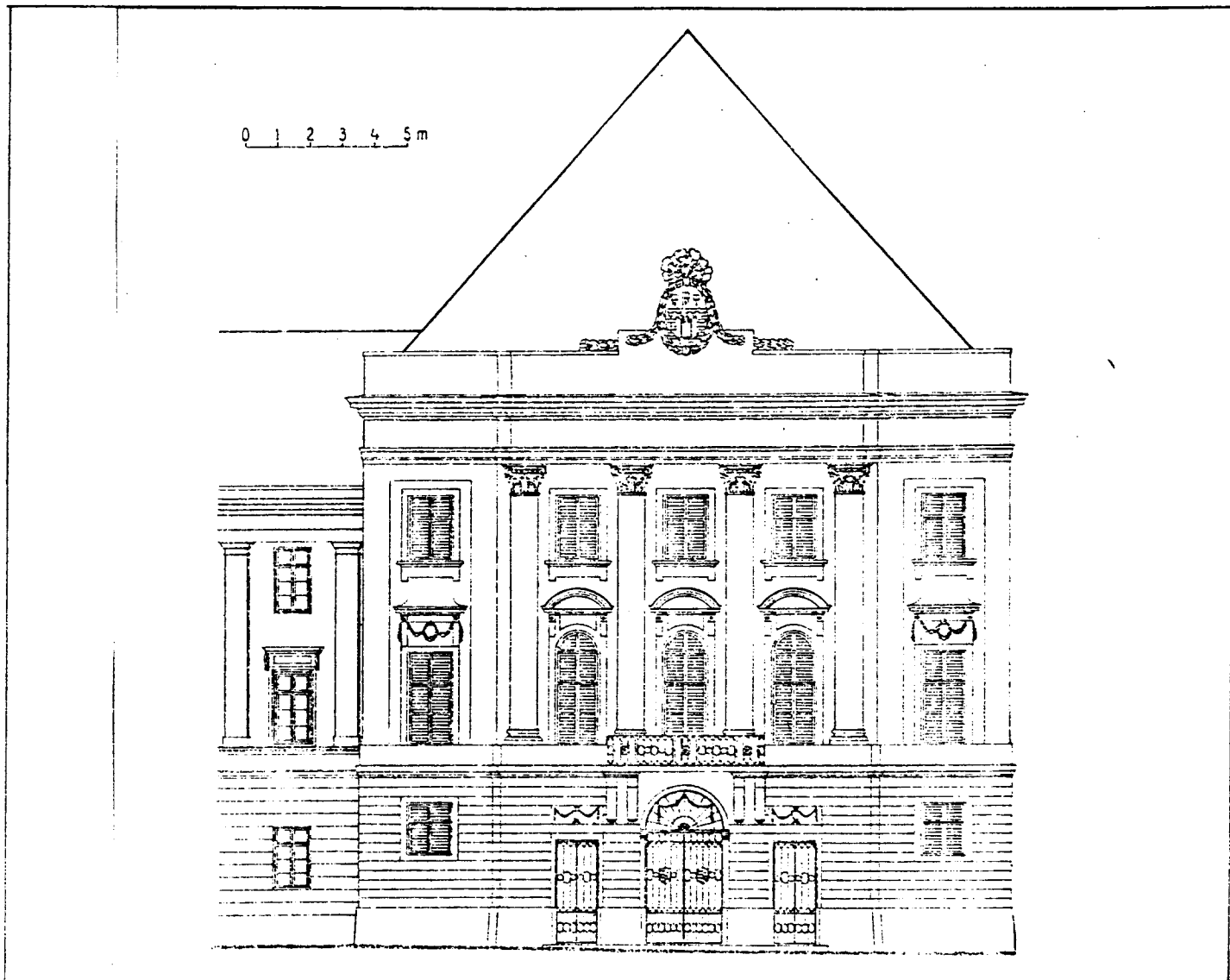

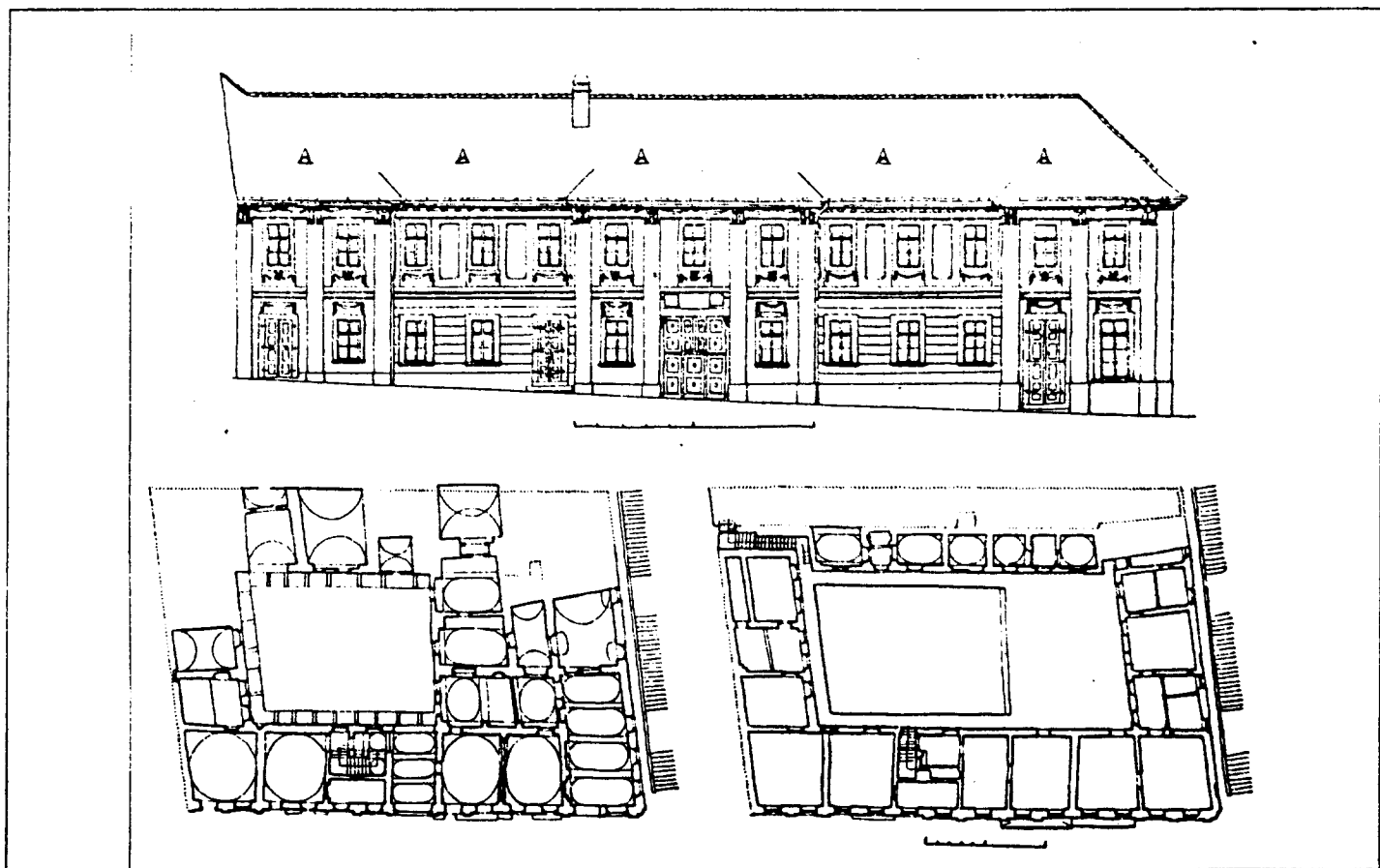

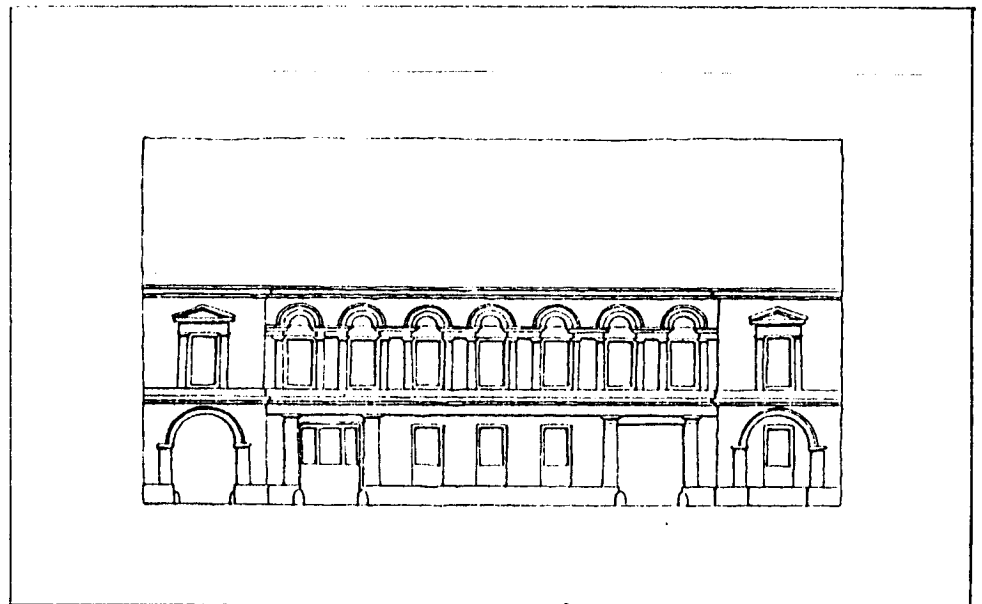
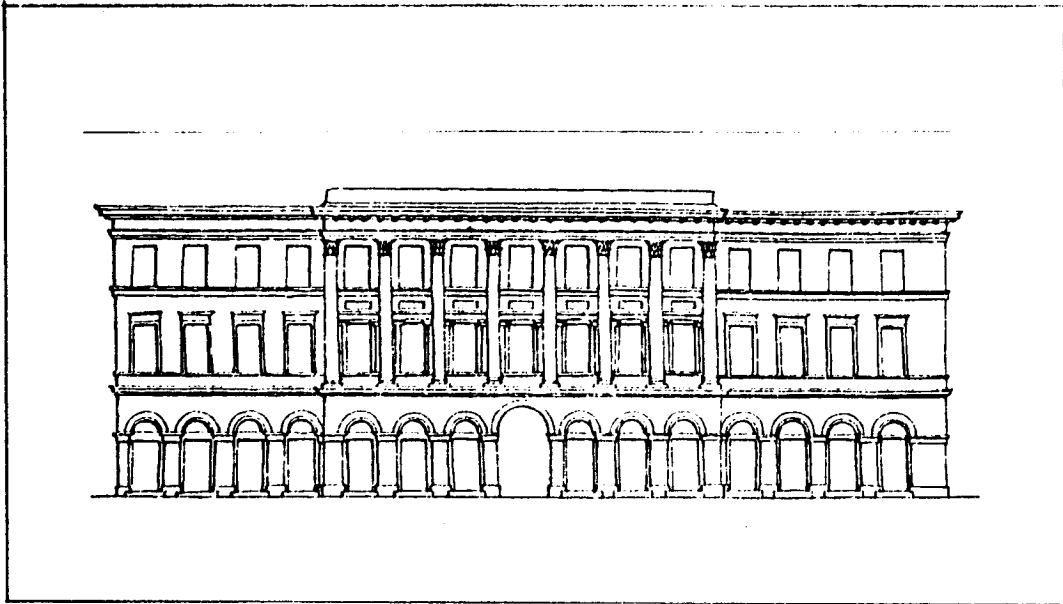
Types d'hôtels baroques

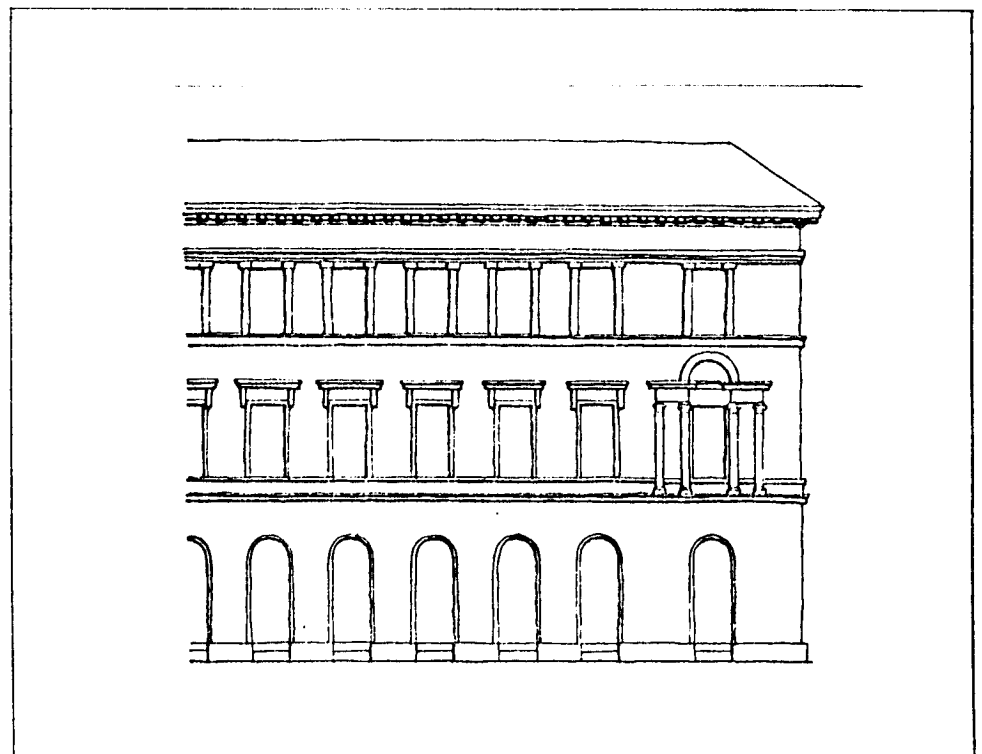
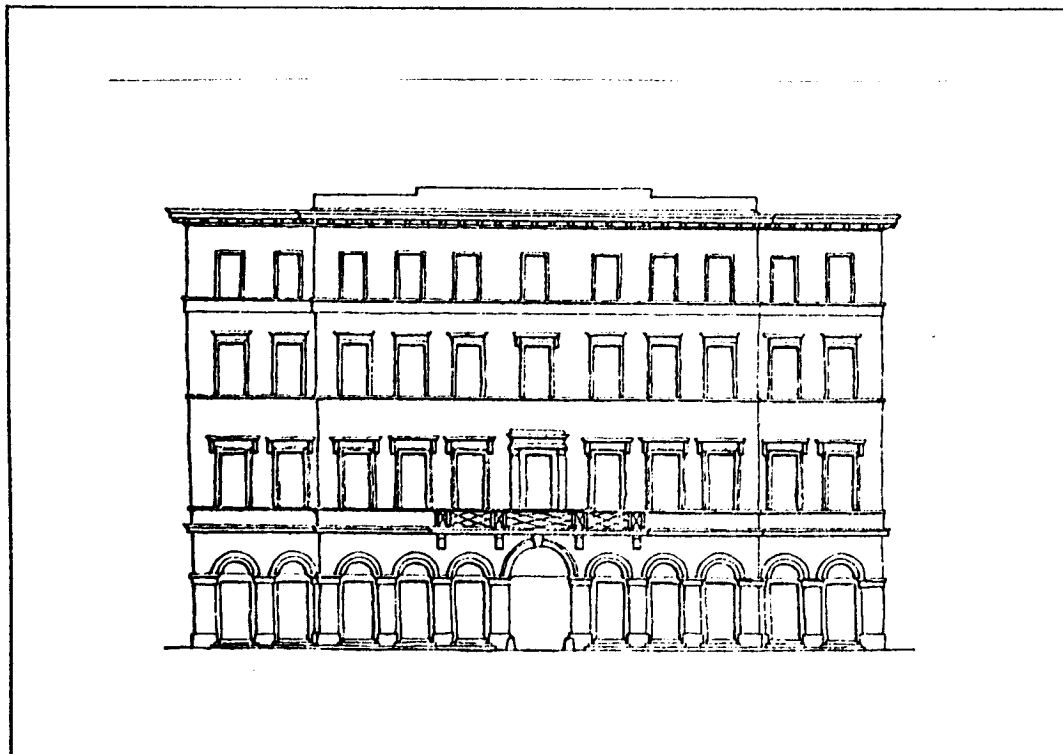

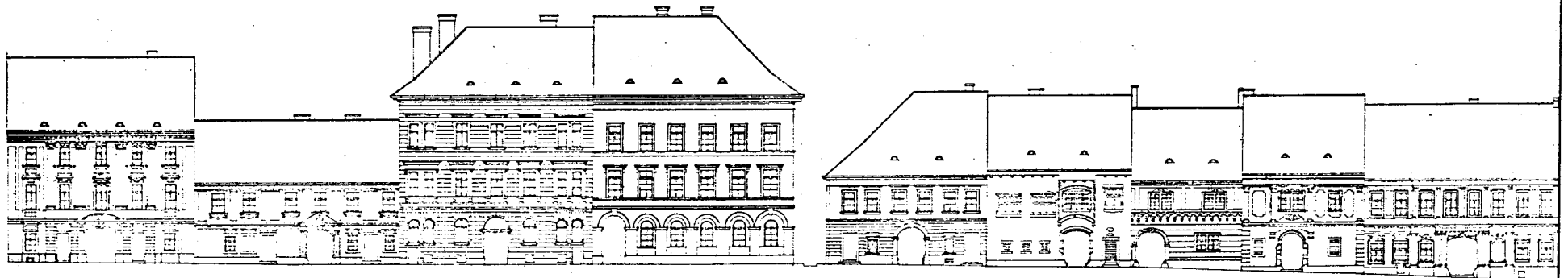
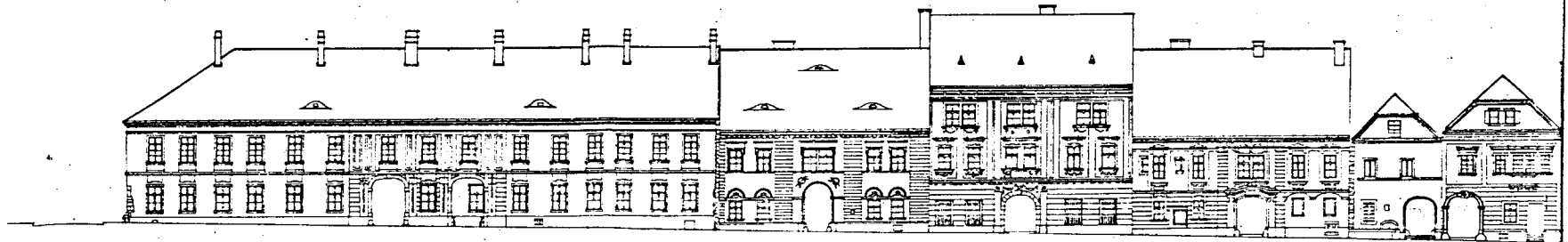
Types de façades de style Joseph II. (Régence)

Types de bâtiments classicistes

DÉTAILS DES VUES DE RUES DU QUARTIER DU CHATEAU

ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES
CONSEJO INTERNACIONAL DE MONUMENTOS Y SITIOS
МЕЖДУНАРОДНЫЙ СОВЕТ ПО ВОПРОСАМ ПАМЯТНИКОВ И ДОСТОПРИМЕЧАТЕЛЬНЫХ МЕСТ
WORLD HERITAGE LIST N° 400

A) IDENTIFICATION

Nomination : Budapest, the banks of the Danube and the district of Buda Castle

Location : Budapest

State Party : Hungary

Date : April 24, 1986

B) ICOMOS RECOMMENDATION

That the proposed cultural property be included on the World Heritage List on the basis of criteria II and IV.

C) JUSTIFICATION

Within the unified perspective of an immense urban panorama the Danube is the dividing line between two cities which were quite separate originally : Buda on the spur on the right bank, and Pest in the plain on the left bank. Human occupation of both sites is extremely ancient since it can be traced back to the Paleolithic period; Celtic populations also established themselves here, attracted by the abundance of thermal springs. But the historic importance of the city is certainly prior to the Medieval period, when the two urban developments received their present names. It dates back to the foundation of Aquincum by the Romans, the capital of Lower Pannonia, one of the borderline provinces of the Empire in the 2nd century A.D.

Important remains of Aquincum and of the camp Contra Aquincum have been revealed by archaeological excavations on both sides of the river and can be seen today, together with a few arches of the aqueduct which supplied the Roman colony, but the present city did not really develop on the ruins of the ancient city, as was the case for Florence, Treviso or Split not to mention Rome or Istanbul. After the Hungarian invasion in the 9th century, Pest became the first Medieval urban centre, only to be devastated by the Mongol raids of 1241-1242. A few years later the castle of Buda was built on a rocky spur on the right bank by King Bela IV and the inhabitants of Pest found shelter within its fortified outer walls.

The history of Buda, from this time onwards, became closely identified with that of the Hungarian monarchy and followed their changing fortunes. There was a brilliant period which corresponded to the power of the Angevin Dynasty, from the reign of Charles-Robert (1308-1342) to that of Sigismund of Luxembourg (1382-1432). After the end of Hungarian independence, in the complex political situation created by the influence of the

Habsburgs on the one hand and the growing threat of the Turks on the other hand, a second golden age coincided with the reign of Matthias Corvinus (1458-1490), the humanist king who not only founded the University, the library (which carries his name) and the royal printing office, but also attracted Italian architects, sculptors and painters to his court, thus making Buda one of the main centres of Renaissance art in Europe.

After the city was ransacked by the Turks in 1526 and its final fall in 1541, the two original cities were rebuilt and led a semi-lethargic existence up until 1686. Recovery did not really begin again until the 18th century, when the Empress Maria Theresa and the Emperor Joseph II took an interest in the capital of the Kingdom of Hungary : the city was then influenced by late baroque architecture, soon to be supplanted by the more sober lines of discreet neo-classicism. In the 19th century the city's role as capital became enhanced by the foundation of the Hungarian Academy (1830), after 1862 housed in a neo-renaissance palace, and especially by the construction of the imposing neo-gothic Parliament building (1884-1904). Since 1849, W.T. Clark's suspension bridge has symbolized the reunification of Buda and Pest, which did not in fact become official until 1873.

By highlighting some of the major periods of Budapest's history from the 2nd to the 20th century, ICOMOS hopes to draw the attention of the Committee to the originality of a nomination based on an essentially diachronic cultural wealth.

- Criterion II can be evoked on several scores. Aquincum played an essential role in the diffusion of Roman architectural forms in Pannonia, then in Dacia. Buda Castle played an essential role in the diffusion of Gothic art in Magyar region from the 14th century. In the reign of Matthias Corvinus Buda was an artistic centre comparable to that of Cracow (included on the World Heritage List in 1978) as a result of its influence.

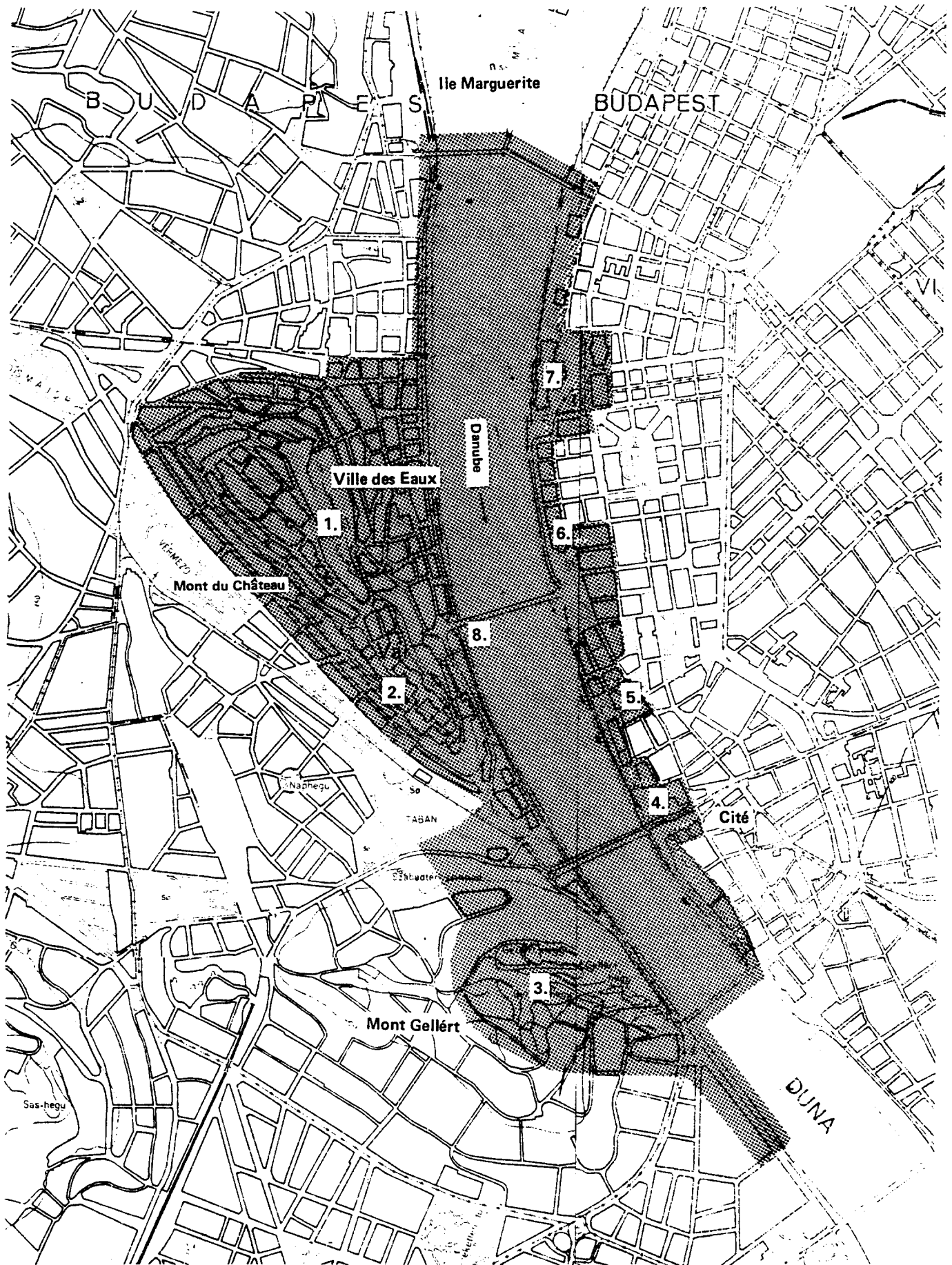
- Criterion IV can especially be applied to Buda Castle, an architectural ensemble which, together with the nearby old district, illustrates two significant periods of history which were separated by an interval corresponding to the Turkish invasion. But the Parliament is also an outstanding example of a great official building on a par with those of London, Munich, Vienna and Athens, exemplifying the eclectic architecture of the 19th century, whilst at the same time symbolizing the political function of the second capital of the Austro-Hungarian monarchy.

The exact limits of the protected area, restricted to the most significant groups of monuments in Buda and Pest, will most certainly satisfy the requirements of the Committee. However, a conservation policy for the whole of the urban area of Budapest,

a metropolis with more than 2 million inhabitants, should be strongly recommended to the Hungarian government so that one of the most beautiful urban landscapes in the world may be preserved. Indeed, it is to be regretted that Budapest has recently suffered from the proliferation of tower blocks not built on the same scale as the buildings of the old town. Unfortunately the Atrium Hyatt Hotel and Forum Hotel, as well as high rise apartment blocks in the old town of Obuda, are most unfortunate examples of town planning which can only destroy cultural heritage.

ICOMOS, April 1987

La localisation du territoire proposé dans la cité de Budapest (échelle 1 : 20000)

1. Église Mathias
2. le Château
3. Citadella
4. Église paroissiale de la Cité
5. Redoute
6. Académie des Sciences de Hongrie
7. Parlement
8. Pont Suspendu

ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES
CONSEJO INTERNACIONAL DE MONUMENTOS Y SITIOS
МЕЖДУНАРОДНЫЙ СОВЕТ ПО ВОПРОСАМ ПАМЯТНИКОВ И ДОСТОПРИМЕЧАТЕЛЬНЫХ МЕСТ
LISTE DU PATRIMOINE MONDIAL N° 400

A) IDENTIFICATION

Bien proposé : Budapest, le panorama des deux bords du Danube et le quartier du Château de Buda

Lieu : Budapest

Etat partie : Hongrie

Date : 24 Avril 1986

B) RECOMMANDATION DE L'ICOMOS

Que le bien culturel proposé soit inscrit sur la Liste du Patrimoine mondial au titre des critères II et IV.

C) JUSTIFICATION

Le Danube sépare toujours, dans la perspective unifiée d'un immense panorama urbain, deux agglomérations bien distinctes à l'origine : le site d'éperon de Buda, sur la rive droite, et le site de plaine de Pest, sur la rive gauche. L'occupation humaine de ces deux sites est fort ancienne puisqu'elle est attestée dès le Paléolithique; les populations celtes, attirées par l'abondance des sources thermales, s'y établirent à leur tour. Mais l'importance historique de la ville est elle-même bien antérieure à la période médiévale où les deux pôles urbains reçurent leur nom actuel. Elle remonte à la fondation par les Romains d'Aquincum, la capitale de la Pannonie inférieure, l'une des provinces limitrophes de l'Empire au IIe siècle de notre ère.

Des vestiges significatifs d'Aquincum et du castrum de Contra Aquincum ont été mis au jour par les fouilles sur les deux rives du Danube et sont aujourd'hui visibles, ainsi que quelques arches de l'aqueduc qui ravitaillait la colonie romaine, mais la ville actuelle ne s'est pas véritablement développée sur les ruines antiques comme ce fut le cas à Florence, Trèves ou Split, sans parler de Rome ou d'Istanbul. Après l'invasion hongroise du IXe siècle, Pest constitua au Moyen Age un premier noyau urbain dévasté par le raid mongol de 1241-1242. Quelques années plus tard, le roi Béla IV fonda, sur un éperon rocheux de la rive droite, le château de Buda et attira à l'abri d'une enceinte fortifiée les habitants de Pest.

L'histoire de Buda s'identifie fortement, dès cette époque, avec celle de la monarchie hongroise dont elle illustre les vicissitudes. Une période brillante correspond au pouvoir de la dynastie angevine, du règne de Charles-Robert (1308-1342) à celui de Sigismond de Luxembourg (1382-1432). Après la fin de l'indépendance hongroise, dans la situation politique complexe créée par l'ingérence des Habsbourg d'une part et la menace

croissante des Turcs d'autre part, un second âge d'or coïncide avec le règne de Mathias Ier Corvin (1458-1490), le roi humaniste qui, non content de fonder l'Université, la bibliothèque qui porte son nom et l'imprimerie royale, sut attirer à sa cour des architectes, des sculpteurs et des peintres italiens qui firent de Buda l'un des principaux foyers de la Renaissance en Europe.

Après le saccage de la ville par les Turcs en 1526 et sa chute définitive en 1541, les deux agglomérations reconstituées vécutent en semi-léthargie jusqu'en 1686. La reprise ne s'amorça qu'au XVIIIe siècle, où l'impératrice Marie-Thérèse puis l'Empereur Joseph II s'intéressèrent à la capitale du royaume de Hongrie: la ville reçut alors l'empreinte d'une architecture baroque tardive bientôt supplantée par les formes plus sobres d'un néo-classicisme discret.

Au XIXe siècle, les fonctions de capitale de la ville furent exaltées par la fondation de l'Académie de Hongrie (1830), logée après 1862 dans un palais néo-renaissance, et surtout par la construction de l'imposant parlement néo-gothique (1884-1904). Depuis 1849, le pont suspendu de W.T. Clark symbolisait la réunion de Buda et de Pest, qui ne devint officielle qu'en 1873.

En mettant l'accent sur quelques temps forts de l'histoire de Budapest du IIe au XXe siècle, l'ICOMOS souhaite attirer l'attention du Comité sur l'originalité d'une proposition d'inscription fondée sur une richesse culturelle essentiellement diachronique.

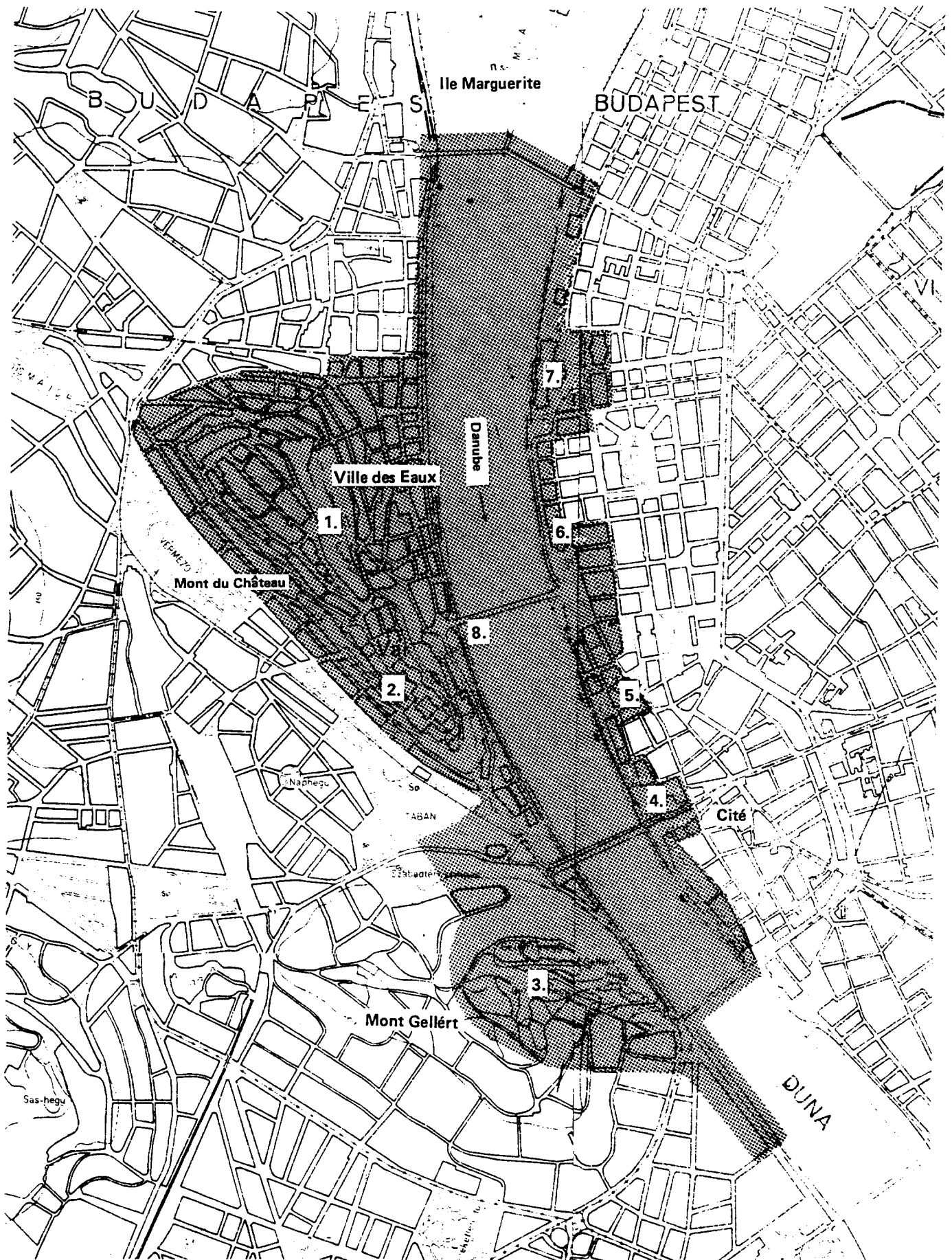
- Le critère II peut être invoqué à plusieurs occasions. Aquincum a joué un rôle capital dans la diffusion des formes de l'architecture romaine en Pannonie, puis en Dacie. Le château de Buda joua, dès le XIVe siècle, un rôle essentiel dans la diffusion de l'art gothique en pays magyar. Sous Mathias Corvin, Buda est un foyer artistique comparable par son rayonnement à Cracovie (inscrite en 1978 sur la Liste du Patrimoine mondial).

- Le critère IV s'applique tout particulièrement au Château de Buda, ensemble architectural illustrant, avec le quartier ancien tout proche, deux périodes historiques significatives séparées par un hiatus correspondant à l'occupation turque. Mais le Parlement témoigne aussi, à l'égal des grands bâtiments officiels de Londres, de Munich, de Vienne ou d'Athènes, de l'architecture éclectique du XIXe siècle, tout en symbolisant la fonction politique de la seconde capitale de la monarchie austro-hongroise.

La délimitation d'une zone de protection précise, bornée aux ensembles monumentaux les plus significatifs de Buda et de Pest, ne peut que satisfaire, dans son principe, les exigences du Comité. Toutefois, il y aurait lieu de recommander au gouvernement

hongrois une politique de sauvegarde de l'ensemble de l'agglomération de Budapest, métropole de plus de 2 millions d'habitants, afin de conserver un des plus beaux paysages urbains du monde. Dans un passé récent, Budapest a en effet gravement pâti de la prolifération d'immeubles hors d'échelle avec le bâti ancien. L'hôtel Atrium Hyatt, l'hôtel Forum, mais aussi les grandes unités d'habitation collective du vieil Obuda sont les témoins les plus regrettables d'une urbanisation destructrice du patrimoine culturel.

ICOMOS, Avril 1987

La localisation du territoire proposé dans la cité de Budapest (échelle 1 : 20000)

1. Église Mathias
2. le Château
3. Citadella
4. Église paroissiale de la Cité
5. Redoute
6. Académie des Sciences de Hongrie
7. Parlement
8. Pont Suspendu

Application by the Hungarian Republic for the expansion of Budapest's World Heritage Site

Andrássy Avenue
and the Underground

Editor:
Bálint Nagy and Partners

Éva Tétényi
Terézváros Program Office of Urban Development
Zsófia Burányi, Erzsébet Buzál, László Jeager, András Tasnády

Advisor:
János Jelen, Ferenc Németh, Nóra Némethy, Dr. Lia Bassa, Ferenc Bor
Szilvia Ódor, Róbert Kuszinger, Ilona Tahí Tóth, Piroska Czétényi

Photographies:
István Halas, Péter Timár, József Hajdú, Zoltán Fábry, Teampannon

Translation:
Charles Horton, Csaba Czuczka

Design:
István Halas

Published by:
György Farkas
Terézváros Municipality of Budapest Capital

Supporter:
Prof. Dr. Zsolt Visy
Managing Director of Secretariat of the Hungarian Committee of the World Heritage

Contents

1. Identification of the cultural monument
  - 1.a Country
  - 1.b County
  - 1.c Name of Property
  - 1.d Geographic Location
- 1.e Map that delineate the borders of the nominated area and including the buffer zone
  - 1.f The size of the nominated area the size of the buffer zone
2. Justification for Inscription
  2. a. Significance
  - 2.b. Comparative analysis
  - 2.c. Authenticity / Integrity
2. d. Criteria under which inscription is proposed (and justification for inscription under these criteria)
  3. Description
    - 3.a. Description of Property
    - 3.b. History and Development
    - 3.c Form and date of most recent records of site
    - 3.d Present state
    - 3.e Presentation
  4. Management
    - 4.a. Owners
    - 4.b. Legal status
- 4.c Protection rules assisting management and implementation of their application
  - 4.d Managing organizations
  - 4.e Various level of management
  - 4.f Agreed plans related to property
  - 4.g Budget sources
- 4.h Sources of expertise and training management techniques
  - 4.i Visitor facilities and statistics
- 4.j. Property management plan and statement of objectives
  - 4.k Personnel conditions of management
  5. Factors Affecting the site
    - 5.a Development Pressures
    - 5.b Environmental Pressures
    - 5.c Natural disasters
    - 5.d Tourism Pressures
  - 5.e Population in the area and in the buffer zone
  6. Monitoring
  - 6.a Characteristics of the state of protection
6. b Administrative arrangements for monitoring of the site
  - 6.c Results of previous reporting exercises
  7. Documentation
    - 7.a Photographs
    - 7.b Copies of plans
    - 7.c Bibliography
  - 7.d Address where inventory and archives are held.
8. Signature on behalf of the State Party

Application by the Republic of Hungary
for the expansion of the existing Budapest
World Heritage Site
for the inclusion
of Andrásy Avenue and the Underground
into the UNESCO World Heritage List

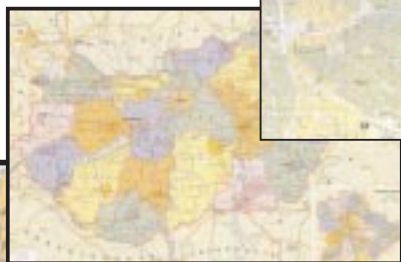

1. Identification of the cultural monument

1.a Country: Republic of Hungary

1.b County: Capital of Hungary

1.c Name of Property: Andrásy Avenue and the Underground

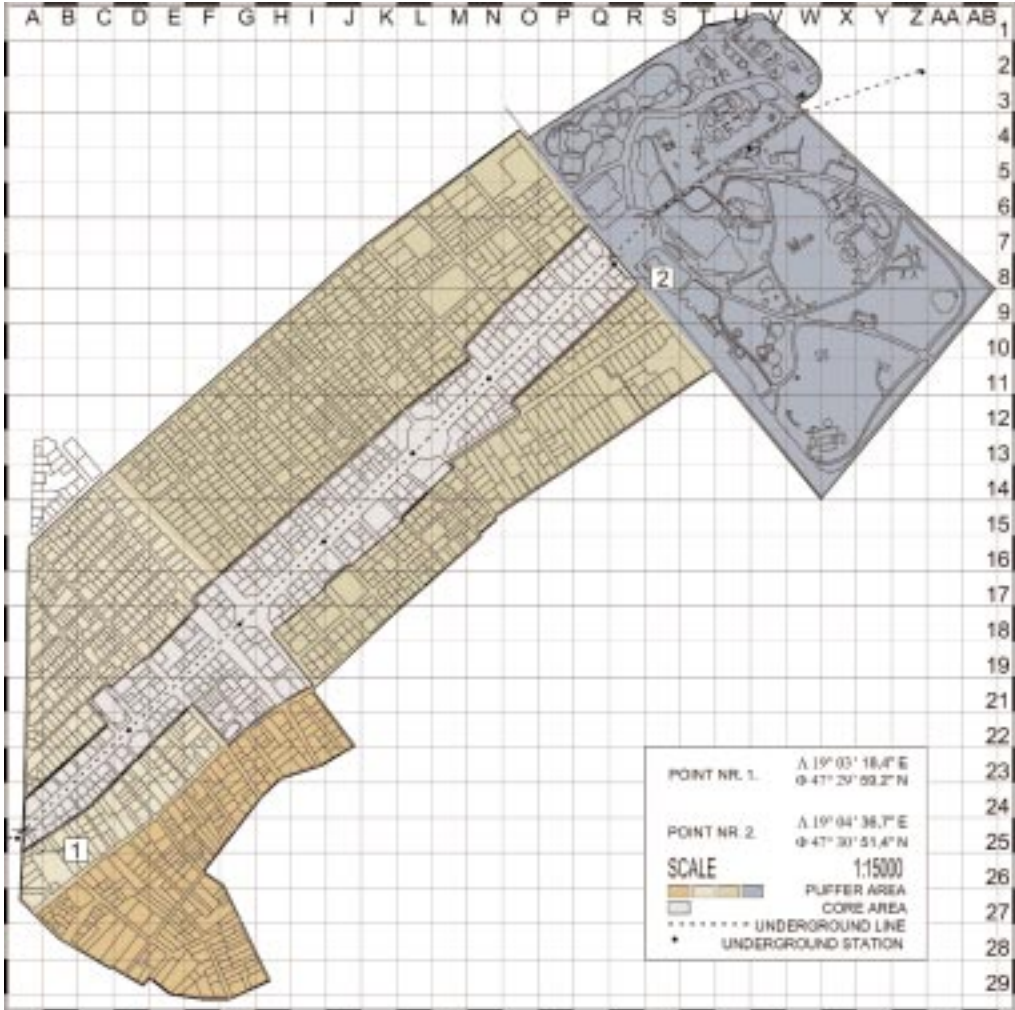
1.d Geographic Location

Point Nr. 1.: The exact apparent intersection point of the axis of Andrassy Avenue and the contour line of the eastern houses of Bajcsy- Zsilinszky Road is $\lambda 19^{\circ} 03' 18.4''$ East - $\phi 47^{\circ} 29' 59.2''$ North at deci-secondal precision.

Point Nr. 2.: The exact apparent intersection point of the axis of Andrassy Avenue and the contour line of the western houses of Dozsa György Road is $\lambda 19^{\circ} 04' 36.7''$ East - $\phi 47^{\circ} 30' 51.4''$ North at deci-secondal precision.

1.e Map that delineate the borders of the nominated area and including the buffer zone

1.f The size of the nominated area 51,07 ha
 the size of the buffer zone: 245,39 ha

2. Justification for Inscription

2.a Significance

The proposed extension area of the Andrásy Avenue and the Millenary underground is unique as an entity of harmonious interaction between parkland and a modern urban area all created within an unprecedented short timespan. As a perfect technical solution providing easy and inexpensive access to the parkland for all classes of an emerging modern society.

2.b Comparative analysis

Andrásy Avenue's physical features are most obviously comparable to those of the radial avenues of Paris, Washington, D.C. or to the Ringstrasse of Vienna. However, those avenues do not provide a manifestation of the unification of all strata of society nor of the various architectural trends. Moreover along with its unifying nature, its significance can be attributed to the fact that a single stroke of architectural planning transformed a traditional village and medieval town into a modern metropolis. While in all those cases the function of a triumphal gallery of important institutions is identical, the social conception of urban planning differs greatly. Andrásy Avenue's function is unique in that from downtown to the City Park the road widens in regular sections, the buildings gradually diminish in height and the continuous row of connected buildings transform into detached villas near the park. Architecturally interesting is also the fact that the two symmetrical squares, the eight-sided Octogon and the round Circus divide the avenue into three distinguished sections. Last but not least, the increasing amount of plantings and the continuous decreasing density of construction guides one smoothly from the built to the natural environment.

The World's first underground was put into service in London in 1863. It differed in several ways from the Continent's first subway, the Millennial Underground in Budapest, which was first put into motion in 1896. Whereas the trains in London's Tube were powered by steam, those in Budapest's subway were for the first time electronically driven. Other continental subways came two years later in Paris and six years later in Berlin.

2.c Authenticity / Integrity

Since its construction the greatest challenge to the authenticity of the proposed extension area is the actual tear and wear damage caused during the last decade. Whereas conflicts of the last century left the area relatively intact a major and large scale development process may only be kept under control if the consolidation of conservation efforts would balance the transformation.

The only feasible solution to maintain the integrity of the site through consolidating conservation and development is by ensuring the participation of all involved in the planning and implementation of a comprehensive solution needed in a dynamically changing environment.

2. d Criteria under which inscription is proposed (and justification for inscription under these criteria)

Criterion Culture (ii)

In the context of painfully protracted cultural and technical development in Central-Eastern Europe the innovative planning and implementation of a unique architectural and technological concept of modern townscape design.

Criterion Culture (iv)

The proposed extension, together with the previously inscribed area, represents as a whole all major historical sources of inspiration for the Hungarian nation, as reflected in the architectural trends, united harmoniously in a dynamic townscape.

Criterion Culture (vi)

The Opera House, the old and the current Music Academy, all built within the proposed extension, are unique artistic and literal homes of the greatest Hungarian musicians: Ferenc Liszt, Bela Bartok and Zoltan Kodaly, to mention just a few, whose contribution to the world's musical tradition is of outstanding universal significance.

Description

3.a Description of Property

Budapest's development into a modern metropolis from the middle of the 19th Century opened up great opportunities for large-scale urban planning solutions. The single best example of this urban development is the creation of Andrassy Avenue, a three-lined corridor connecting the crowded downtown with the City Park, Budapest's largest parkland area.

Along the length of the avenue lies an outstanding collection of works of historical architecture that has been preserved. Underneath the avenue runs the European continent's first underground railway. The avenue is crowned at its end by the monuments celebrating the millennial anniversary of Hungarian statehood.

Beyond the square lies the City Park, which contains landscape gardens, the famed Szechenyi Baths, and Vajdahunyad Castle the single remaining structure of the Millennial Exhibition of 1896. The protected area of the extension contains the City's Synagogue and the cultural district.

3.b History and Development

For the purposes of this document the survey of Budapest's history will begin at the end of the 17th Century. At this time a wall surrounded the city of Pest and for the most part Germans lived on the flats along the banks of the Danube. The areas just outside of the city were of arable land and contained fruit orchards. By 1699 the citizens, craftsmen for the most part, began to establish suburban communities. From 1730 they began to settle an area then called Pácsirtamező. In 1777 was renamed Terézváros after Saint Theresa, and in honor of Maria Theresa.

Terézváros's parish church was built from 1801-1809 and by 1805 the current street grid had taken form.

Most of the merchants in the area settled and established themselves along Király Street. At the beginning of the 20th Century the areas of Erzsébetváros and the City Park split off from this district.

In 1841 Lajos Kossuth took up the idea of a large-scale promenade for Terézváros. Its implementation in was not to come for 30 years.

With the Union of Pest and Buda in 1873, Budapest truly became the nation's capital. Following this the city developed at a faster rhythm than anytime in its past, and by the turn of the century had become a modern metropolis with more than a million inhabitants.

To this day the symbol of this unparalleled development is the radial Andrassy Avenue. Because Budapest had made no efforts at organized urban development since the middle ages, the Hungarian capital needed to make up for this lack in a single great leap in terms of public services, transportation and city planning alike.

To execute this great leap forward a special commission, the Capital Communal Labor Board, was created based on the London Metropolitan Board of Works. This commission planned and partially carried out construction of the avenue, as the modern city's stately promenade, along with the creation of essential infrastructure (transportation and utilities). The commission's establishment - it was appropriately considered as an affair of national significance - was decreed by a national act of law in 1870 and state funds brought about its realization.

The avenue's route cut straight through an unregulated suburban area, thereby radically transforming its urban structure. Construction of the road began in 1872, the route was opened in 1876, and by 1885 it had been completely built up: the 131 buildings that stand on it were constructed in under one decade - during a single architectural period. In 1896 a special technological marvel enriched the route, the European continent's first underground railway.

The underground starts in the heart of the city's downtown near the banks of the Danube, and runs just beneath the surface for the length of Andrassy Avenue to the City Park as the lungs of City.

At this same time the Millennial Exhibition, the celebrations were in Honor of the Hungarian conquest's 1000-year anniversary. was organized, which brought about the erection of the Memorial at Hero's Square between 1894 and 1906. development and extension into a planned landscape garden, and the development of the Széchenyi Baths as an outstanding establishment for spa culture. Of particular interest and also built for the Exhibition was the Vajdahunyad Castle, which displayed elements from all the different periods of Hungarian architecture. The subway's construction was justified as part of the city's preparations for the Millennial Exhibition in 1896.

In addition to these facts, the European continent's first underground railway was built below the avenue. The plans for the underground were initiated in 1893 and later in less than twenty months the firm of Siemens and Halske built it with the best of the age's technology. Even today the stations preserve the historicizing features from their time of construction.

3.c Form and date of most recent records of site

- The value-cadaster of Andrásy Avenue made in 1993.
- Inventory of building ownership of Andrásy Avenue (2000 , continuously registering by the Office of Local Government)
- Inventory of Andrásy Avenue's historic preservation status

3.d Present state

Andrássy Avenue has preserved its original dimensions of width and length and has retained its plantings as well as the front yards of the row of villas.

In addition, thanks to earlier measures for protection most of the original buildings remain. The alterations that have occurred have taken place for the most part in the area of the villas, but on the other hand the streetscape of the inner section has remained amazingly intact. Even 20th Century modernism respected this unparalleled unity of Neo-renaissance structures. Condition of the collection of buildings over 100 years old is rapidly deteriorating.

Wood framed roofs are subject to damage by fungus and rot, the flag stone balconies in the courtyards are suffering damage due to use, steel framing is corroding, mechanical systems are obsolete and the street plantings are aging. In particular, the facades are damaged by pollution and the owners have often altered the storefronts.

The Millennium Underground was placed under legal the preservation in 1997. It has been modernized and renovated twice, so that only those stations in the section under Andrássy Avenue can be found in their original condition. The stations in the City Park were originally above ground, but they too have now been put under the surface.

In 1995, during the Millecentenarium the Underground and Andrássy Avenue were completely renovated.

Bronze plaques were placed in the sidewalk, which relate stories of buildings-history.

3.e Presentation

For the sake of sustainable growth, the development pressures that have come to bear on Andrassy Avenue must be managed in such a way to assure the retention of its unique character for future generations. If not properly taken into consideration the effects of increased tourism, greater investment and higher appraisal values could damage the historic character of the unique architectural collection along the avenue, its greenery, public spaces and transportation systems.

City Marketing

The Terézváros Urban Development Program office is working on bringing together interested parties for the sake of developing the area's value.

Every year they hold an exhibition and produce a publication in connection with the District's annual festival in October and the Terézváros Cultural Day in May.

The income from the publication goes into the Environmental Protection Fund of the District.

Special Activities

The local newspaper „string of pearls” initiated a series of important renovations of interior courtyards.

A series of presentations on the area are being held for students in the local schools. There is a continuous exhibition of the District's medium term plan at the Mayor's Office. Properties being restored or renovated on Andrassy Avenue often display the contemporary plans.

The Budapest Technical University's architectural department with the cooperation of the architectural faculty of Saint Steven's University began a program of surveying the areas buildings in the year 2000.

An urban anthropological study was begun on the area in 2000 and its results should be ready in 2001.

In honor of the Millennium, a tablet on the avenue's history is being prepared.

4. Management

4.a Owners

Because of the economic transformations in Hungary in recent years, nearly every type of property ownership may be found within the proposed World Heritage site.

International diplomatic rules are in effect for the foreign embassies along the avenue. Under **state ownership** are properties managed by important national institutes, agencies, and other governmental organs, as well as those properties not sold in the course of the privatization process.

The **Budapest city government** controls the public spaces, roads, and instruments of public transportation, as well as tunnels, parks, plantings and individual buildings.

Since the political transformation, local district governments control certain former state owned properties they have bought in whole or in part.

Buildings owned entirely by the **local district governments** include, institutes, historic properties and development zones.

Buildings of **mixed ownership** include houses and condominiums where the ownership is shared between two or more of the following: the resident community, local government, renters or private owners.

Entirely **privately owned** buildings are the property of private individuals or companies.

Church owned properties were returned by the state after the political transformation.

Appendix I. Inventory of building ownership on Andrassy Avenue including indications for government holdings and owner representatives.

4.b Legal status

Budapest's administrative area is split into 23 districts, each with their own local governmental authority.

The local governments affected by the proposed World Heritage site are:

5th District – Downtown

Two stations of the Underground extend into its territory. This District is also part of the current Danube Panorama Downtown World Heritage Site.

6th District – Terézváros

The entire length of Andrassy Avenue cuts through this District, and the buffer zone's highlighted cultural quarter is also found here.

7th District – Erzsébetváros

The buffer zone's highlighted synagogue district is located here.

14th District – Zugló

The City Park and the Millennial Monument in Heroes' Square, City Park as well as the last stop of the Underground.

Appendix II. Andrassy Avenue's historic preservation status.

According to amendments to the 83/1992.(V.14.) Governmental Decree and the National Historic Preservation Advisory Board's 1/1967.(I.31.)ÉM. Decree, section 6, paragraph (2), Andrassy Avenue is a designated protected historic environment on the basis of the 7759/1977 Resolution. This status was strengthened and expanded by the 1997 law.

Appendix III. List of historic monuments in Andrassy avenue

4.c Protection rules assisting management and implementation of their application

Andrassy Avenue has been protected by building regulations since the end of the 19th Century and today receives special protection for its historical resources from the nation, city and district.

Placement on the World Heritage List would ensure the highest level of protection for the future. This would aid in the rehabilitation and development of properties and public spaces, while helping to avoid the problems of uncontrolled development, such as improper signage and unhistorical alterations to the buildings.

On the basis of the existing laws, Andrassy Avenue's status as a protected historic environment is secured.

The basis of historic preservation on a **national level** is the 1997. LIV. law, along with the regulations about its administration in the realms of the registration of historic properties and the protection of the properties and their surrounding historic environments.

Appendix IV. 1997. LIV. law, along with the regulations about its administration in the realms of the registration of historic properties and the protection of the properties and their surrounding historic environments.

The Budapest City General Assembly in its 46/1998(X.15.) Governmental Decree ratified the basis of the city's outline plan. In addition, Terézváros local governmental representative body, in accordance with the 47/1998(X.15.) Governmental Decree prepared on the basis of the **Budapest Urban Planning** and Construction Regulatory Framework, has on December 19 2000 ratified the Terézváros District Urban Planning and Construction Regulations, which will take effect on January 1 2001 and lays down the background support for these laws.

Appendix V. Governmental Decree prepared on the basis of the Budapest Urban Planning and Construction Regulatory Framework

Budapest's Terézváros District government's Committee of Representatives has ordered **local protection** through building codes stated in its 25/1996.(IX.17.) Decree, and from January 1st 2001 urban planning and building codes specifically pertaining to Andrassy Avenue and its surrounding environment.

Appendix VI. 40/2000 (XII.20.) local protection

Unlawful encroachment upon protected properties is judged on an individual basis by the **National Bureau for Historic Preservation**, Budapest's head architect or the District's planning board. The 40/1999.(IV.23.)FVM. Decree ensures the lawful proceedings.

The Hungarian National Heritage Commission, in their session on May 8th 1990, declared Andrassy Avenue part of the National Heritage.

The methods of bringing interested parties into the decision making process include, distribution of plan outlines, written calls for opinions, resident forums, conciliatory negotiations, and public disclosure.

Execution

The local governmental authority is responsible for performing the administrative duties connected with the laws included in this plan. The tools at their disposal include the provision or denial of permits for construction, stabilization, demolition, etc. As well as the power of inspection for compliance and to the extent it is necessary carrying out punitive proceedings. The laws that are in effect regulate the construction work that requires permitting in addition to that which does not.

Construction matters within the affected zone are first subject to the highest degree of authority from the **Building and Construction branch of the Mayor's Office**. Then, when justified, the **National Bureau for Historic Preservation** is authorized to give its professional opinion. For those buildings that are individually protected under the historic preservation laws, these proceedings occur in the reverse order.

In the year of 2000. of the **Environmental Protection Program** has implemented its action plan with the purpose of the VI. district with the purpose of improving the environmental quality in the area.

In the basic part of the work called Environmental Condition Measurement examinations were have done on the Andrassy avenue and in the surroundings.

Professional Supervision

Plans are reported on by the National Bureau of Historic Preservation's Planning Board, the Budapest City Head Architect's Planning Board and in the case of urban landscape, the Budapest Asset Protection Department, as well as by the **Local Government Head Architect's Resettlement and Construction Planning Board**.

4.d Managing organizations

The varied ownership situation of many buildings and the many layered decision-making process results in the necessity of coordination between the many parties.

The Urban Development Program Board of the Terézváros District Government's Mayor's Office will see to this work.

1067 Budapest, Eötvös u. 3
Telephone/ Fax: 36-1-351-7968
Responsible Individuals: György Farkas, Mayor
Éva Tétényi, Chief Architect

4.e Various level of management

Creation of Ordinances Resolutions and ordinances in effect in a locality must be in compliance with laws of higher authorities and must have the consent of the **area's local government body of representatives**.

The locality's impending regulatory plans must go through an evaluation process including affected professional authorities, Budapest's local government, the Central Hungary Region Head Architect's Office, residents and interested civic organizations. The zoning plan that determines medium term developments must also report to the Agriculture and Rural Development Ministry in addition to the groups listed above.

4.f Agreed plans related to property

Development plans

The primary goal of the medium range development plan is for the complete restoration and modernization of buildings along Andrassy Avenue.

In the inner section of the avenue the buildings are occupied for the most part by offices, banks, commercial tourism agencies, as well as cultural institutes.

In the middle section there are many apartment houses that need renewal to re-introduce middle class residents.

The villas of the outer section are private residences or occupied by embassies for the most part. The retention of residents and the development of plantings are current goals.

In the Underground, the preservation of the original stations and the maintenance of safe public transportation are important.

Area of the Buffer Zone In the area of the “Pesti Broadway” cultural district commercial development and the concentration of financial institutions is anticipated. The rehabilitation of public spaces and the solving of transportation problems are needed in this area. The development of Király Street and the Gozdsu Court are expected, as well as the extension of the Madách esplanade in the synagogue district.

Appendix VII. Development Plans in Area of Andrásy Avenue

Tourism

Tourism development must be coordinated with the following: for the long term, the national Széchenyi plan; for the medium term the Central Hungarian medium range regional plan; and for the short term the Budapest city short range development plan.

The national Széchenyi plan's tourist development program regional goal are concerned with specific areas of the development of tourism in the proposed World Heritage site:

Development of urban tourism - the utilization of the area's existing architectural monuments that date from the turn of the century, the preparation of foreign language publications, and the development of qualified guides.

Further development of the **tourist information system** - the development of the on-line tourinform network, expansion of tourist information on the Internet, and the opening of tourist information centers. development of **cultural tourism** in the „Pesti Broadway”

4.g Budget sources

Financing

Residential Buildings

The condition of the collection of buildings over 100 years old is rapidly deteriorating.

To solve these problems funding is needed. First and foremost the local financial resources must be exploited, this may be supplemented by international funding sources such as the EU and Phare.

National grants offer the opportunity to fund research and inspections of historic properties and in extraordinary situations may provide further support.

These sources include, the National Heritage Fund grant program, the National Cultural Heritage Ministry Millennium grants, and National Bureau of Historic Preservation grants and support.

The **Budapest city grant programs** are designed to aid the resident communities of condominiums, support of urban rehabilitation action zones, and provide interest-free mortgage loans. **On October 29, 2000 the inner area of Terézváros was named a highlighted urban rehabilitation action zone.**

The **District government** may provide money or interest-free loans for the modernization of condominiums.

Property developers and investors provide **private funding** for renovation of historic buildings, particularly in the case of adaptive re-use.

Often former apartments are converted into office space, but in the impending regulatory plans the rehabilitation of middle-class apartments is preferred.

The conversion of attics to living space provides the opportunity for technical improvements to the properties. Because of increased interest by investors, new financial sources are expected.

April 26, 2000 – Investor’s day at the Podmaniczky Mansion

August, 2000 - Real Estate Expo 2000 Conference and Exhibition

Plantings

There are obligations for the upkeep of front yards and street plantings along the avenue are protected.

The Terézváros District Government provides financial support for the development of the **interior courtyards**, green spaces, and flower plantings and for the protection of wild buckeye-chestnut trees. In addition to this money paid into the district special.

Environmental Protection Fund is usable exclusively for the development of public spaces and plantings. Investors in this fund can mark their donations to be used for specific goals.

Public Spaces

The Strategic Development Fund is designed to aid the district governments in the development of infrastructure.

In the buffer zone Terézváros and Erzsébetváros are working together for the rehabilitation of the public spaces on Király Street. Budapest City has financed the rehabilitation of parts of Nagymező Street. Organizational plans are being prepared for the area in front of the Opera House.

Public Institutions

Maintenance of monuments and public institutions is the responsibility of their owners.

Special Sources

The future renovation expenditures are estimated to be at greater than 33 million dollars.

Special governmental support may be launched to help cover these costs.

The inherent advantages of the area’s development must be utilized of for the achievement of its goals.

The “Pesti Broadway” is planning the introduction of a trademark program in 2001. The resources accumulated by this program will be used exclusively for the area’s cultural development.

4.h Sources of expertise and training management techniques

The responsible local governments and organizations in the area of Budapest's Andrassy Avenue and the Millennium Underground are committed to working together for the sake of preserving the site's unique and outstanding universal value.

Declaration about the cooperation

(Cooperative Declaration)

The Ministry of the Cultural Heritage of the Hungarian Republic requests the Committee of UNESCO World Heritage to extend the Danube banks world heritage region of Budapest inner town.

The areas of development are the line of Millennium Underground, the Andrassy avenue including the Millennial Monument on Heroes' square and the Vajdahunyad Castle.

The buffer zone, the leading and protective territories are the Synagogue quarter, the Broadway cultural quarter of Pest as well as the whole territory of the City Park.

The representative of the local corporation declares to cooperate with the local Communities in the interest of the protection of the universal and individual values on the indicated region for World Heritage and in the buffer zone and gives professional help in developing plans just as assists in the coordination of realization.

Foundations, functioning on national and international level:

Korzó 2000 Foundation

Reference: the realization of rehabilitation of the Váci street

The House of Architecture Foundation

Working on the protection of cultural heritages and historic monuments

Professional society significant in Budapest:

The local representative of the Town-protection Society of Budapest

Local civil societies:

In the VI. district: „Terézvárosért” Society

Their aim is the development of the VI. district, with special regard for the preservation of the tradition values and develop up-to-date environment suitable for the inner town character

In the VII. district: Civil Corporation

The representative of the middle-hungarian region's common-house community

Hermina Society

Broadway Society

Independent nonprofit professional and social organization including private persons and local corporations with the purpose of realization of the Broadway cultural, entertaining and catering quarter on a high level

The three prominent and national-significant cultural institutes:

The Opera-house of the Hungarian State

The Hungarian University of Fine Arts

The Academy of Music

Appendix VIII. The declaration of selected civic organizations working in the area

4.i Visitor facilities and statistics

Lodging and Tourism

Comparing the numbers of total tourist nights spent in hotels with the numbers of nights spent at other accommodations in Budapest it turns out that the earlier remained almost constant during the period from 1980 to 1998 while the latter one reduced radically to its one third. The occupancy rate of the hotel rooms remained the same. It can be considered that the number of foreign tourist stayed in the hotels of Budapest overrides the number of domestic hotel guests.

According to the data of 1998, 1542394 tourists spent their nights in Budapest hotels of which 1340308 arrived from abroad and stayed 2.5 nights at average. The most of them came from Germany.

The hotels located in the 6th district have good capacity and occupancy rates comparing with other districts. (2170 bed-places taken by 143412 guests of which 121265 were foreign visitors.) The peak season of the guest turnover falls to the summer months and the occupancy of this period is three times higher than at wintertime.

The favorite places foreign guests explore are mostly cultural places like the Hungarian State Opera or local entertainment areas like Broadway district and Liszt Ferenc Place.

The bulk of the tourist facilities, including hotels and restaurants are located in the interior section of the avenue, near the downtown. The development of greater hotel capacity is gradually occurring. High quality lodging is found at the Ritz Hotel in the Dreschler Palace.

Medium quality lodging exists on Ó Street number 24-26, and inexpensive lodging for youth tourism is at number 20 Király Street. With the enactment of the program in 1995 of the inner area of Terézváros has been designated the Pest Broadway cultural district. This program's goal is to develop the area into a metropolitan entertainment and cultural district and therefore the proposed World Heritage site buffer zone would be suitable for drawing and providing information for tourists. In the area of the City Park the following tourist attractions exist, the Zoo, the Botanical Gardens, the Amusement Park, the Transportation Museum, the Circus, the Skating Rink, the Gundel Restaurant, etc.

4.j Property management plan and statement of objectives

The goal of the management plan is to bring together and show:
the process of research and protection,
the establishment of financial support,
the existence of sustainable development tools,
the record of further provisions of the decision making process,
the future aims of the medium and long range plans, and
the realization of the short term plan of action.

We must ensure the continuation of financial support for planning, maintenance, and documentation, and also create a database to aid in the management of these funds.
We must also name the specific individuals in charge of carrying out these assignments.
These people will work with interested private parties to bring about the formation of a marketing plan and the creation of necessary funding for preservation and sustainable development.

Objective 1.

The compiled development plans stressed assignment is the renovation of the buildings on the Kodály Circus

date of beginning: October 2000

date of finishing: from August 2001 to September 2003

Financing:

88-90 Andrásy Avenue by The State Government

92-94 Andrásy Avenue by society of residential building

83-85 Andrásy Avenue by local government

87-89 Andrásy Avenue by local government

Sum: 2000 million HUF

Objective 2.

Preparation of the rehabilitation development plans in the buffer zone of the cultural quarter

Date of beginning: January 2001

Date of finishing: May 2001

Financing:

by local Government

Sum: 8 million HUF

Objective 3.

Rehabilitation plan for the surroundings of the Opera-house

Date of beginning: November 2000

Date of finishing: January 2001

Financing:

Budapest Urban Planning Department

Sum: 8 million HUF

Objective 4.

Rehabilitation plan for Király street in the buffer zone of the Synagogue quarter

Date of beginning: October 2000

Date of finishing: February 2001

Financing:

local Government of VI. district and local Government of VII. district

Sum: 12 million HUF

Objective 5.

Realization of rehabilitation plan for Király street in the buffer zone of the Synagogue quarter

Date of beginning: June 2001

Date of finishing: May 2002

Financing:

local Government of VI. district, local Government of VII. district and the Budapest Strategic Found

Sum: 300 million HUF

Objective 6.

Establishment of the Millennium Fountain in the Hajós street

Date of beginning: January 2001

Date of finishing: March 2001

Financing:

local Government of VI. district

Sum: 5 million HUF

Objective 7.

Free of charge financial support for residential buildings
for building rehabilitation

continuous

Financing:

local Government of VI. district

Sum: 100 million HUF

Objective 8.

Greenery development grants

Continuous free of charge financial support for residential buildings

Financing:

local Government of VI. district

Sum: 5 million HUF

Objective 9.

Support for flower plantings in the region of the VI. district

Continuous free of charge financial support for residential buildings

Financing:

local Government of VI. district

Sum: 5 million HUF

Objective 10.

Terézváros monograph and exhibition of the monograph

Date of beginning: January 2000

Date of finishing: October 2000

Financing:

local Government of VI. district

Sum: 3 million HUF

Objective 11.

Publication of the Epreskert history monograph in the buffer zone

Date of beginning: January 2000

Date of finishing: May 2001

Financing:

local Government of VI. district

Sum: 3 million HUF

4.k Personnel conditions of management

From January 1st 2001, there will be an **independent officer** in place for dealing with the issues involved with Andrásy Avenue working in the office of the urban development program, under the guidance of the district's head architect.
Dr Emőke Paor

Special Organizations

The Budapest Urban Preservation

Society has its headquarters in the 6th District, next to Andrásy Avenue. The society has already helped to a great extent with the collection of data and photos, the care of memorial tablets and the organizing of exhibitions. They have semi-annual exhibitions where the District's development plan is presented. They are also working on the actualization plans for a local history museum in the Postal Museum.

The **Broadway Society** is a civic organization of entrepreneurs, which supports the area's development, the drafting of plans, the operation of a tourist Internet website, and other services for the safety and beauty of the avenue.

The **Budapest Gallery** extends aid for the cleaning and restoration of statues in public spaces. In 2000 they completed a project on four statues in the Kodály Circus.

5. Factors Affecting the site

5.a Development Pressures

Transportation

Though public transportation is excellent for the entire length of the avenue, including the Underground as well as bus service, the need for parking may increase, as there are opportunities for four underground garages in the area. The City Park is periodically temporarily closed to traffic.

A pressure to **expand housing capacity** through the establishment of attic apartments which may drastically endanger the authenticity of the area.

A **threat to the balance of commercial (banks) and residential entities**, which may result in the temporary evacuation of the avenue.

The lines of trees and the forecourts of the Andrassy avenue though helpful are not enough for the proper reduction of the very high **noise level**.

5.b Environmental Pressures

The measurement of the air quality - examination the level of the soiling gases, the dust, lead and cadmium level in the air - proved that in the so much soiled VI. district the Andrassy avenue was one of those places where the air quality fulfilled the requirements of the regulations.

This result's due to the excellent of the avenue, the green surface and the green-corridor effect.

5.c Natural disasters

In the case of natural disasters the **local Civil Protection Detachment** takes action to limit the damage to the area and ensures the evacuation of the population. The Detachment carries out periodically a risk analysis for each type of natural disasters has developed prevent measures and a specific course of action should disaster arise.

5.d Tourism Pressures

The present and prospected tourist interest involves the increase of bed-places. (The capacity of hotels have to be enlarged.)

5.e Population

in the area	8 000 p
in buffer zone	33 000 p

The population of Budapest is considered to be permanent contrasted with the population of the 6th district which is decreasing.

However the population per square km in 1999 is high compared with the other districts. 33 000 residents live in the puffer area, the 8 000 remaining in the core (in the outlined area).

6. Monitoring

6.a Characteristics of the state of protection

Population, density of population, stock of dwellings, inhabitant density within dwellings, local transport network, pollution, etc...

6. b Administrative arrangements for monitoring of the site

Periodic Revision of Management Plan

Those buildings which construction has been modified require periodical revision as well as statical and conservation research.

Long Term Plans The documents that make the foundation for the national and regional development plans must be reviewed every 10-15 years. The strategic plans stick to the main policy.

Medium Term Plans Budapest and its districts form ideas for the medium range plans every 5-10 years. Any change in the management plan's development concepts, tools and organizational systems or modifications to existing laws may justify earlier review.

Short Term Plans Short-range plans should be reviewed and adjusted according to governmental terms and therefore can last from 3-5 years. The budget's monetary support must be assured at the time of planning.

For placement of objects in public spaces it is necessary to follow the rulings of the Budapest City Urban Landscape Protection Commission and of the Property Commission.

Periodic revision of the buildings

6.Results of previous reporting exercises

In 1993 the Urban Landscape Protection Commission completed the value-cadaster of Andrassy Avenue which contains the **legal status of the buildings** and their **present condition**.

On the basis of this it can be considered that buildings managed with the support of the financial sphere revived their conditions, while without this kind of help houses depreciated and started to run down.

The **population by age-groups research** made in 2000 points out that the number of elderly people increased.

The N&n architectural office has run a **green surface research project** in the 6th district from 1999 August to 2000 March and on the basis of this rapid green surface enlargements and reconstructions has started to take effect.

7. Documentation

7.a Photographs

7.b Copies of plans

7.c Bibliography

7.d Address where inventory and archives are held.

8. Signature on behalf of the State Party

Appendix I. Inventory of building ownership on Andrassy Avenue

Appendix II. Andrassy Avenue's historic preservation status.

Appendix III. List of historic monuments in Andrassy avenue

Appendix IV. 1997. LIV. law, along with the regulations about its administration in the realms of the registration of historic properties and the protection of the properties and their surrounding historic environments.

Appendix V. Governmental Decree prepared on the basis of the Budapest Urban Planning and Construction Regulatory Framework

Appendix VI. 40/2000 (XII.20.) local protection

Appendix VII. Development Plans in Area of Andrassy Avenue

Appendix VIII. The declaration of selected institutes and civic organizations working in the area

**Appendix I. Inventory of building ownership on
Andrássy Avenue including indications for
government holdings and owner representatives.**

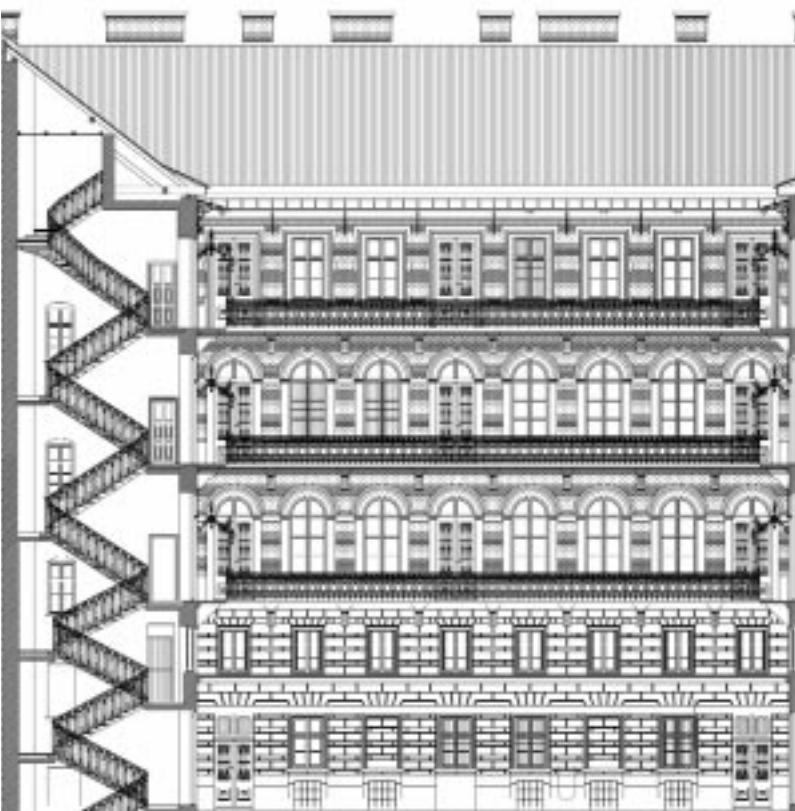
Sorsz.	Cím	Hírsz.	Összesítési hányad %	Tulajdonosok és bérleti	Kapcsolatiró személy	Megjegyzés
	Andrássy út					
1.	Bajcsy-Zs. út 11. Pálffy E. u. 2.	20248	1,25	Reiffeisen Bank Ópince	Király és Ise KR.	
2.	Bajcsy-Zs. út 13. Révay u. 1.	20244	9,03	Antikvárrium MOCERT Rt. Lortex Alpine Tours Postamúzeum APISZ Medina Tours Fodrászat	Tóth KR, Róflari T.	
3.	Pályi E. u. 4.	20247	191			
4.	Révay u. 5.	20243	12,51	SL Panasonic	M és V KR.	
5.		20248	14,51	Postabank Lufiland Fodrászat	Király és Ise KR.	
6.	Káldy Gy. u. 14. Révay u. 7-8.	20242	45,73	OTP CIB	Ferencsik Irsz	
7.		20249	10,18	Elektra Könyvtárház Kálter Eszter Yvette Divatru	Makai Sándor	
8.	Káldy Gy. u. 13. Révay u. 11.	20233	77,23	Polax Főv. Kész. Felügy.		
9.	Káldy Gy. u. 12.	20250		Nationale Nederlanden ING Bank		
10.	Dobó u. 2.	20234		Hypo Vénizsbank Bayern Ingatlan Komplex Kálter V.		
11.	Káldy Gy. u. 11.	20203				
12.	Dobó u. 1. Révay u. 14.	20235				
13.		20204	20,03	Kossuth Kiadó Globe Center Clisco	Pomizi Sándor	
14.	Révay u. 18.	20236	16,96	Bolgár Kuli Kézp. Spagheti Ice Ügyvédi Irodák	Tóth Csilla	
15.		20205	16,80	ARN Anstör-Bank Deuwe Egberts Kézp. Jegyiroda	Király és Ise KR.	
16.	Révay u. 21.	20235	51,18	Weta La Boutique	Tóth Csilla	
17.		20206	8,41	MKB RT Zsidó fodrászat	Lakatos Tiborné	
18.	Révay u. 23.	20234	4,14	Omega Órácsalon	Lángó Rt. Léh László	
19.	Székesy M. u. 10.	20207	100	Inter Europe Bank RT Wall Street Realcor.		
20.	Dákórház u. 8. Révay u. 25.	20235	100	Tokaj Borbar és Kereskedőház		
21.	Székesy M. u. 13. Pályi E. u. 30.	20227	100	Kettős vadászati Vajglózer		
22.	Dákórház u. 3-9. Hápa u. 4-10. Lázár u. 19.	20209		M ÁÉ Operaház		
23.	Dákórház u. 4.	20228	100	OTP		

Sorsz.	Cím	Hézt.	Óriásfal hányad %	Tulajdonosok és bérleti	Kapcsolatban állomány	Megjegyzés
	Andrássy út					
26.	Doboshegy u. 1. Héjfa u. 2. Paulay E. u. 30-40.	20030		Beszedészet		
26.		20078	18,89	Opera Pótká Imago, Műagro	Rozsári Tamás	
27.	Héjfa u. 3.	20034	32,53	BAV RT Rafco	Ponoldi Sándor	
28.		20077		Classic line Kínai étterem		
29.		20038	12,89	Julius Meinl		Csontos László
30.	Nagymező u. 18.	20070		Művész házihoz Antalpus Zsuzsanna Ugyv.		
31.		20030	30,63	Julius Meinl Hungaro Peti Olivier		
32.	Nagymező u. 15.	20073	30,67	Londa fodrászat	Király és Izsák Kft.	
33.		20037	42,32	Langyel Imánusz Kerwell Vidéo Maria Rudi Buhk Rutlax	Ponoldi Sándor	
34.		20072	32,54	Londa fodrászat		Árvai András
36.	Nagymező u. 13.	20078	22,35	Szénna szalon		
36.		20071	32,20	MÁV RT		Weinár Péter
37.		20079	11,79	Fashion Café Salaxwunder		Árvai András Mecskó Gáboroné
38.		20070	14,40	KA Lakórendszerek		
38.	Paulay E. u. 54.	20080		Ring Café		Ladies Kft.
40.		20069		Párizsi Nagyszínház Pesti Színház		
41.		20081	42,95	British Motland		Üjvárosi Kft.
42.		20068		Vörö és Fehér Kih RT		
43.		20082	85,62	Liquor Roset BAV RT Paris Boutique Colosseum Travel		
44.	Jókai tér 4.	20007	1,13	Bombay Palace		Ladies Kft.
45.	Last F tér 1.	20083	57,45	Irok bulgár Zeneműkiadó Váll. Sport fodrászat		Mecskó Gáboroné
46.	Jókai tér 5.	20073	1,44	Flamingo Casino Pivars Pék First Men's Fashion Borban Hangsúly		Ponoldi Sándor
47.	Last F. tér 12.	20412	100	Foto Post Fashion shop2008 Művészeti		
48.	Óktogon tér 1.	20072		Burger King Check Point Edessalgból		
48.	Óktogon tér 2.	20417	3,58	Agfa Kih RT Disszervuot		Vikória Kft. Papp Z.

Sorsz.	Cím	Hírt.	Össztel- hányad %	Tulajdonosok és bérlők	Kapcsolódó személy	Megegyező
Andrássy út						
50.	Ókogan tér 4.	20678		Azár, Olex Dobert, Swatch Turisat		
51.	Ókogan tér 3.	20424		Wendy's, Kuzs Kékes étterem		
52.	Eötvös u. 16.	20560	61,55	Főv. Szabó E. Könyvt.		
53.	Eötvös u. 16.	20426	39,49	Posta, Egymás Ajándékbolt	Réfalvi Tamás	
54.	Eötvös u. 17.	20820	45,89	Easy Night Or Jaga kozmetika	Szabó Erika	
55.	Eötvös u. 15/a	20450	40,40	Béla butik Concept Tours Kis Herceg Eskajant Gyermek fodrászat	Itsepo Kft. Hajó A.	
56.		20819	11,38	Kellér	Hengay Erika	
57.		20454	25,6	Concorde Travel Font antikvár Szarvas Vap- és Fenipari vállalat		
58.	Csengery u. 52.	20818				
59.	Csengery u. 50.	20457				
60.	Csengery u. 37.	20706		Max Tökért Bróker Rt Ugyved. irodák		
61.	Csengery u. 35.	20465	13,93	Adria Kari Tár Colorado Sol Szendvica bár		
62.		20705				
63-65.	Hunyadi tér 13-14. Verdevény u. 20-28.	20466		Posta Bernabé Esem. Központok Főv. Gáborovik Rt		
64.	Verdevény u. 30-32.			Lundbeck Hungária Kft Ugyved. irodák		
66.	Verdevény u. 37-38.			MV Rt		
67.	Verdevény u. 35.			Liszt F. Emlékmúzeum		
68.				Erdő F. Áll. Isk. Dienn.		
69.				Babacsinha		
70.	Isabella u. 60.	20718		Ludov. Csúszkó C/B		
71.	Isabella u. 64-66.			M. Kézdivégy Egyesület		
72.	Isabella u. 68.	20662	100			
73-76.	Isabella u. 53-57. Rózsa F. u. 55-58.			MV Rt Vez. Ig.		
74.		20661	17,74	Hungária Bútoros Koltéri Piacok	Szabó Erika	
76.	Rózsa F. u. 60.	20660	21,61	Hungária Bútoros Mikrovíziumi Követő Vitor. Hallásgondozó		
77.	Rózsa F. u. 65.	20553		Metro Essentials Vegyesbolt		
78.	Rózsa F. u. 67.	20015				
79.		20506	22,23	Hajna fodrászat MSZP Szimpatia szobák		

Sorsz.	Cím	Híráz.	Órász. tájékoztatás	Tulajdonosok és bérlők	Kapcsolatföldi személy	Megjegyzés
Andrássy út						
80.		28014		Super Zomai Éhs.		
81.	Sáv u. 22.	28038	100	Vörös Sándor Masogni István Állagdygyi Péter Cs. Min. Felső Közép		
82.	Sáv u. 23-27.	28013		OTP		
83-85.	Közbély körnd 2. Felsőbörz 22.	28056	100			
84.	Sáv u. 24.	28012	80,48	Paletta Művelődési Csúcs		
85.	Sáv u. 28.	28038	8,79	Gyógyszertár Vahala Péter CBA, Hódolat	Terp Som Judd	
87-88.	Közbély körnd 3. Benczúr u. 2 Felsőbörz 16.	28027	96,01	Közbély Z. Ernőné és Anikó		
86-88.	Acad u. 47-51. Közbély körnd 3. Sörény M. u. 2.	28083		Pioneer		
81.	Acad u. 53-55.	28028	12,14		Langa Et. Lán L.	
82-84.	Közbély körnd 4. Sörény M. u. 1.	28470	13,18	Köbnd Restaurant	Pomazi Sándor	
85.		28029		BN		
86.		28030	13,37		Aszód Gyula	
87.		28485/2				
87.		28031	32,24	MD Studio		
88.		28480	9,03	HÉBÉ Express Toska	Köcskei K. Hajós A. Aronovits K. Ecsel L.	
88.	Bajza u. 36.	28022	0,75	Gyógyszertár Toska	Reiszló Et.	
100.		28485				
101.	Bajza u. 36.	28034		Magyar Bajza Ház		
102.	Bajza u. 38.	28484		Alcan		
103.		28036		Baker és Mőkezdő Hagy F. Kereskedő Műv. Múzeum		
104-106.	Bajza u. 36. Lendvay u. 1.	28386 28385		Órész Nagyhivatal		
105.		28037		Land Trade		
107.		28039/1		D-Park		
108.		28384		Fikusz		
109.	Munkácsy M.u.8.	28040		Közbély J.F.órák		
110.		28390	7,18	Köves Közt.Nagyhiv.		
111.	Munkácsy M.u.6-7.	28044			Terp Som Judd	
112.	Munkácsy M.u.8.	28392				
113.		28040				
114.	Munkácsy M.u.9.	28378		BN vendéglátás		
115.		28040		Bajza Nagyhivatal		
116.		28379				
117.		28040/1				
118.		28040				
119.	Répl R.u.8/8.	28320				
120.		28320				
121.	Répl R.u.9.	28040		Órész Kült. Közp.		
Andrássy út						
122.	Répl R.u. 8.	28322				
123.		28054		Török Nagyhivatal		
124.	Répl R. u. 11.	28372		Magyar HSE Szöv.		
		28055		Magyar ENSZ Társ.		
125.		28271		Baker és Mőkezdő Toska		
126.		28048	8,4		Terp Som Judd	
127.		28271				
128.	Dózsa Gy. út 80/8.	28071		Jajcsói Közt.Nagyh.		
129.		28288		Városliget Vendéglő		
130.		28288				
132.	Dózsa Gy. út 84.	28288	8,81		Nagy Et. Gregor M.	

Appendix II. *Andrássy Avenue's* historic preservation status.

Az Andrássy út világbörökségi lehatárolása:

Bajcsy-Zsilinszky út tengelye – Révay utca tengelye – Dalszínház utca tengelye – Lázár utca tengelye – Hajós utca tengelye – a Hajós utca 13-15. és 17., valamint a Nagymező utca 28. és 30., 32. szám alatti (29083 és 29084, valamint a 29088 és a 29089 és 29090 helyrajzi számú) ingatlanok közös határa – Nagymező utca tengelye – Mozsár utca tengelye – a Jókai tér a Mozsár utca tengelyének meghosszabbításában – Jókai utca tengelye – Áradt utca tengelye – Bajza utca tengelye – Lendvay utca tengelye – Dózsa György út tengelye – Délibáb utca tengelye – Bajza utca tengelye – Benczúr utca tengelye – Felső erdősor utca tengelye – a Felső erdősor utca 16-18. és 20., valamint 17. és 19-21. szám alatti (29582, 29584 és a 29585 helyrajzi számú) ingatlanok közös határa – Szegefü utca tengelye – Rózsa utca tengelye – a Rózsa utca 52. és 54., valamint az Izabella utca 49. és 51. szám alatti (29529 és 29530, valamint a 29525 és 29526 helyrajzi számú) ingatlanok közös határa – az Izabella utca 50. és 52., valamint a Hunyadi tér 11. és 12. (29504 és 29503, valamint a 29494 és 29495 helyrajzi számú) ingatlanok közös határa – a Vörösmarty utca tengelye – a Hunyadi tér 13-14. és 15. szám alatti (29466 és 29464 helyrajzi számú) ingatlanok előtt futó úttest tengelye – Csengery utca tengelye – a Hunyadi tér 1. és 2., valamint az Eötvös utca 9. és 11a szám alatti (29461 és 29460, valamint 29453 és 29454 helyrajzi számú) ingatlanok közös határa – az Eötvös utca 10. és 12., valamint a Teréz körút 11. és 13. szám alatti (29428 és 29427, valamint 29422 és 29423 helyrajzi számú) ingatlanok közös határa – Teréz körút tengelye – Király utca tengelye – Nagymező utca páratlan oldalának homlokzat vonala – Paulay Ede utca tengelye – Bajcsy-Zsilinszky út tengelye által határolt terület, valamint a Millenniumi Földalatti Vasút teljes vonala a Vörösmarty téri végállomástól a Mexikói úti végállomásig

A puffer terület lehatárolása:

Bajcsy-Zsilinszky út tengelye – Podmaniczky utca tengelye – Dózsa György út tengelye – Állatkert és Vidámpark Végány utcával párhuzamos kerítése – Vidámpark Hungária körüli kerítése – Vidámpark Kacsóh Pongrác úti kerítése – Hermina út tengelye – Ajtosi Dürer sor tengelye – Dózsa György út tengelye – Városligeti fasor tengelye – Teréz körút tengelye – Erzsébet körút tengelye – Dob utca tengelye – Kazinczy utca tengelye – Dohány utca tengelye – Károly körút tengelye – Bajcsy-Zsilinszky út tengelye

Magyar Népköztársaság
Bp. VI. ker., Városház t. u. l.

Postajel: 19 02 Budapest VI.
Ü. sz.: 23 670/1977
Eladó:

Cím:

VI. Népköztársaság Útja

munkák környezet területi határolás megállapítása

M A T Á R O Z Á T

Budapest VI. ker. városban /Közföldtörvény/

Népköztársaság Útja

M E M L É K I K Ö R M E N T

Az építésközpont és városfejlesztési miniszter 1/1977. /23.évt.1./ ÉVM. sz. utasításával módosított 24/1965. /59.évt.23./ ÉM. számú utasítása 3 §. /1/ bekezdése 6. pontjában, valamint a munkahelyterületi szabály 1/1967./23.évt./ ÉM. számú rendelet 5 §. /2/ bekezdésében adott felhatalmazás alapján - az ÉVM. Építésköztársasági Főosztállyal egyetértésben - az alábbi területi határolás állapított meg: Bajcsy-Zsilinszky út és Paulay Ede utca tengelyének kétszeresében meghosszabbított vonala - Hungari tér /Széki házhoz és kétszeresében meghosszabbított vonala - Szeged utca - Balmazúj utca - Bajcsy utca - Déli pályaudvar - Décsy György út tengelye - Leányvár utca - Bajcsy utca - Szondi utca - Jókai utca - Jókai tér /Széki házhoz - Moson utca és tengelyének kétszeresében meghosszabbított vonala - Eszter utca - László utca - Balassagyörgy utca - Mátyás utca - Bajcsy Zsilinszky út tengelye - Kincsgyűjtő postó által határolt terület. /Az Csernoch, a régi Művelődési és a Kossuth körúti környezeté./

A 5/1969. /V.évt./ ÉVM. számú rendelettel, valamint a 22/1972. /XII.évt./ VM. számú rendelettel módosított 1/1967. /23.évt./ ÉM. számú rendelet 5 §. /2/ bekezdésére hivatkozással megismerve a terület végrehajtó bizottságot, hogy a munkahelyterületen helyi társas vállalkozás telephelyének az alábbi területtel szembe fordított területre történő áttelepítését és a helyi köznevelési egység áttelepítését.

Felkértem a terület végrehajtó bizottságot, hogy a munkahelyterület áttelepítését a kifüggesztés és a terület megjelölésével, fel és az állítások teljesítésének végrehajtásának megkezdéséről a határozat egyik mellékletét példányban visszaküldésével adjon értesítést. A terület megjelölésének végrehajtásáról a területi határolás megjelöléséről kell tekinteni.

A kiválasztott jogszabály 19 §. /2/ bekezdése és a 21 §. a/, b/, c/ pontja alapján a munkahelyterületen lévő egyedi építmények építésközpontban végrehajtásának, valamint az egyedi nem védett építményekben lévő meglévő munkahelyre jutó munkák, továbbá minden új építkezés és a terület megjelölés megvalósításával járó munkák /TAM költségvetés stb./ csak a munkahelyterületi önkormányzat engedélyével és előírásai szerint végrehajthatók.

Az építészeti hatóság az 1/1967. /I.31./ ÉM. számú rendelet 23 §-a alapján a műemléki hatóság állásfoglalásának figyelembevételével a műemléki környezetben való a műemléki értékeket azonosító előírásokat teheti.

A határozat ellen - készenléstől számított 15 napon belül - az építészeti és városfejlesztési miniszterhez címzett, de kivételkivéül benyújtandó fellebbezésnek van helye.

I n d e k o l á s

Az 1/1967. /I.31./ ÉM. számú rendelet 6 § /2/ bekezdése szerint a műemlékek nyilvánított építészeti környezetben szomszédos ingatlanok a műemléki környezetben tartoznak akkor is, ha annak területét külön határozattal nem is állapítja meg.

Nivel a fenti területen belül álló műemlékek védelméhez, valamint azok határos építészeti és tájépi megvalósításához a környezetben szomszédos ingatlanoknál nagyobb területre van szükség a műemléki környezet határozottan állapított meg.

A jelen határozatról értesített meg:

1 - a II.ker. Tanács VB

Építészeti, városi, fővárosi kerületi Tanács VB.

3., Városrendezési Osztály

Építészeti, városi, fővárosi kerületi Tanács VB.

4., II.ker. Tan. VB, Művelődési Oszt.

Építészeti, városi, fővárosi kerületi Tanács, városi kerületi hivatal, járási hivatal, mint 1. f. sz. építészeti hatóság

3., IV. ker. Művelődési Oszt.

Építészeti, városi, fővárosi kerületi Tanács VB.

6., OSZ, Művelődési Oszt.

Építészeti, városi, fővárosi kerületi Tanács VB.

Kiadás helye: Budapest, 1978. március 1.

Dr. Baross Géza
osztályvezető
s.k.

Appendix III.. List of historic monuments in Andrassy avenue

Az Andrássy út műemlék épületeinek jegyzéke

M jel:	Uta	Hsz.	Hrsz.	Leírás	Tervező/Építő	Építés éve	Korábbi besorolás	Korábbi MJ beosztás	Korábbi hat. szám
M II	Andrássy út	45	29383	Háromemeletes, eklektikus lakóház. (Liszt Ferenc tér 1.)	Bukovich Gyula	1878	MJ	15548	
M II	Andrássy út	47	29412	Háromemeletes, eklektikus sarokház. (Liszt Ferenc tér 12.) Lakó és üzletház.	Freud-Guthner	1879	MJ	15549	
M II	Andrássy út	52	28890	Háromemeletes, eklektikus sarokház. (Eötvös u. 18.)	Schmahl Henrik	1883-86	M	15550	
M III	Andrássy út	53	29425	Háromemeletes, eklektikus sarokház. (Eötvös u. 16.)	Pucher József	1882-83	MJ	15551	
M II	Andrássy út	54-58	28918- 28920	Két-ötös háromemeletes, eklektikus háttérép. Szakképzőiskola. (Csörgény u. 62. éterem u. 17.)	Lee építész	1880 körül	MJ	15552	
M III	Andrássy út	57	29457	Háromemeletes, eklektikus ház	Petschacher Gusztáv	1892	MJ	15553	
M II	Andrássy út	59	29456	Háromemeletes, eklektikus sarokház. (Csörgény u. 50.)	Kalina Már	1892	MJ	15554	
M III	Andrássy út	61	29456	Kétemeletes, eklektikus sarokház. (Csörgény u. 35.)	Petschacher Gusztáv	1876	MJ	15555	
M II	Andrássy út	63-65	28488	Kétemeletes, eklektikus iskola. (Hunyadi tér 13-14., Vörösmarty u. 28-29.)	Petschacher Gusztáv	1880 körül	MJ	15556	
M I	Andrássy út	67	28488	Háromemeletes, eklektikus sarokház, régi Zeneakadémia. (Vörösmarty u. 35.)	Láng Adolf	1877-78	MJ	15557	
M III	Andrássy út	68	28718	Kétemeletes, eklektikus ház. Általános iskola.	Böbel János	1878	MJ	15558	
M I	Andrássy út	69	29490	Ereketes neoreneszánsz ház, a régi Műcaarnok Magyar Képzőművészeti Főiskola, Albert Bibazsináz.	Láng Adolf	1875-77	M	15559	
M III	Andrássy út	76	28716	Háromemeletes barokkpárat. Lakás lakóház. (Izabella u. 80.)	Hauszmann Imre	1880 körül			25192 RTM- MKM r.
M I	Andrássy út	71	29500, 29501, 29502	Kétemeletes, eklektikus sarokház. Képzőművészeti Főiskola. (Izabella u. 54-56-58.)	Rausche Lajos	1875	M	15560	
M III	Andrássy út	72	28802	Háromemeletes, eklektikus sarokház. (Izabella u. 59.)	Fesztly Adolf	1880	MJ	15561	
M III	Andrássy út	78	28618	Kétemeletes, eklektikus sarokház. Szociális otthon. (Rózsa u. 67.)	Fesztly Adolf	1878	MJ	15562	
M III	Andrássy út	80	28614	Kétemeletes, eklektikus ház.	Preisz és Kirchenbaum	1876	MJ	15563	

Az Andrássy út műemlék épületeinek jegyzéke

M jelt.	Utca	Hsz.	Hrsz.	Leírás	Tervező/Építető	Építés éve	Korábbi besorolás	Korábbi MJ Helyezés	Korábbi hat. szám
M II	Andrássy út	3	20247	Háromemeletes, eklektikus lakóház. (Pauzay Éde u. 4.)	Czigler Győző	1884-86	MJ	15532	
M III	Andrássy út	4	23243/A	Emeletes, kétszintes lakóház	Petschacher Gusztáv	1882-84			18/96 KTM- MKM r.
M III	Andrássy út	7	20249	Négyemeletes, eklektikus ház.	Guthner Zsigmond	1882	MJ	15533	
M III	Andrássy út	8	20240	Négyemeletes, eklektikus ház. (Káldy Gyula u. 13., Révay u. 11.)	Fecsy Adolf	1883	MJ	15534	
M II	Andrássy út	9	20250	Háromemeletes, eklektikus sarokház (Káldy Gyula u. 12.) földl.	Kalina Mór	1882	MJ	15535	
M III	Andrássy út	10	20238	Háromemeletes, eklektikus lakóház. (Dobó u. 2., Révay u. 13-15.) földl.	Fecsy Adolf	1884	MJ	15536	
M III	Andrássy út	11	20203	Háromemeletes, eklektikus sarokház. (Káldy Gyula u. 11.)	Freed Vilmos	1883-84	MJ	15537	
M III	Andrássy út	12	20237	Háromemeletes, eklektikus lakóház. (Dobó u. 1., Révay u. 17.) földl.	Guthner Zsigmond	1884	M	15538	
M III	Andrássy út	19	20207	Háromemeletes, eklektikus sarokház. (Soltesy Mihály u. 18.)	Freed Vilmos	1880	MJ	15539	
M III	Andrássy út	20	20233	Háromemeletes, eklektikus lakóház. (Daloskőház u. 8., Révay u. 25-27.)	Freed Vilmos	1880	MJ	15540	
M II	Andrássy út	21	20237	Háromemeletes, eklektikus lakóház. (Soltesy Mihály u. 13., Pauzay Éde u. 30.)	Freed Vilmos	1883	MJ	15541	
M I	Andrássy út	22	20209	Magyar Állami Operaház, neoreneszánsz. (Daloskőház u. 3-9., Hajós u. 4-10., Lázár u. 19.)	Ybl Miklós	1875-84	M	15542	
M II	Andrássy út	23	20206	Háromemeletes, eklektikus sarokház. (Daloskőház u. 4.)	Freed Vilmos	1882	MJ	15543	
M I	Andrássy út	25	20200	Háromemeletes, eklektikus ház. (Daloskőház u. 1., Hajós u. 2., Pauzay Éde u. 30-40.) Állami Képtanintézet	Lechner Ödön és Pártos Gyula	1883-88	MJ	15544	
M II	Andrássy út	28	20077	Háromemeletes, eklektikus lakóház.	Schmehl Henrik	1882	MJ	15545	
M II	Andrássy út	29	20235	Emeletes, neoreneszánsz lakóépület.	Ray Rózsi Lajos	1884			18/1994 KTM- MKM r.
M II	Andrássy út	33	20237	Háromemeletes, eklektikus lakóház. (Nagyvező u. 10.)	Weber Antal	1875	MJ	15546	
M II	Andrássy út	39	20080	Párizsi Nagyruhár (volt Divatszalon), szecessziós (Pauzay Éde u. 54.)	Petschacher Gusztáv Soltesy Zsigmond	1882 1909	M	15547	18/1994 KTM- MKM r.

Az Andrássy út műemlék épületeinek jegyzéke

M jel	Utca	Hsz.	Hsz.	Leírás	Tervező/Építető	Építés éve	Korábbi besorolás	Korábbi MU törzsszám	Korábbi hat. szám
M III	Andrássy út	81	29536	Háromemeletes, orsókosz sárosház. (Szív u. 22.)	Hübner Nándor	1881-82	MJ	15664	
M III	Andrássy út	84	28612	Háromemeletes, orsókosz sárosház. (Szív u. 24.)	Fesztay Adolf	1876	MJ	15665	
M II	Andrássy út	88-90	28551	Háromemeletes, orsókosz ház. (Arad u. 47-51, Szinyei Mária u. 2.)	Petschacher Gusztáv	1880-82	M	15666	
M II	Andrássy út	92-94	29470	Háromemeletes, orsókosz ház. (Arad u. 53-55, Szinyei Mária u. 1.)	Hübner Nándor	1883	MJ	15667	
M III	Andrássy út	96	28489/2	Kétemeletes, orsókosz ház. (Arad u. 56.)	Fesztay Adolf	1880 körül	MJ	15668	
M II	Andrássy út	98	28490	Háromemeletes, orsókosz ház.	Petschacher Gusztáv	1882	MJ	15669	
MK	Andrássy út környezete			Andrássy út környezete			VK	15531	07759/1977

Műemléki környezet: MK

(Bajcsy-Zalinszky út, Kodály körönd stb.)

Az Operaház, a régi Múzeum és a Kodály-körönd környezete

(Bajcsy-Zalinszky út és Paulay Ede u. tengelyének metszéspontjától - Paulay Ede u. és tengelyének képzeltben meghosszabbított vonala - Hungarikum E-4 határa és képzeltben meghosszabbított vonala - Segefü u. és tengelyének meghosszabbított vonala - Benczúr u. - Bajza u. - Déliakác u. - Dénes György út tengelye - Landhay u. - Bajza u. - Aradi u. - Jókai u. - Jókai tér E-4 határa - Mészáros u. és tengelyének képzeltben meghosszabbított vonala - Hapja u. - Lázár u. - Daloskőház u. - Révay u. - Bajcsy-Zalinszky út tengelye - kiindulási pont által határolt terület.)

Appendix IV. 1997. LIV. law, along with the regulations about its administration in the realms of the registration of historic properties and the protection of the properties and their surrounding historic environments.

1997. évi LIV. törvény

a műemlékvédelemről¹

Hazánk történelmének, kultúrájának és művészetének pótolhatatlan örökségét képezik azok az alkotások, amelyek a környezet kiemelkedő értékeiként az ország és az egyes települések arculatának jellegzetes meghatározói, kulturális hagyományainak hordozói, s egyben a történelmi és nemzeti tudat forrásai.

Ezek az alkotások, mint műemlékek - a tulajdonjogra való tekintet nélkül - az egész nemzeti közös kulturális kincsét, védelmük természeti összefüggést kíván. Fenntartásuk, jelentőségükhez méltó használatuk és az egész társadalom számára való hozzáférhetővé tételük közzárdek.

Az Országgyűlés a műemlékek védelmével kapcsolatos alapvető feladatokról, jogokról és kötelezettségekről a következő törvényt alkotja:

I. Fejezet

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A törvény célja

1. § (1) A törvény célja, hogy azokat az építészeti, műszaki és a velük összefüggő művészeti alkotásokat, amelyek történelmünk pótolhatatlan értékei és kulturális örökségüként a társadalom számára - a nemzeti vagyos részeként - különösen értéket jelentenek, megfelelő védelemben részesítse, és megőrizzék, fenntartsák, hasznosítsák, valamint tudományos kutatások (a továbbiakban együtt: műemlékvédelem) alapvető szabályait megállapítsa.

(2) A műemlékvédelem hazai elveit és módszereit a műemlékvédelemre vonatkozó nemzetközi egyezményekkel és ajánlásokkal összhangban kell kialakítani.

A törvény hatálya

2. § (1) A törvény hatálya kiterjed:

a) a műemlékre, a műemléki jelentőségű területre, a műemléki környezetre (a továbbiakban együtt: a műemlékvédelem tárgyai),

b) a védetté nyilvánítás előkészítésére és a védetté nyilvánítási eljárásra, illetve a védettség megszüntetésére;

c) a műemlékek fenntartására, a műemlékek veszélyeztetése esetén az ezt megelőző és a műemlékek fennmaradását biztosító munkálatok elrendelésére;

d) a műemlékvédelem anyagi-pénzügyi és hatósági eszközeire;

e) az oktatási, közművelődési és tudományos feladatokra;

f) az államnak a műemlékvédelemmel kapcsolatos nemzetközi együttműködéséből adódó feladataira.

1. Kérdésre: 1997. XI. 23.

(2) A műemléki védelem nem érinti a több szempont szerint is védendő épüek egyéb jogszabály alapján fennálló más jellegű védttségét, de a világörökségek és nemzeti emlékhelyek védtelmét a törvény hatálya alá tartozó területeken a műemlékvédelem a saját eszközeivel is támogatja.

14. § (1) Az egyes kiemelkedő történelmi és kulturális értéki műemlékek és műemlékegyüttesek fokozott védtelmét biztosítani kell. Ennek érdekében az e törvény szerinti képző jogterekben felmerülő műemlékeket, illetve műemlékegyütteseket kizárólagos állami tulajdonban kell tartani. Amennyiben tulajdonjoguk az ingatlan-nyilvántartásba nem az állam javára van bejegyezve, és ez nem az ingatlan-nyilvántartás hiányosságának vagy jogszabályértésének az eredménye, a tulajdonjogát az állam javára meg kell szerezni. Az állam kizárólagos tulajdonát képező műemlékek és műemlékegyüttesek a kincstári vagyon körébe tartoznak és forgalomképtelenek.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott műemlékek és műemlékegyüttesek jelentőségükhöz mérten fenntartásáról, helyreállításáról és hasznosításáról - e törvény szabályai és a kincstári vagyona vonatkozó rendelkezések szerint - az állam a tulajdonosi jogait gyakorló szerve útján gondoskodik.

VI. kerület

Andrássy út 22.	Magyar Állami Operaháza	20009
Andrássy út 67.	régi Zeneakadémia	20408
Andrássy út 83.	régi Múzeumok	20409
Andrássy út 71.	Képzőművészeti Főiskola	20500, 20541, 20550
Dajka u. 41.	régi pesti Kávéház	28345
Liszt Ferenc tér 8.	Liszt Ferenc Zeneakadémiai Főiskola	29406
Tatár körút 55-57.	Nyugati pályaudvar állomás épülete	28224/3, 28224/5, 28224/6

**Appendix V. Governmental Decree prepared on the
basis of the Budapest Urban Planning and
Construction Regulatory Framework**

47/1998. (X. 15.) Főv. Kgy. rendelet

a Budapesti Városrendezési és Építési Keretszabályzatról

Budapest Főváros Közgyűlése a helyi önkormányzatokról szóló, módosított **1990. évi LXV. törvény** 63/A. § a) pontja, valamint 65/A. § (2) bekezdése, valamint az épített környezet alakításáról és védelméről szóló **1997. évi LXXVIII. törvény** 14. § (2) bekezdése alapján megalkotta a Budapesti Városrendezési és Építési Keretszabályzatot (továbbiakban: BVKSZ).

Általános rendelkezések

A Kertületi Városrendezési és Építési Szabályzatok, valamint a Kertületi Szabályozási Tervek készítésére vonatkozó rendelkezések

1. § (1) Budapest főváros közigazgatási területén az Országos Településrendezési és Építési Követelményekről szóló **253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet** (továbbiakban: OTÉK) előírásait az e rendeletben foglalt kiegészítésekkel és eltérésekkel együtt kell alkalmazni.

(2) A kertületi önkormányzat saját rendeletben megalkotta a Kertületi Városrendezési és Építési Szabályzatot (továbbiakban: KVSZ), illetőleg Kertületi Szabályozási Terve(ke)t (továbbiakban: KSZT), amelyek rendelkezései nem lehetnek ellentétesek a BVKSZ, valamint a Fővárosi Közgyűlés által rendeletben elfogadott Fővárosi Szabályozási Keretterv (továbbiakban: FSZKT) meghatározásaival és előírásaival.

(3) A BVKSZ a - településszerkezeti tervben rögzített - területfelhasználási egységeket területrészekre tagolva, azok felhasználásával és beépítésével kapcsolatos további általános szabályokat keretszabályozási övezetekben (továbbiakban: keretövezetek) állapítja meg, melyekben - a KVSZ-ben rögzítendő építési övezetek és övezetek meghatározásához - egyes keretszabályozási határértékeket is rögzít.

(4) A főváros működtetése, a főváros feladatainak ellátása, az egyes különleges létesítmények elhelyezése, a város környezetileg kondicionáló területeinek biztosítása érdekében szükség esetén, a keretövezetekben belül célzott területfelhasználási módú területek határozhatók meg.

(5) A főváros közigazgatási területének bel- és külterületeit a belterületi határvonal meghatározásával, az egyes keretövezetek, illetőleg szükség esetén az egyes célzott területfelhasználási módok területi lehatárolását azok térképi feltüntetésével az FSZKT rögzíti.

Rendelkezések a városkép szempontjából kiemelt területekre

9. § (1) A városkép szempontjából kiemelt területek felsorolását a BVK SZ 2. számú melléklete, területi lehatárolását az FSZKT tartalmazza.

(2) A világörökség területén, valamint a városkép szempontjából kiemelt, a műemléki és helyi védettségű területeken, az ilyen védettség alatt álló építmények környezetében a városkép előnyösebb kialakítása, illetve megővése érdekében különös gondot kell fordítani:

a) az építmények és az építési telkek, építési területek közterületről látható részének (homlokzat és tetőforma, üzletek, árkádok, portálók, reklámok, árnyékműtárgyak, kerítések és támfalak kialakítása, növényzet stb.), valamint a Dunán elhelyezett vízi létesítmények városképi megjelenésére,

b) a közterületek burkolatának, műtárgyainak, köztárgyainak, növényzetének, továbbá a díszvilágító és hirdetőberendezések kialakítására, elhelyezésére, folyamatos jó karbantartására és megfelelő állapotára.

(3) A BVK SZ 2. számú melléklet 1. pont alatt felsorolt és azok FSZKT-ben feltüntetett területein építményt elhelyezni csak KSZT alapján szabad. Ezeket a területeken légyvezeték, továbbá felszín, valamint az épületek külső homlokzatain vezetett közművezeték - a tömegközlekedési eszközök vezetékeinek kivételével - nem létesíthető.

(4) A 9-10. §-ban meghatározott területeken az épületek közterületről látható homlokzatait színezni csak színezési terv szerint szabad.

Rendelkezések az Andrássy útra

10. § (1) Az Andrássy út menti építési telkek a Bajcsy-Zsilinszky úttól a Kodály köröndig zárt sorú, a Kodály köröndön és onnan a Bajza utcáig 5,7 m mélységű előkertes zárt sorú, a Bajza utcától a Hősök teréig a telek homlokvonalától 5,7 m távolságra lévő építési vonalon szabadon álló beépítési mód szerint kialakult beépítését mindenemű további építési tevékenység során közelebbről meg kell tartani, és az út reprezentatív jellegét meg kell ővni.

(2) Az Andrássy út azon részén, amelyen zárt sorú beépítési mód alkalmazása kötelező - ide értve az Oktogont is - új épületet a környezetbe illő, az út jellegének megfelelő kiképzéssel és a szomszédos épületekhez alkalmazkodó párkánymagassággal kell létesíteni.

(3) A Kodály köröndbe, valamint az Andrássy útnak a Kodály körönd és a Hősök tere közötti szakaszán létező helyiség nem létesíthető.

(4) Az Andrássy úton az elő- és oldalkertben épület és melléképítmény - a közműbekötések építményei kivételével -, valamint szabadlépő nem létesíthető.

A természet és a növényzet védelme

15. § (1) Ha az egyes telkek vagy telektömbök a talaj vagy növényzeti viszonyaik miatt (pl. felszíni vagy talajvíz, futóhomok), illetőleg a használat módja következtében a települési környezetre káros hatást, illetve kedvezőtlen hatást gyakorolnak, a kedvezőtlen viszonyok megszüntetése (tűrmelék, bomlási anyag, hulladék és szemét eltávolítása, tereprendezés, megfelelő növényzet telepítése stb.) az érintett ingatlanok tulajdonosával, használóival szemben elrendelhető.

(2) A főváros közigazgatási területén az országos jelentőségű védelem alatt álló természeti értékek, valamint a budapesti helyi védettségű természeti területek és értékek (gyógyforrások, urborétumok, kertek, termőhelyek, földtani képződmények és egyedi botanikai értékek) jegyzékét a BVKSZ 4. számú melléklete tartalmazza, valamint az FSZKT területi lehatárolással rögzíti. Ezeket a területeken építési tevékenység csak az illetékes szakhatóság előzetes hozzájárulásával engedélyezhető.

(3) A főváros zöldterületi rendszerének - a városkép, a növényzet értéke, továbbá az idegenforgalom szempontjából - védett közparkjait, fasorait és más területeit a BVKSZ 5. számú melléklete tartalmazza, valamint az FSZKT területi lehatárolással rögzíti. Ezeket a területeken építési tevékenység - a köztárgyak elhelyezésének kivételével - csak a környezetre is kiterjedő és kertépítészeti munkarészt is tartalmazó KSZT szerint végezhető.

(4) A főváros közigazgatási területén fokozott gondot kell fordítani a faállomány megővésére, az összefüggő zöldfelület fenntartására. Ha fák kivágása (kivétel gyümölcsfa) az építmény elhelyezése vagy kertészeti szakvélemény által is igazolt egyéb okból elkerülhetetlenül szükséges, azok pótlásáról - jellegüknek és értéküknek megfelelően legalább a törzsmérő mértékéig - a helyi önkormányzat által meghatározott módon gondoskodni kell.

(5) A főváros közterületeit a rendeltetészerű használat figyelembevételével a közlekedés céljára - illetőleg a közművek elhelyezésére - szolgáló, továbbá a tűzoltási felvonulási terület és az épület közötti részének kivételével, fásítani kell. A fásítást az új közterületek használatba adásáig, a meglévő közterületek esetében legkésőbb a járdaburkolat, illetőleg az úttest felújításának évében kell elvégezni.

Z Zöldterületek

52. § (1) A keretövezetbe tartoznak azok a beépítésre nem szánt területfelhasználási egységek, amelyek a főváros területének zöldterületi területfelhasználási egységeibe tartoznak.

(2) A zöldterületek az FSZKT-ben területileg lehatárolt célzott területfelhasználási módjaik szerint:

- flisított közterek Z-FK,
- közkerek Z-KK,
- közparkok Z-KP,
- városi parkok Z-VP,
- közhasználatra nem szánt zöldfelületek Z-EZ.

(3) A keretövezetben telket kialakítani, és azon közutat, gyalogutat, gépjárművárakozó-helyet létesíteni, valamint épületet, építményt - köztérnyak kivételével - elhelyezni csak kertépítészeti munkarészt is tartalmazó KSZT alapján lehet.

(4) A keretövezet területén

- lakóépületet,
- önálló intézményi és szolgáltatási épületet,
- ipari létesítményt,
- raktározási építményt,
- üzemanyagtöltő állomást,
- bányaterületet

elhelyezni, meglévő épület használati módját e célra megváltoztatni nem lehet.

(5) A területen:

- vendéglátó épület,
- pihenést, testedzést szolgáló építmény,
- ismeretterjesztés építményei,
- a terület fenntartásához szükséges építmények,
- nyilvános illemhelyek,
- terepszint alatti építmények

helyezhetők el.

(6) A parkolás terepszinten flisított parkolóban vagy terepszint alatti mélygarázsban oldandó meg, melynek tesőfedémét tetőkertként kell kialakítani.

A flisított parkolót csak a zöldterületet igénybevevők számára előírt parkolófőterület elhelyezése céljára szabad létesíteni.

(7) Mélygarázs létesítésénél a meglévő fák védelme érdekében előírható a bányászati módszerek alkalmazása.

(8) Belterületen a keretövezetben épület csak teljes közművesítettség esetén helyezhető el.

(9) A keretővezet területén az övezeteket a 20. számú táblázat alkalmazásával kell meghatározni, a keretővezet és a célzott területfelhasználási módok előírásainak együttes figyelembevételével.

Ha nem került rögzítésre a megengedett legnagyobb vagy legkisebb szabályozási mutató értéke, akkor azt a KVSZ-ben, illetve a KSZT-ben kell rögzíteni.

20. számú táblázat

A célzott területfelhasználási módok területi előírásai

A.

**Z-FK
FÁSÍTOTT KÖZTÉR**

a) A területbe tartoznak a szilárd vagy szilárdított berkelettel ellátott, köztérkövetési, síra- és gőzvezető városi közterek, ahol a fásítottság mértéke eléri az 1 db közepes vagy nagy lombkoronájú fa/20 lombkorona-horizontális) értéket.

b) A területen

ba) a boltírtótság nem lehet nagyobb 2%-nál,

bb) a legkisebb zöldfelület mértéke nem lehet kevesebb 15%-nál,

bc) a legnagyobb építménymagasság 4,50 m,

bd) az elhelyezendő építmény brutó boltírtott alapterülete nem lehet nagyobb 50 m²-nél,

be) közhatalmat elől szeltes terület nem lehet kialakítani.

c) A területen KSZT alakja:

ca) kivilágított parkos,

cb) virágárasított parkos,

cc) a vendéglátás építményei közel - amennyiben ezt KSZT lehetősége teszi - cukorkáda, figyeltető (az kivételével),

cd) természet alatti gyalogos átjáró,

ce) legalább 1,5 m-es talajtakarási réteggel kialakítottal megfagyás

helyezhető el.

B.

Z-EE
KÖZNEVEK

- a) A területbe tartoznak az általában 1 ha-nál kisebb alérfelületű létesítmények.
- b) A közpark területére:
- ba) játszópark,
  - bb) sportpark,
  - bc) pihenőpark,
  - bd) speciális rendezéssel készült (pl. szoborpark, bornesztű kert) létesítmény.
- c) A területen:
- ca) a beépítettség nem lehet nagyobb 2%-nál,
  - cb) a legkisebb alérfelület mértéke nem lehet kevesebb 500-nál,
  - cc) a legnagyobb építménymagasság 4,50 m,
  - cd) a közhasználat elől elzárt terület nem alakítható ki.
- d) A területen a kerétközlekedés megengedett építmények kioldal meggyártása nem létesíthető.
- e) A területen meglévő templom, kegyeleti hely az eredeti kialakításban megmartható.
A kerétközlekedés Kesztyűs út mentén alakítható az (5) bekezdésben foglaltakon túlszerezés új templom, amely számos telek kialakítható.

C.

Z-KP
KÖZPARKOK

- a) A területbe tartoznak az 1 ha-nál nagyobb, de 10 ha-nál kisebb alérfelületű létesítmények, meli oldalhossza legalább 30 m.
- b) A közpark területére:
- ba) játszóparkot,

- A) sportkertet,
B) játszókertet
lehet létesíteni.
C) A közparkban sétány kialakítani csak az 5 ha-t meghaladó övezetileti esetén lehet.
D) A területen
a) a beépítettség nem lehet nagyobb 2%-nál,
b) a legkisebb zöldfelület mértéke nem lehet kevesebb 75%-nál.
E) A közparkban
a) a beépítés megengedett mértékén belül az épületek által elfoglalt terület a közpark övezetiletiének 1
b) a közhasználat alatti terület a közpark övezetiletiének 10%-át
nem haladhatja meg.
F) A települési alatti létesítmény nem lehet nagyobb
a) 5 ha-nál kisebb övezetileti esetén 20%-nál,
b) 5 ha-nál nagyobb övezetileti esetén 10%-nál
és maglóv közpark alatti, legalább 2,5 m bolygatótalan földréteg magtartásával alakítható csak ki.
G) A területen a kesztővezeték megengedett építványok elhelyezhetők.

D.

Z-VP
VÁROSI PARKOK

- a) A területbe tartoznak 10 ha-nál nagyobb zöldfelületi létesítmények, melynek legkisebb oldalmérete legalább
A) A városi park területén:
a) játszókertet,
b) sportkertet,
c) játszókertet
lehet létesíteni.

- c) A területen teljesítendő közművesítési és 15 ha-t meghaladó övezetfelfüggetlési munkák elvégzését szolgáló területet;
- d) A területen
- a) az épületek által elfoglalt terület a közpark övezetfelfüggetlésének 25%-át,
  - b) a költözésmentes elől adást terület az 1 ha területet
- nem kaphatja meg.
- A legkisebb elől adás mértéke nem lehet kevesebb 75%-nál.
- e) Az építési engedély kiadási feltételeként nem lehet nagyobb az övezetfelfüggetlés 5%-nál és legalább 2,5 fővel kevesebb lakosra számított lakóhelyet biztosító terület.
- f) A területen a korlátozottan megengedett építési tevékenységek elhelyezhetők.

2. számú melléklet a 47/1998. (X. 15.) Főtv. Kgy. rendelethez

Városkép szempontjából kiemelt területek

I. TELEPÜLÉSRESZEK

1. I., II., XI., XII. kerület

Világörökség területek: István-Budafoki út-Csiky utca-Bartók Béla út-Bercsényi utca-Örözlőber 23. út-Vásárhelyi Pál utca-Bartók Béla út-Fadusz utca-Vilányi út-Jugoszláv utca-Heggyőző út-Család utca-Orvos utca-Kristina körút-Család utca-Városmajor utca-Szilágyi Erzsébet fasor-Háldos utca-Pann utca-Család út-Orvó utca-Vörösmarty utca-Lepke utca-Gilber Áron utca-Főút lépcső-Ezerédes utca-telekes-Szilágyi Erzsébet fasor-Retek utca-Fény utca-41 a GANZ VM területén-Kis Rákóczi utca-Bécsi János utca-Közalkalmi utca-Mechwart lépcső-Margit körút-Margit út-Meszt utca-Apost Leó utca (részben) előkérletig-Karica utca-Frankel Leó út-Zsigmond tér-Lajos utca-Sajka utca-Bécsi Útca (részben) előkérletig-Seregély kör-Seregély utca által közlekedett terület

2. I., II., III., XI. kerület

Buda-Duna-part a Múzeum utcától a Doh utcaig és a Szent Gellért tér

3. II. kerület

Hévízfürdő út-Bárczy László utca-László utca-Vilányi utca-Nagyréti utca-Nagykovácsi út által határolt

4. III. kerület

Óbuda műemlékvédelmi (Haros Pál utca-Lakatos utca-Körház utca-Fő út-Háldos utca-Szent István utca-Dugovics Tibor tér-Mókus utca által határolt terület), további Óbuda-Újak terület

5. IV., XIII. kerület

Váci út-Károlyi István utca-Antik utca-József Antik utca-Barnovicsy utca-Liszt Ferenc utca-Károlyi István utca-Templom utca-Lőrinc utca-Isván utca-Károly utca-Labodák Mária utca-Gá utca-Árpád utca-Munkácsihon utca-Andi utca-Csalóyi utca-Temesvári utca-Gács utca-Váci út-Da által határolt terület

6. V. kerület

A kerület teljes területe (a Világörökség területe és a Kiskörút által határolt terület)

7. VI. kerület

Bajcsy-Zoltánszky út-Nyugati tér-Tarcsa körút-Király utca által határolt terület

8. VI., VII. kerület

Dósa György út-Dunajánich utca-Rottenhöller utca-Saly utca-Felső Erdővár utca-Benczúr utca-Dél határolt terület

9. VII. kerület

Rózsák tere

10. VII. kerület

Károly körút-Károly utca-Erzsébet körút-Rákóczi út által határolt terület

11. VIII. kerület

Múzeum körút-Rákóczi út-József körút-Üllői út által határolt terület

12. VIII. kerület

Orczy-kert és a Ludóvika tér (Üllői út-Orczy út-Döményhy Sándor utca-Károlyi Sándor utca által hatá

13. VIII. kerület

Tiszvácskőtelep (Könyves Kálmán körút-Vajda Péter utca-Orczy út-Elátk utca-Rozsó tér-Gyertyly 1 határolt terület)

14. VIII. kerület

Csigó terület (Kerepesi út)

15. IX. kerület

Világörökség területének határa-Vándor körút-Üllői út-Párcs körút által határolt terület

16. IX. kerület

Szokolai út és a Dana körüli terület a Boráros tér és a Lágymányosi híd között

17. X. kerület

Népliget

18. X. kerület

Lóvassztyár

19. X. kerület

Kőbánya lakópart (Kőrösi Csoma út-Árkos utca-Vásáros utca-Pongrácz út-Pongrácz köz-Köhe utca-Koch utca-Barabás utca által határolt terület)

20. XII. kerület

Orbán tér-Orbánhegyi út-Szendrői Árok utca-Nádas utca-Vöröskői utca-Fodor utca-Rácz Alak utca-Édesi Ilma utca-Kármár utca-Éltető utca-Dénes utca-Köhl utca-Isztergyei út által határolt terület

21. XII., II. kerület

Kristina körút-Csaba utca-Városmajor utca-Szilágyi Erőseket fasor-Haltás utca-Pasažni út-Pa utca-Virághegy utca által határolt terület

22. XIII. kerület

Szent István körút-Nyugati tér-Váci út-Viktor Hugó utca-Kárpát utca-Dráva utca-Nápolyi út-Árpád Duna-part által határolt terület

23. XIII. kerület

Papp Károly utca-Petneházi utca-Frangula utca-Esztergomi út-Vízfejlesztő utca-Rákóczi-patak-Duna-Isztergyei körút Károly körút-Esztergomi út-Arboc utca-Dérysi köz-Angyalhegy út-Róbert Károly körút terület

24. XIII. kerület

Károly utca-Göncöl utca-Gyöngyösi út-Völgyhát utca-Masoly utca-Göncöl utca-Füzey utca-Gyöngyösi út-Béke út által határolt terület

25. XIV. kerület

Ajtóni Dániel sor-Harmónia út-Kacskó Pongrácz út-Haugleria körút-Kerepesi út-Dénes György út által hat

26. XIV. kerület

Bouryák tér és környéke

27. XIV. kerület

Thököly út-Mexikói út-Török út-Szabolcs utca-Újvidék tér-Újvidék utca-Erőlia utca-Újvilág utca-Szabolcs utca-Réna utca-Békehegy utca-Székház utca által határolt terület

28. XIV. kerület

Erőseket körlet útja-Rákóczi-patak-Ungvár utca-Nagy Lajos körút útja által határolt terület

29. XIV. kerület

Ajtóni Dániel sor-Harmónia út-Thököly út-Haugleria körút-Kerepesi út-Dénes György út-Vágány utca-által határolt terület

30. XIV. kerület

Fogarasi út-Bátorkeői út-Béki Donát utca-Kaffka Margit utca által határolt terület

31. XV. kerület

Rákospalota központ és környéke: Fő út-Régi Fő út-Rákos út-Palatin út-Palánk utca-Csohány utca-vas
terület

32. XV. kerület

Széchenyi út-Órjány utca-Wessely utca-Bánkút utca-Kolozsvár utca által határolt terület

33. XVI. kerület

Ó-Mátyásföld

34. XVII. kerület

Akadémiautó

35. XVII. kerület

Cinkota út-Gyöngyösi út-Liszt Ferenc utca-Liget sor által határolt terület

36. XVII. kerület

Lyska Károly utca-XIV. utca-Ferihegyi út-X. utca által határolt terület

37. XVII. kerület

Ácsok útca-XIV. utca-Parthegyi út-XXII. utca által határolt terület

38. XVII. kerület

A kerület központja és Pesti út-Kalkács utca-Vatilla utca-Cserédy utca-Salery utca-Bersei utca-A
utca-Sportpály utca-Városliget utca által határolt terület

39. XVII. kerület

Zrínyi utca-Rákóczi utca-Rákos-patak-Lajoskút utca-Pétery utca-Gerecshegy utca-Gilcsay
utca-Ferik útca-Bábel utca által határolt terület

40. XVII. kerület

Pesti út-Bakancs utca-Gyömrői utca-Podmaniczky-kastély és park

41. XVIII. kerület

Pestszentlőrinc városrészi központ

42. XIX. kerület

Wekerletelep

43. XIX. kerület

Templom tér és környéke

44. XX. kerület

Tátra tér-Koszták Lajos utca környéke

45. XIX. kerület

Kispest városrészi központ

46. XXI. kerület
Csepel vívműszáktároló
47. XXI. kerület
Csillagtelep: Erdősor utca-Szabadság utca-Nagykalapács utca-Technikus utca által határolt terület
48. XXI. kerület
Dunadűb út-Határ utca-Kőművel utca-Szigetújfalva utca által határolt terület
49. XXII. kerület
Törley-sírbolt és környezete
50. XXII. kerület
Szentháromság utca-Kassélypark utca-6-os út-Arger Jakab út-Kossuth utca által határolt terület
51. XXII. kerület
Buzsákok vívműszáktároló és környéke
52. XXIII. kerület
Soroskai vívműszáktároló

II. ÚTVONALAK

1. I., XI., XII. kerület
Hegyalja út (a Zólyomi útig)
2. I., XII. kerület
Alkotás utca
3. I. kerület
Krisztina körút, Artila út
4. II., XII. kerület
Szállásy Erzsébet fasor-Budaközi út (a Széchykőszőlő útig)
5. II. kerület
Hívóvilági út
6. II. kerület
Pasaréti út-Pasaréti tér-Nagraszforgó utca
7. II. kerület
Keleti Károly utca
8. II. kerület

Bülbö út

9. II., III. kerület

Hármasdombhagyó út-Szilveszter út

10. II. kerület

Nagykovácsi út

11. II., XII. kerület

Budaközi út

12. III. kerület

Bécsi út

13. III. kerület -

11-es műút bevezető szakasza (Batthyány utca-Rákóczi utca-Szemerelei út)

14. III. kerület

Vörösvári út

15. IV., XIII. kerület

Váci út

16. IV. kerület

Árpád út

17. IV., XIII., XIV. kerület

Kőrösvári sor

18. IV. kerület

Külös Szilvágyi út

19. V., XIII. kerület

Jókai Mari út-Szent István körút

20. VI. kerület

Teréz körút

21. VII. kerület

Eroszbet körút

22. VIII. kerület

József körút

23. IX. kerület

Ferenc körút

24. IX. kerület	Boráros tér
28. VI., XIV. kerület	Hősek tere
29. VI., VII. kerület	Király utca-Lövöldé tér-Városligeti fasor
30. VI., VII., VIII., III., XIV. kerület	Dénes György út
31. VII., VIII. kerület	Rákóczi út-Baross tér
32. VII., VIII., XIV. kerület	Thököly út
33. VIII., X., XIV. kerület	Kerepesi út
34. VIII. kerület	Baross utca
35. VIII., X. kerület	Kőbányai út
36. VIII., IX., X., XVIII., XIX. kerület	Üllői út
37. VIII., IX. kerület	Fiumei út-Orczy tér-Nagyvárad tér-Haller utca
38. VIII., IX., X. kerület	Üllői út
39. IX. kerület	Sereksári út
40. IX., XXI. kerület	Kvarcay Jendő út-Szabadkikötő út-III. Rákóczi Ferenc út
41. IX., XIX. kerület	Határ út
42. X. kerület	

Liget tér

43. X. kerület

Szent László tér

44. X. kerület

Kőrösi Csoma út

45. XI. kerület

Fabricsári út

46. XI. kerület

Bartók Béla út (a Szent Gellért tértől a Hámosbógi útig)

47. XI. kerület

Karolina út

48. XI. kerület

Nagyszőlős utca

49. XI. kerület

M1-M7 autópálya bevezető szakasza

50. XI. kerület

Budaörsi út

51. XI. kerület

Balassai út

52. XI., XXII. kerület

Kisrét út-Lalányka utca-Kosztály Lajos utca-Nagytéri út

53. XI. kerület

Villányi út-Károlyi Frigyes út

54. XI. kerület

Iriy József utca-Október 23. utca-Kosztályi Dező tér-Bocskai út-Nagyszőlős utca-Budaörsi út-Ak

55. XI. kerület

Kosztályi Dező tér

56. XI. kerület

Szerémi sor-Szerémi út-Hunyadi János út

57. XI. kerület

Bartók Béla út a Kosztályi Dező tértől

58. XII. kerület
Isterhegyi út
59. XII. kerület
Kölső utca-Diana utca-Eötvös utca
60. XIII. kerület
Pesti Duna-part (a Meder utcától a Dráva utcáig)
61. XIV. kerület
Csömendi út
62. XV. kerület
M3 autópálya bevezető szakasza
63. XV. kerület
Wesselényi utca-Rákos út-Régi Főti út
64. XV. kerület
Rákos út
65. XV. kerület
Régi Főti út
66. XVI. kerület
Voros Páter út-Szabadsíki út
67. XVII. kerület
Jászberényi út-Pesti út
68. XVIII., XIX. kerület
Vak Bottyán utca-Ferihegyi repülőtérre vezető út
69. XX., XXIII. kerület
Helsinki út-Grüssalkovich utca-Ócsai út
70. XXI. kerület
Ady Endre út-Budafoki út
71. XXI. kerület
Szent István út
72. XXI. kerület
Hollandi út
73. XXII. kerület

Taritó utca-Szent Károly utca-Péter Pál utca

74. XXII. kerület

Budafoki út

75. XXII. kerület

Nagyintérségi út

76. XXII. kerület

Ady Endre út

77. XXIII. kerület

Hármasi út

5. számú melléklet a 4/1998. (X. 13.) Főv. Kgy. rendelethez

A városkép, a növényzet értéke és az idegenforgalom szempontjából védett közparkok, terek, kertek, temetők, fasorok

A) Közparkok (a határoló utak fasoraival)

1. I. Dufai Vár falak körülvéve parkoló (Lovas út-Palota utca-Vároja út-László utca-Apród utca-Sikló utca-Hunyadi László térső-Hunyadi János út-Szabó terek 4)
2. I. Tobán
3. I. Városház
4. II. Miklóremeteli templonkert
5. II. Vértanúk tér
6. III. Dana-parti út-Árpád fejedelem útja közötti park
7. III. Schönádt park (Kiscefé út-Kolostor utca-Folyondár utca-Vasos sporttelep-Bácsi út határon)
8. III. Óbudai-sziget
9. III. Szécskék tér
10. VIII. Köztársaság tér
11. IX. Nehru park
12. IX. Ádám Árpád lakótelep közparkja
13. IX. Hüller úti park
14. X. Népliget
15. X. Óbegy park
16. X. Újhegyi park
17. X. Kőbányai Sportliget
18. X. Csajkovszkij park
19. X. Rottenbiller park
20. XI. Lágymányosi Fehérvári tó parkja
21. XI. Kelenföldi lakótelep közparkja (Bikás park)
22. XII. Városmajor
23. XII. Kis-Svíbbegy

24.	XII. Róze park
25.	XIII. Szent István park
26.	XIII. Margitsziget
27.	XIV. Városliget
28.	XV. Körmök park
29.	XVII. Népkert
30.	XVIII. Kossuth Lajos tér
31.	XVIII. Lakatos-Dolgozó úti lakótelep közparkja
32.	XXI. Simon Bolivar park

Appendix VI. 40/2000 (XII.20.) local protection

TEKVÉSZ

Budapest Főváros Terézváros Önkormányzat Képviselő-testületének
.../2000. (...) sz. önkormányzati rendelete

A TERÉZVÁROSI KERÜLETI VÁROSRENDEZÉSI ÉS ÉPÍTÉSI SZABÁLYZATRÓL

CITY CONSULT BT
FŐ KONZULT BT
URBAN-LIS STÚDIÓ KFT
2000. december

**L3-VI-A
ANDRÁSSY ÚT MENTI VILLATERÜLET
32. §**

- (1) Az övezet területén:
- a) élelő köznevelési épület,
  - b) élelő parkolóház,
  - c) élelő sportlétesítmény
nem helyezhető el.
- (2) Az épület mélysége:
- a) az Andrássy út felől 5,3 m,
  - b) az egyéb közterületek felől legkisebb 5 m.
- (3) Az oldalfalak aljár legkisebb mérete 0,23 m. Amennyiben a meglévő építészeti feltételek között az oldal oldalközművel szembe fordított be, az épületet köztér szomszaga a meglévő építménymagasság mértékével szembe fordított. Az oldalfalak mérete 4 m-nél kisebb nem lehet.
- (4) A hőszigetelés mélységét úgy kell meghatározni, hogy a szigetelési rétegek építését és az új épület létesítési mélységét legkisebb 12,5 m legyen, az esetleges hőszigetelés mérete 6 m-nél kisebb értékben is meghatározható, de nem lehet kisebb 4 m-nél.
- (5) Az övezet területén kereskedelmi rendeltetésű épületek nem létesíthetők.

5. táblázat: táblázat

az épület övezeti jele	az épület mérete					az épület		
	legnagyobb hosszúságú		legnagyobb magasságú			legkisebb mélység	legnagyobb szélesség	legnagyobb mélység
	m	m	magasság méterben	szélesség méterben	magasság méterben	m	m	
L3-VI-A	808	18	18	1,2	45	55	9,8	12,8

VK-VI-1
KIEMELT VÁROSKÖZPONTI TERÜLET

34.§

- (1) Az ívezet területén az Andrássy út mentén belkötés parkolóház van létesítendő.
- (2) Az utolsó közterületi létesítmény vagy köznevelési, egészségügyi egységet tartalmazó épület köznevelési célú használatra nem alkalmas, vagy:
- a Török-közt, Bajcsy-Zsilinszky út, az Andrássy út és a Podmaniczky úton emelt épületek területén a 4000 m²-t,
  - az ívezet egyéb területén a 4000 m²-t.

7. táblázat: táblázat

az építési évezet jele	az építési terület					az építési		
	építési területtel		építési területtel			építési területtel	építési területtel	építési területtel
	terület	szélessége	hossza	szélessége	hossza	szélessége	hossza	
	m ²	%	m ² /m ²	%	%	m		
VK-VI-1	796	18	88	5,5	96 100*	18 0**	11	35

*Műgyűjtés 2. prioritásúja miatt, illetve az a KÉSZ területre van átadva az első prioritásúhoz is.

**Az a KÉSZ területre van

VK-VI-2
ANDRÁSSY ÚT MENTI VÁROSKÖZPONTI TERÜLET

35. §

- (1) Az újraelrendezés az Andrássy út menti építészeti terület karnakadalmi rendezéséről szóló határozat, a jelen szabvány építési rendelkezéseit megvalósítani nem lehet. Az újraelrendezés az érintett területen parkolókat nem létesít.
- (2) Össző-karnakadalmi létesítmény, vagy karnakadalmi rendezésről együttes területi építési beavatkozási terv készítésével - a Határoló téri vázlatzatok szerzőjének közlésével - nem haladhatja meg a 6.300 m²-t.

8. táblázat: célterület

az építési terület jele	az építési terület						az építési terület	
	legnagyobb területű terület		szomszédos terület			szomszédos terület	legnagyobb területű terület	szomszédos terület
	terület	szélesség	hossz	szélesség	szomszédos terület	szomszédos terület	szomszédos terület	
	m ²	m	m	m	m ²	m ²	m ²	
VK-VI-2	780	18	80	4,5	90 180*	18 9**	16	20

*teljes terület, a szomszédos terület, illetve ha a KÖZT területet nem zárja ki az előírásokról a

**ha a KÖZT területet nem

VK-VI-B)
BELSŐ TEREZVÁHOSI
REHABILITÁCIÓS SZABÁLYOZÁST IGÉNYLŐ VÁROSKÖZPONTI TERÜLET

28. §

- (1) KSZT-lal összefüggésben, hogy a beépítés mértéke a földszinten és az első emeleti szinten eléri a 100%-ot, de az előírt szűkek beépítési aránya a (4) bekezdésben foglaltak kivételével - nem haladhatja meg a 80%-ot.
- (2) A KSZT-ben meghatározott szettartárat mutató mértékek:
  - a) a földszint és az I. emeleti szint beépítése és azok feletti földélművek területi kialakítása esetén, vagy
  - b) a pinceszint kiépítéséigvalamint - káthartó, konyakélektör, vendégváró - rendelkezési egység kialakítása esetén, illetve
  - c) új kulturális létesítmény elhelyezése, vagy meglévő épület rendelkezésiének kulturális célra való megalkotásának esetén, valamint
  - d) a (3-4) bekezdésben foglalt esetekben a (3-4) bekezdésben foglalt esetekben a 0,5-os mértéket.
- (3) Az egyes telekterületekkel belülről az épületek, illetve épületrészek közöttioldal jellel előírtakat kiegészítve az alábbiak a szettartárat mutató mértékek:
  - a) 100 m²-kisebb alapterületű előírtakat kiegészítve az alábbiak a szettartárat mutató mértékek
  - b) 150 m²-kisebb, legalább 0,7 m vastagságú földélművel rendelkező épületek kiegészítve az alábbiak a szettartárat mutató mértékek
  - c) 0,1-gyel növelhető, de a telekterület területének arányában az alábbiak a szettartárat mutató mértékek legfeljebb 0,5 lehet.
- (4) Az övezeti szűkek területén belülről VK-VI-B/100 jellel szettartárat mutató épületek területén az alábbiak a szettartárat mutató mértékek:
  - a) káthartó, szettartó és művelődési épületek elhelyezése, meglévő épület rendelkezésiének a célra való megalkotásának esetén és
  - b) ha közhatalmú előírás közzétételét követően a földszint terület legalább 20%-a, amely legalább 10 m-es méretűen körvonalozott csatlakozások körvonalozott, és
  - c) azok megvalósulását az arány az alábbiak a szettartárat mutató mértékek.
- (5) Meglévő lakóépületekben a nem lakásrendeltetésű helyiségek csak a pinceszint, földszint, valamint az I. emeleti szinteken létesíthetők:
  - a) a káthartó, szettartó, művelődési és szettartórendeltetésű egységek elhelyezésének kivételével, valamint
  - b) a Király utca és Bajcsy-Zsilinszky út menti telek kivételével.
- (6) Csak a konyakélektör rendelkezési épületek csak a Podmaniczky utca menti telekeken létesíthetők.
- (7) Az Andrássy út menti telekeken parkolóház csak építhető, ilyen célra meglévő épület rendelkezési - a pinceszint és földszint helyiségek kivételével - módosításra csak lehet. E célból új bejárati az Andrássy út felől nem létesíthetők.
- (8) Az utca felől és utcai kapcsolattal rendelkező földszint helyiségekben csak vendéglátás-, művelődési-, illetve kulturális konyakélektör rendelkezési egységek, kiegészítve az alábbiak a szettartárat mutató mértékek:
  - a) a Nagymező utcának a Módszert utca és a Király utca közötti szakaszán,
  - b) a Hajós utca teljes szakaszán,
  - c) a Jókai tér és a László Ferenc tér menténEgyéb funkciójú rendelkezési egységek az utcai kapcsolattal rendelkező telek területén csak a meglévő rendelkezési egység funkciója más célra nem alakíthatók ki, meglévő rendelkezési egység funkciója más célra nem alakíthatók ki.
- (9) Kiegészítve az alábbiak a szettartárat mutató mértékek:
  - a) az Andrássy út - Hajós utca - Ó utca - Nagymező utca által határolt területen, a Nagymező utca és a Hajós utca között, valamint

Appendix VII. Development Plans in Area of Andrássy Avenue

Az Andrássy utat érintő RRT-k, KSzT-k

<i>Tömb</i>	<i>Terület</i>	<i>Önk.rendelet</i>
30	Andrássy út-Bajcsy Zs.út-Paulay E.u.-Káldy Gy.u. RRT	20/1994.(VIII.8.)
3,10,14,15, 18,19,20,22, 24,27,28,29, 31,32,33,34	„Pesti Broadway” Andrássy út-Hajós u. menti tömbök KSzT	42/2000.(XII.20.)
21,25	Andrássy út-Nagymező u.-Ó utca-Jókai u.-Jókai tér KSzT	19/1998.(VII.2.)
35, 42, 43, 44, 45	Belső-Terézváros Andrássy út-Liszt F. tér-Dohnányi E. u.- Teréz krt-Király u.-Nagymező u. KSz	3/2000.(XI.24.)
17,26, 36	Teréz krt-Dohnányi E.u.-Liszt F. tér-Jókai tér-Jókai u.- Aradi u. RRT	1/1994.(I.26.)
93, 94, 95, 108, 109, 110	Hunyadi tér és környéke RRT	24/1993.(XI.15.)
54,55,67, 68,69,70, 71,85,86	Podmaniczky u.-Szondi u.-Kimety u.-Aradi u.-Andrássy út- Izabella u.-Róssa u.-Szláv u.-Bajnok u.-Szinyei u.-Székely B. KSz	20/1998.(VII.2.)
88	Andrássy út - Kodály körönd- Szinyei Merve u.- Aradi u.- Bajza u.	29/1999.(IX.8.)

Budapest, 2000-12-21.

Összeállította: Jagger L.

TERÉZVÁROS SZABÁLYOZÁSI TERV ELLÁTOTTSÁGA

2001. december 20. / 4. oldal

**Appendix VIII. The declaration of selected institutes
and civic organizations working in the area**

BUDAPESTI FŐVÁROS TERÉZVÁROS
ÖNKORMÁNYZATÁNAK POLGÁRMESTERI HIVATALA
VÁROSFELJESZTÉSI PROGRAMIRODA

Együttműködéssel szándéknyilatkozat

A Magyar Kormánytag Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumán az UNESCO Világörökség Bizottsága né teljesíti a budapesti belvárosi Duna-parti világörökségi terület kibővítését.

A Milleniumi Földalatti Vasút nyomvonala, az Andrássy út a Milleniumi Emlékemmel bezárva és a Városliget Vajdahunyadvára a felfröcsesítésre kerülő terület.

Az örökség néma, a népszerű és védő terület a Zsinagoga negyed és a Pest-Broadway-kulturális negyed, valamint a Városliget teljes területe.

Az Alapítványok képviselői kijelentik, hogy a Világörökségre jellemző területen és az örökső zónákban az egyetemes és egyedi értékek védelmének érdekében az érintett Önkormányzatokkal együttműködnek, a fejlesztést tervezés szakmai segítséget nyújtanak, a megvalósítás koordinálásában segítenek.

Budapest, 2000. december 20.

Korsz 2000 Alapítvány

KORSZ 2000 ALAPÍTVÁNY
1102 Bp., Zoltány ut. 30/C
Adószám: 14334023-0-42
K. S. H. 1048104-0140023-0000000

Építészeti Ház Alapítvány

ÉPÍTÉSZETI HÁZ ALAPÍTVÁNY
1112 Bp., Zoltány ut. 38/b.
Adószám: 14334024-1-42
KSH: 1048104-0140024-0000000

BUDAPEST FŐVÁROS TERÉZVÁROS
ÖNKORMÁNYZATÁNAK POLGÁRMESTERI HIVATALA
VÁROSFELFEJLESZTÉSI PROGRAMIRODA

Együttműködést szándéknylathozat

A Magyar Köztársaság Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma az UNESCO Világörökség Bizottsága céljait elősegítendő a budapesti belvárosi Duna-parti világörökségi terület kibővítését.

A Millenniumi Földalatti Vasút nyomvonalát, az Andrássy út a Milleniumi Emelkedővel bezárva és a Városliget Vajdahunyadvára a feltételezett kerülő terület.

Az űrközi zóna, a rávezető és vándor terület a Zsinagóga negyed és a Posti-Broadway-kulturális negyed, valamint a Városliget teljes területe.

A területen működő szervezetek képviselői kijelentik, hogy a Világörökségre jelölt területen és az űrközi zónákban az egyetemes és egyedi értékek védelmének érdekében az érintett önkormányzatokkal együttműködnek, a fejlesztést tervekhez szakmai segítséget nyújtanak, a megvalósítás koordinálásában segítenek.

Budapesti Világörökség Mozgalm

Budapesti Városvédők Egyesülete

Budapest Galéria

Budapest, 2000. december 20.

BUDAPEST FŐVÁROS TERÉZVÁROS
ÖNKORMÁNYZATÁNAK POLGÁRMESTERI HIVATALA
VÁROSTJELENSTÉNI PROGRAMIRODA

Együttműködési szándéknyilatkozat

A Magyar Köztársaság Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma az UNESCO Világörökség Bizottsága elé terjeszti a budapesti belvárosi Dunaparti világörökségi terület kibővítését.

A Millenniumi Földalatti Vasút nyomvonala, az Andrássy út a Millenniumi Emlékművel kezdve és a Városliget Vajdahunyadvára a fehérfestésű kerülő terület.

Az Őrköző zóna, a részben és védő terület a Zsinagóga negyed és a Pesti-Broadway kulturális negyed, valamint a Városliget teljes területe.

A területen működő civil szervezet képviselője kijelenti, hogy a Világörökségre jelölt területen és az Őrköző zónákban az egyetemes és egyedül értékek védelmének érdekében az érintett Önkormányzatokkal együttműködik, a fejlesztést tervekhez szakmai segítséget nyújt, a megvalósítás koordinálásában segít.

Budapest, 2000. november 30.

Terezvárosért Egyesület

TEREZVÁROSER
EGYESÜLET
1068 BUDAPEST
BÜCSÜ UTCA 112.

067 Budapest, 1068. e. t. * Tel.: 751-7966, 755-0198/101 * Fax: 323-0202 * 090 Budapest 02, P. 400

BUDAPEST FŐVÁROS TERÉSZÁGOK
ÖNKORMÁNYZATÁNAK POLGÁRMESTERI HIVATALA
VÁROSFEJLESZTÉSI PROGRAMIRODA

Együttműködési szándéknyilatkozat

A Magyar Köztársaság Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma az UNESCO Világörökség Bizottsága elé terjeszti a budapesti belvárosi Duna-parti világörökségi terület kibővítését.

A Millenniumi Földalatti Vasút nyomvonalá, az Andrássy út a Millenniumi Emlékművel besúruva és a Városliget Vajdahunyadvára a feltérjesztésre kerülő terület.

Az útüzelő zóna, a rávezető és védő terület a Zsinagóga negyed és a Pest-Budapest-kulturális negyed, valamint a Városliget teljes területe.

A területen működő civil szervezet képviselője kijelenti, hogy a Világörökségre jelölt területen és az átkelő zónákban az egyetemes és egyedül értékek védelmének érdekében az érintett Önkormányzatokkal együttműködik, a fejlesztési tervekhez szakmai segítséget nyújt, a megvalósítás koordinálásában segít.

Budapest, 2000. december 20.

LAKSZ
LAKSZÉRTSÉGI SZERVEZETEK SZÖVETSEGE
LAKSZ
1077 Bp., Andrássy út 6.
T. F. N. 06-786-1888
FAX: 1170720040000
E-MAIL: laksz@net.oni.hu

ETKE

Erdebtudományi Kutatóintézet
1063 Budapest, Városligeti Sorhajó
úti 13. sz. 1063 Budapest, Andrássy út
1063 Budapest, Andrássy út 13. sz. 1063 Budapest, Andrássy út
1063 Budapest, Andrássy út 13. sz. 1063 Budapest, Andrássy út

Erdebtudományi Civil Társaság
1063 Bp. T. 1206. sz. 1206
Judit Székely

BUDAPEST FŐVÁROS TERÉZVÁROS
ÖNKORMÁNYZATÁNAK POLGÁRMESTERI HIVATALA
VÁROSFELJESZTÉSI PROGRAMIRODA

Együttműködési memorandum

A Magyar Kultúra Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma az UNESCO Világörökség Bizottsága elé terjeszti a budapesti belvárosi Dunaparti világörökségi terület kibővítését.

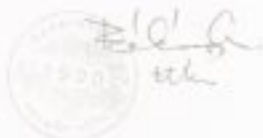
A Millenniumi Földalatti Vasút nyomvonalán, az Andrássy út a Millenniumi Emélelművel lezárva és a Városliget Vajdahunyadvára a felújításra kerülő terület.

Az útközös zóna, a rávezető és vedő terület a Zsuzsanna negyed és a Festi-Úrszabvány-kulturális negyed, valamint a Városliget teljes területe.

A területen működő civil szervezet képviselője kijelenti, hogy a Világörökségre jelölt területen és az útközös zónákban az egyetemes és egyedi értékek védelmének érdekében az érintett Önkormányzatokkal együttműködik, a fejlesztési tervekhez szakmai segítséget nyújt, a megvalósítás koordinálásában segít.

Budapest, 2000. december 20.

Budapesti Földalatti
1145 Bp., Budaörsi út 1.

BUDAPEST FŐVÁROS TERÉLVÁROS
ÖNKORMÁNYZATÁNAK POLGÁRMESTERI HIVATALA
VÁROSFELTARTÁSI PROGRAMIRODA

Együttműködési szándéknyilatkozat

A Magyar Kormánytag Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma az UNESCO Világörökség Bizottsága elé terjeszti a budapesti belvárosi Duna-parti világörökségi terület kibővítését.

A Millenárisi Földalatti Város nyomonlása, az Andrássy út a Millenárisi Emlékművel bezárva és a Városliget Vajdahunyadvára a feltárazásra kerülő terület.

Az ütköző zóna, a rávezető és védő terület a Zsinagoga negyed és a Fésli-Broadway-kulturális negyed, valamint a Városliget teljes területe.

A területen működő civil szervezet képviselője kijelenti, hogy a Világörökségre jelölt területen és az ütköző zónákban az egyetemes és egyedül értékek védelmének érdekében az érintett Önkormányzatokkal együttműködik, a fejlesztési tervekhez szakmai segítséget nyújt, a megvalósítás koordinálásában segít.

Budapest, 2000. december 20.

BROADWAY EGYESÜLET
1101 Budapest, Laci F. utca 5.
Adószám: 1436942-1-07

Broadway Egyesület

BUDAPEST FŐVÁROS TERÉZVÁROS
ÖNKORMÁNYZATÁNAK POLGÁRMESTERI HIVATALA
VÁROSFELJÉPÍTÉSI PROGRAMIROHA

Együttműködési szándéknyilatkozat

A Magyar Köztársaság Nemzeti Kultúra és Örökség Minisztériuma az UNESCO Világörökség Bizottsága előterjesztett a budapesti belvárosi Dunaparti világörökségi terület kibővítését.

A Millenárisi Fülkésűt Vasút nyomvonalán, az Andrássy út a Millenárisi Emlékművel kezdve és a Városliget Vajdahunyadvára a feltételezhetően érintett terület.

Az űrkész zóna, a riasztó és védő terület a Zsanoga negyed és a Pesti-Broadway-kulturális szegély, valamint a Városliget teljes területe.

A területen működő kiemelt intézmények vezetői kijelentik, hogy a Világörökségre jelölt területen és az űrkész zónákban az egyetemes és egyedülálló értékek sédelmének érdekében az érintett Önkormányzatokkal együttműködnek, a fejlesztési tervekhez szakmai segítséget nyújtanak, a megvalósítás koordinálásában segítenek.

Magyar Állami Önkormányzatok

Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem
Zeneakadémia

Magyar Köznevelési Egyetem

Budapest, 2000. december 20.

Appendix IX. The original record containing the coordinates of the axis of Andrassy Avenue by the Institute of Geodesy, Carthography and Remote Sensing

FÖLDMÉRÉSI ÉS TÁVÉRZÉKELÉSI INTÉZET

Magyarország, Budapest, Hűvösvégyi út 39. 1065

110 Budapest, Hűvösvégyi út 3. Tel: +36 (1) 214 3300 Fax: 2214 3311

www.földi.hu

Budapest, 2009. évszám: 26.
Típus: Koordináta átírás
Ü.L. Ján Gonda ut.
Bt. sz.: 2214-0306

Igazi Zsófia örökség részies éptérje

N & a Kft.

Budapest VI. Hűvösvégyi út 39.

1065

Tiszelt Igaz Zsófia Úrnak!

Önzettel vettük megismeréséket az Andrássy út Villámörökségbe való felvétele ügyében.

A műalkalmi örökségjelölést tartalmazó kék pont Egyetemes Országos Vertikál pontszer (EÖV) sorozati koordinátáit a következő, 1:10 000 méretarányú topográfiai térkép alapján a következőknek mentük:

A Bajcsy-Zsilinszky út keresztmetszeteinek koordinátái:

$$Y = 650\,571,5m, \quad X = 239\,337,9m$$

A Hűvösvégyi térség keresztmetszeteinek koordinátái:

$$Y = 652\,215,0m, \quad X = 241\,149,2m$$

A pontok koordinátái max. $\pm 5\%$ pontosságúnak tekinthetők.

A fenti adatokból kiindulva a pontok WGS'84 ellipszoidi földrajzi koordinátái:

A Bajcsy-Zsilinszky út keresztmetszete:

$$\text{Helyi szélesség: } 47^{\circ} 29' 59,2'', \text{ Hosszúság: } 19^{\circ} 03' 18,4''$$

A Hűvösvégyi térség keresztmetszete:

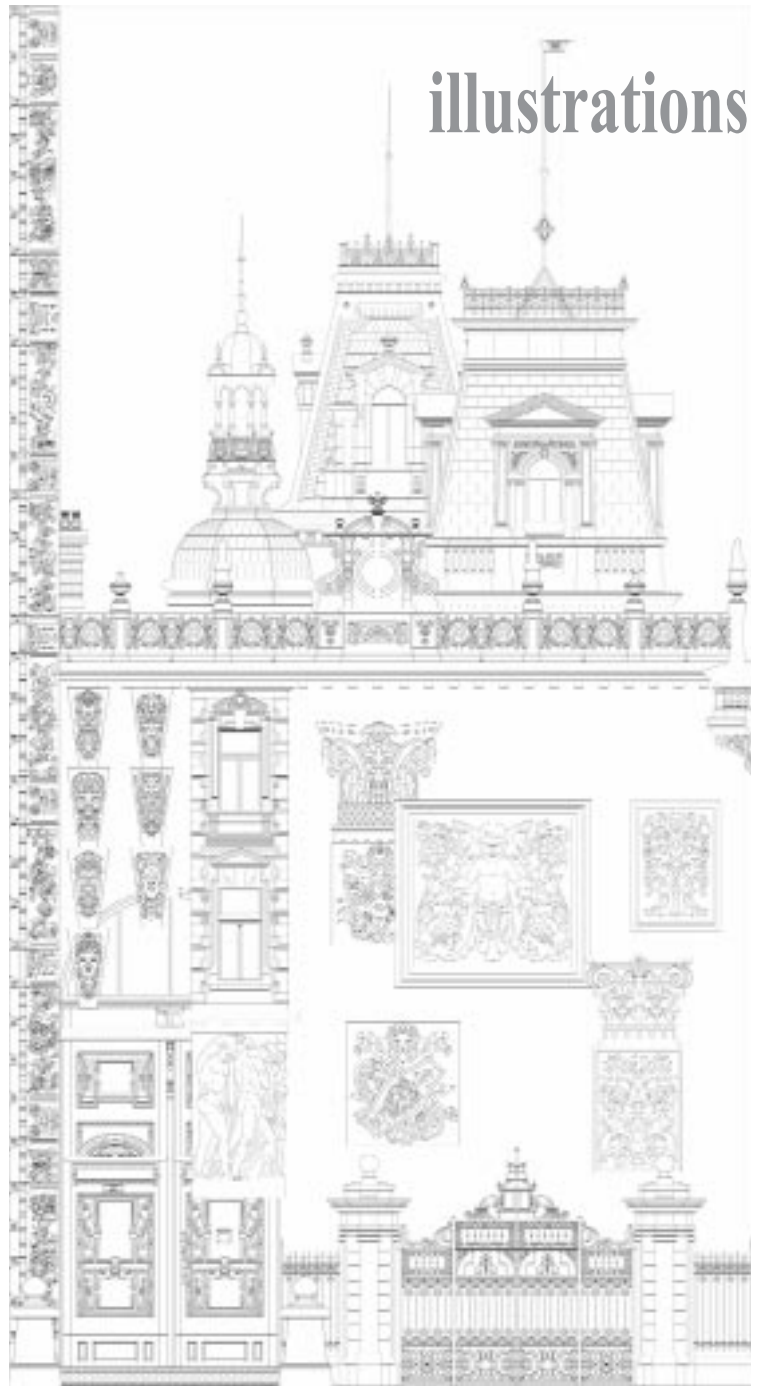
$$\text{Helyi szélesség: } 47^{\circ} 30' 11,4'', \text{ Hosszúság: } 19^{\circ} 04' 36,3''$$

A WGS'84 (World Geodetic System, 1984) ellipszoid a GPS (Global Positioning System) referenciarendszernek ellipszoidja, amelyet nagyszámúan ábrázolva használják a műholdas helymeghatározásoknál.

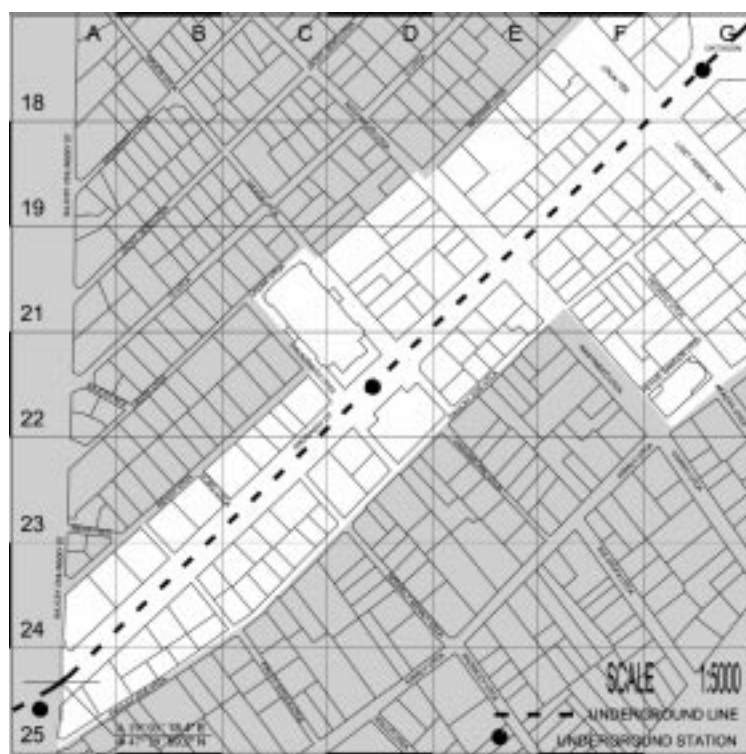
Dr. Mihály Sebőcs
igazgató /

illustrations

Andrassy Avenue
and the Underground

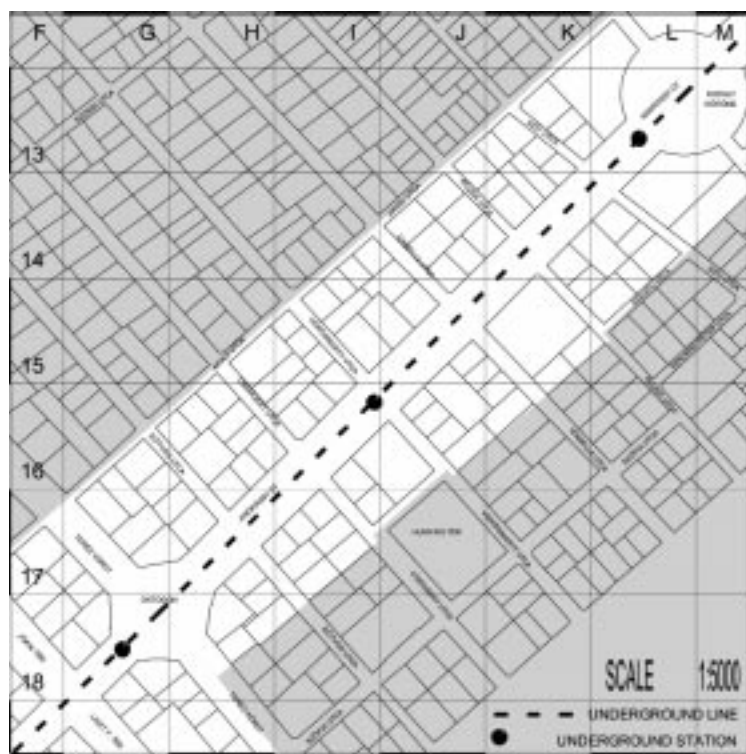

Andrassy Avenue
and the Underground

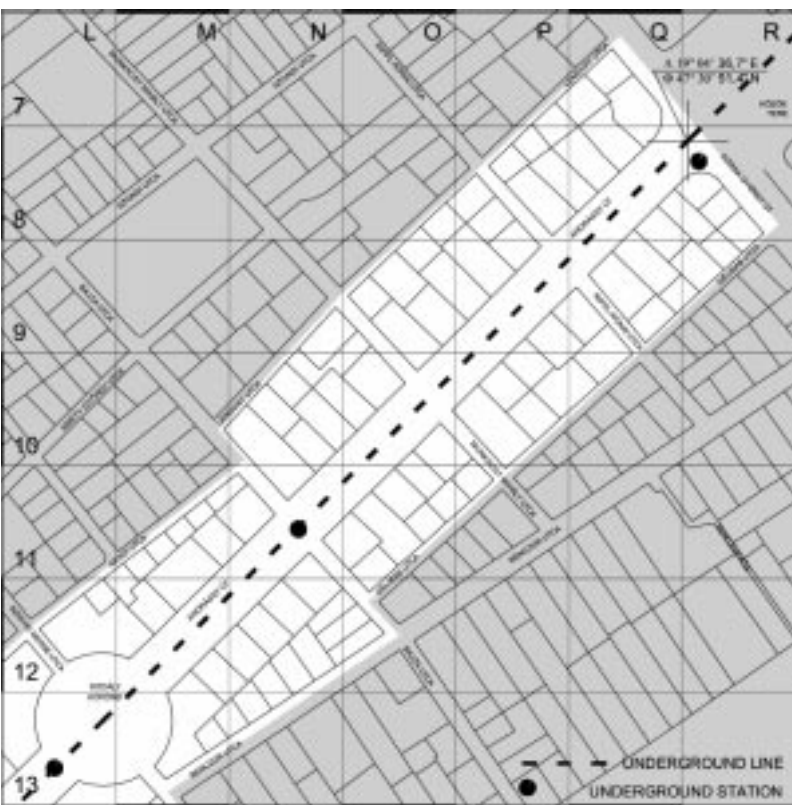

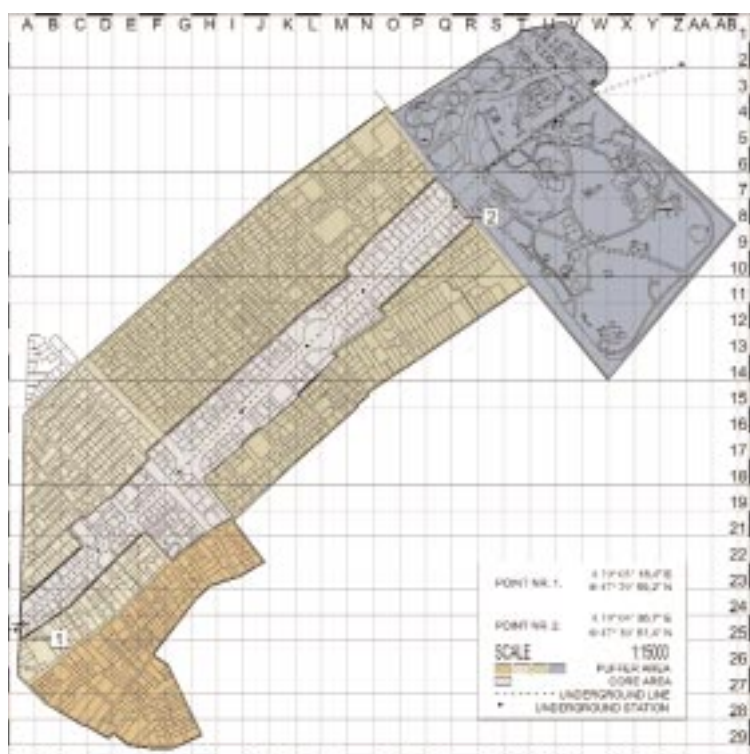

Andrassy Avenue
and the Underground

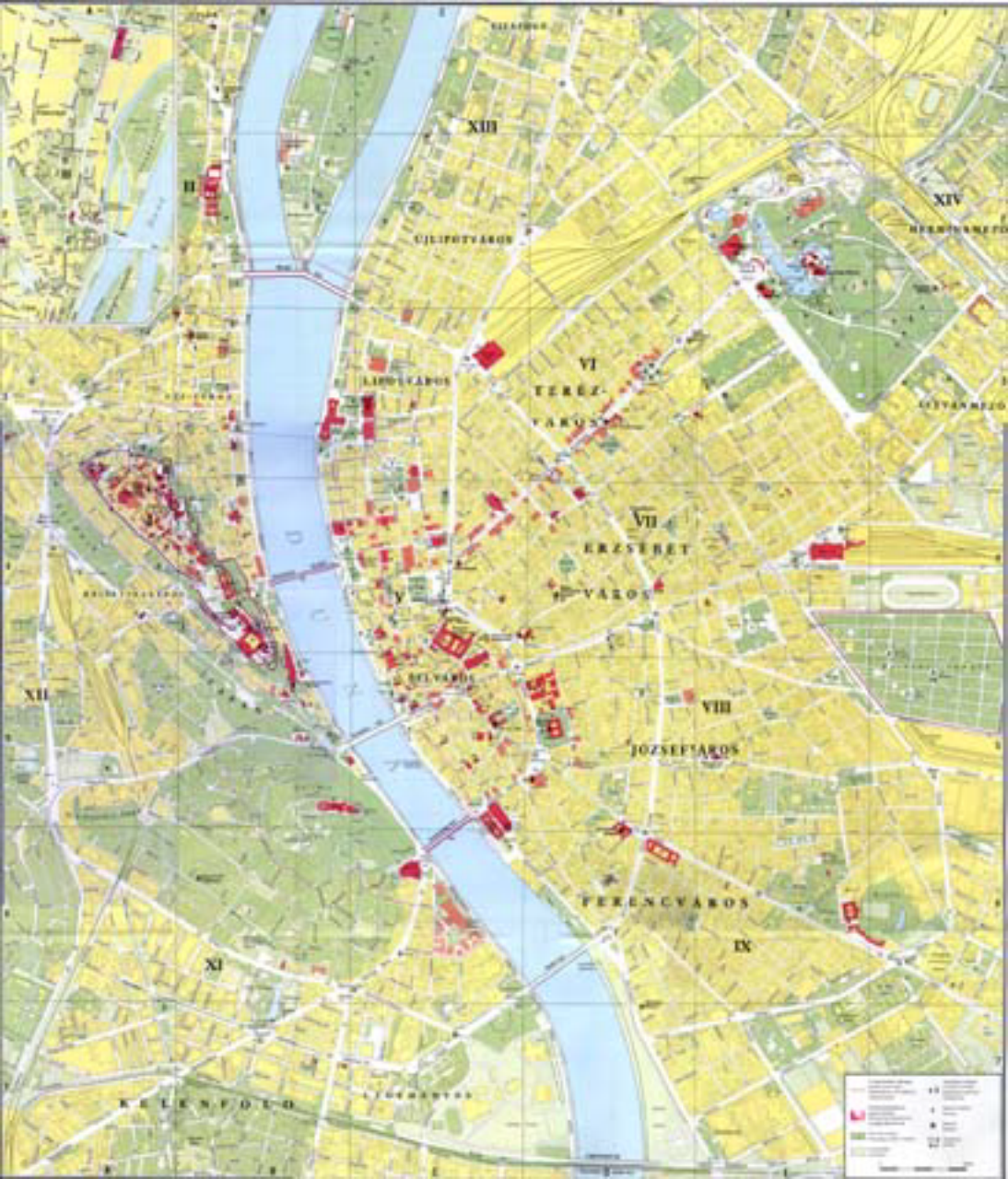

**Andrassy Avenue
and the Underground**

XIII

XIV

ÜLLŐPOTYVÁROS

HERNÁNDEZ

II

VI

TERÉZ-
VÁROS

CEYLANHELY

LINDVÁROS

VII

ERZSÉBET
VÁROS

BRITVÁROS

V

BEVÁROS

VIII

JÓZSEFVÁROS

XII

FERENCVÁROS

IX

XI

KELENSÓLY

ÜGYMÉNYES

Legend

- Red square: District boundary
- Red circle: City center
- Red rectangle: Major road
- Red triangle: Railway station
- Red diamond: Airport
- Red star: Government building
- Red cross: Hospital
- Red square with cross: Church
- Red square with circle: School
- Red square with triangle: Park
- Red square with square: Stadium
- Red square with circle: Sports field
- Red square with circle: Swimming pool
- Red square with circle: Theater
- Red square with circle: Museum
- Red square with circle: Library
- Red square with circle: University
- Red square with circle: Public square
- Red square with circle: Market square
- Red square with circle: Shopping center
- Red square with circle: Business district
- Red square with circle: Residential area
- Red square with circle: Industrial area
- Red square with circle: Green area
- Red square with circle: Water area
- Red square with circle: Other

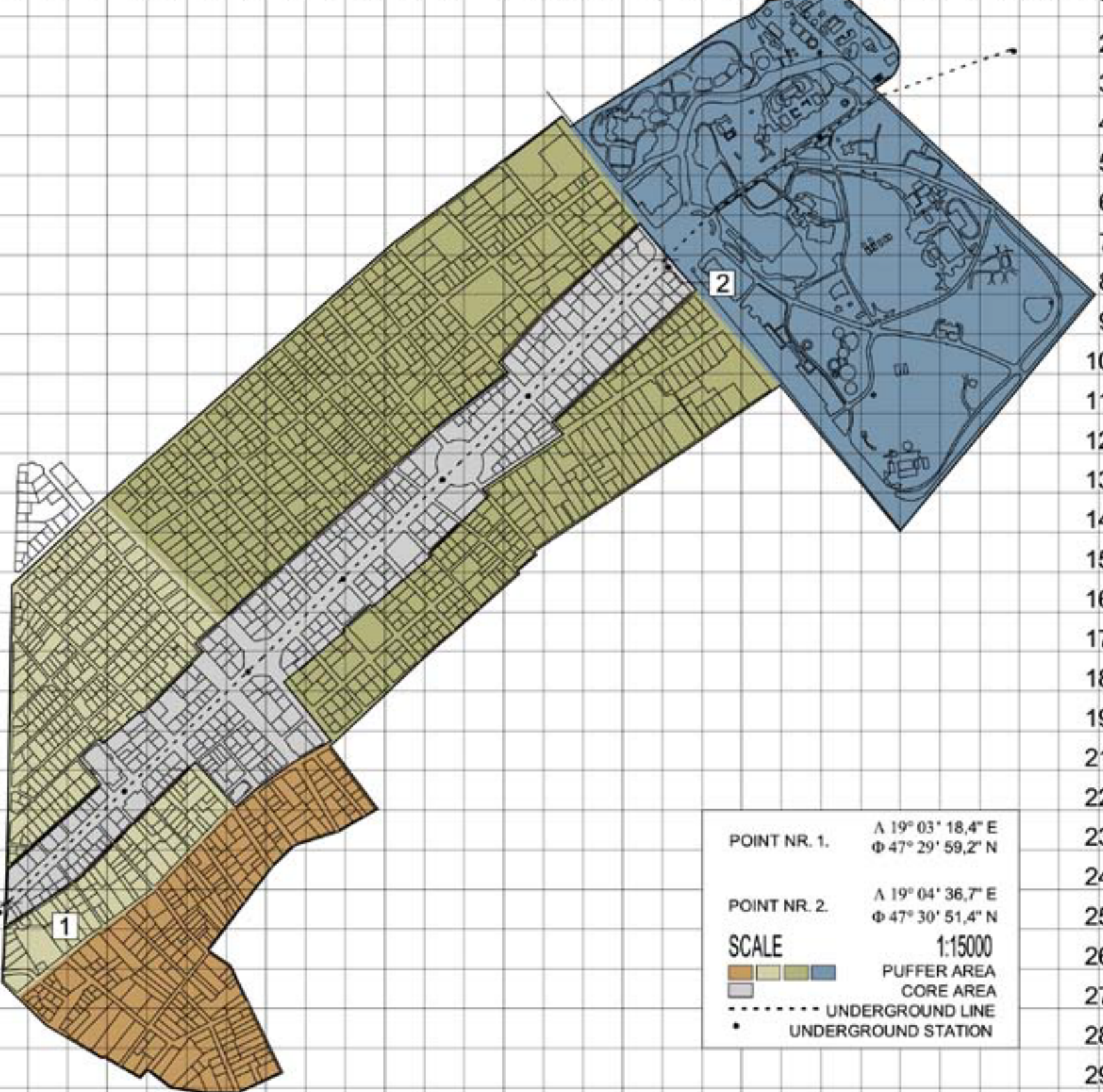

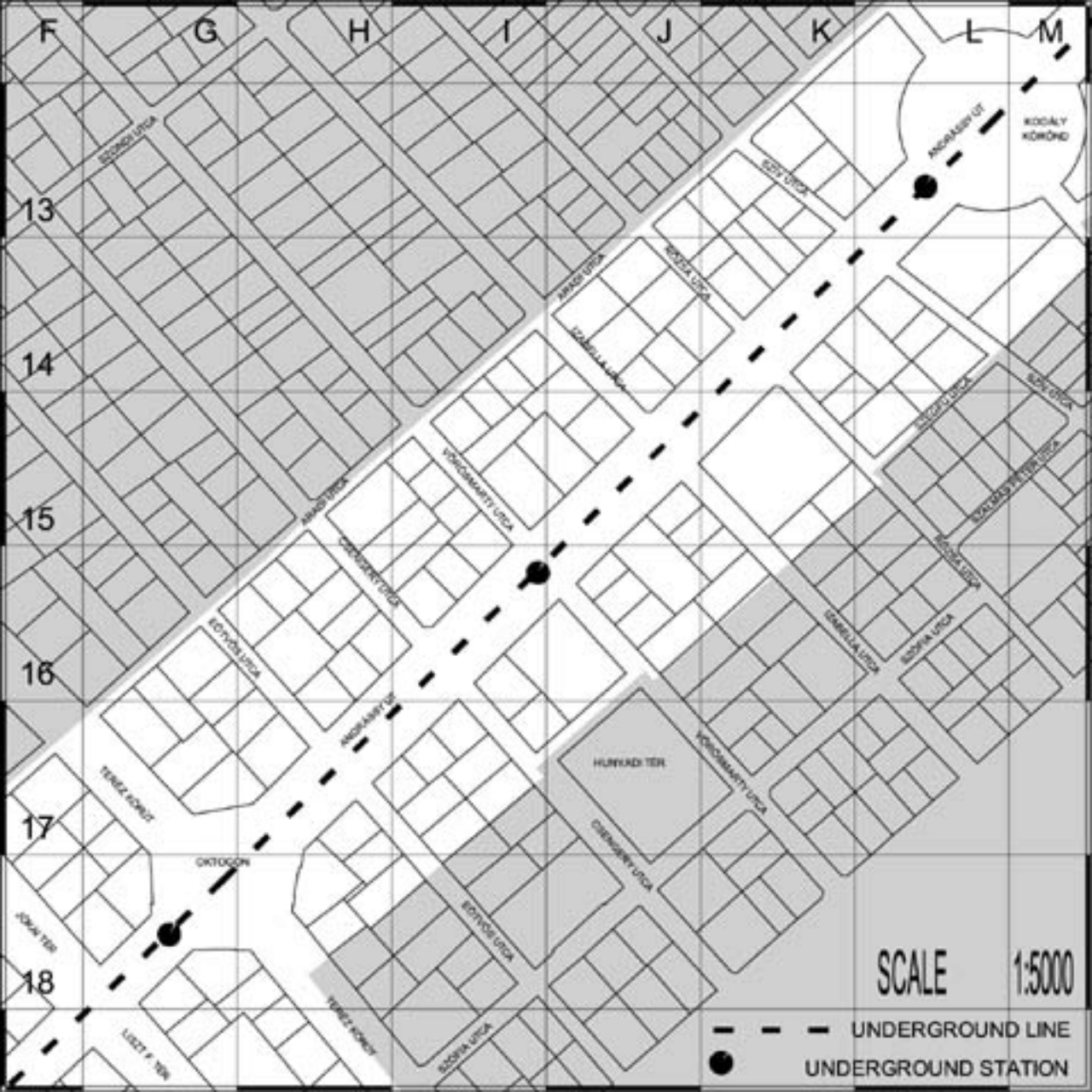
A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z AA AB

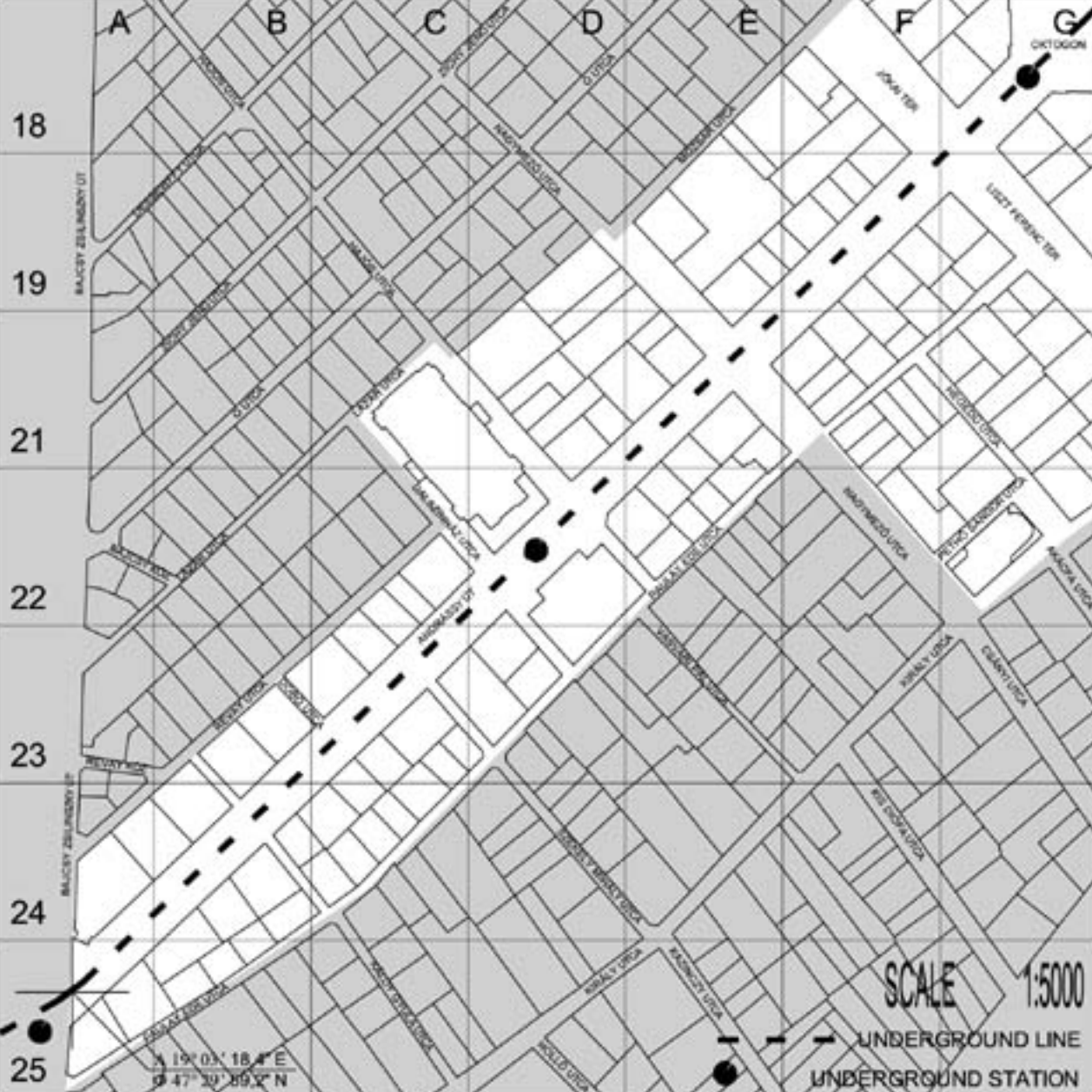
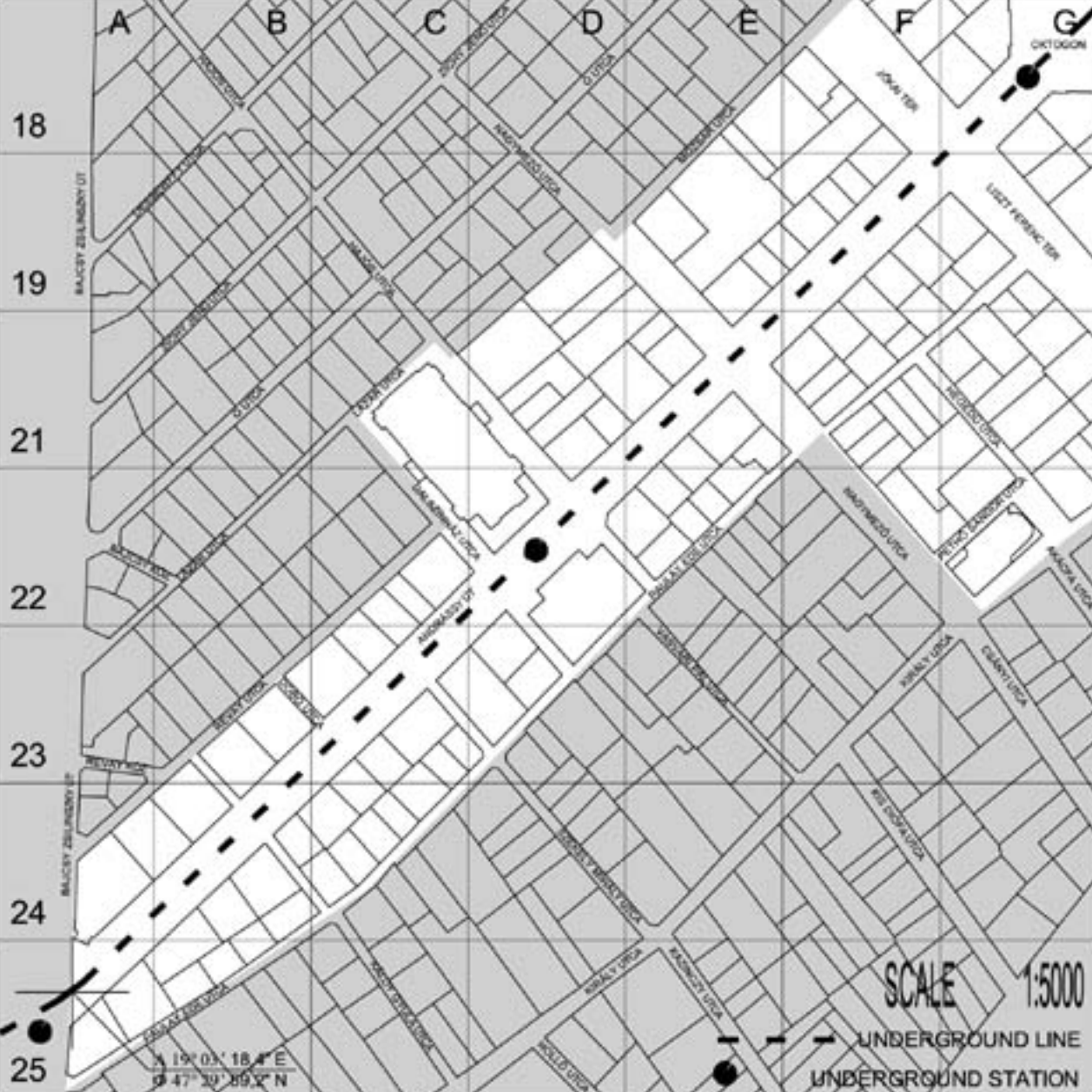
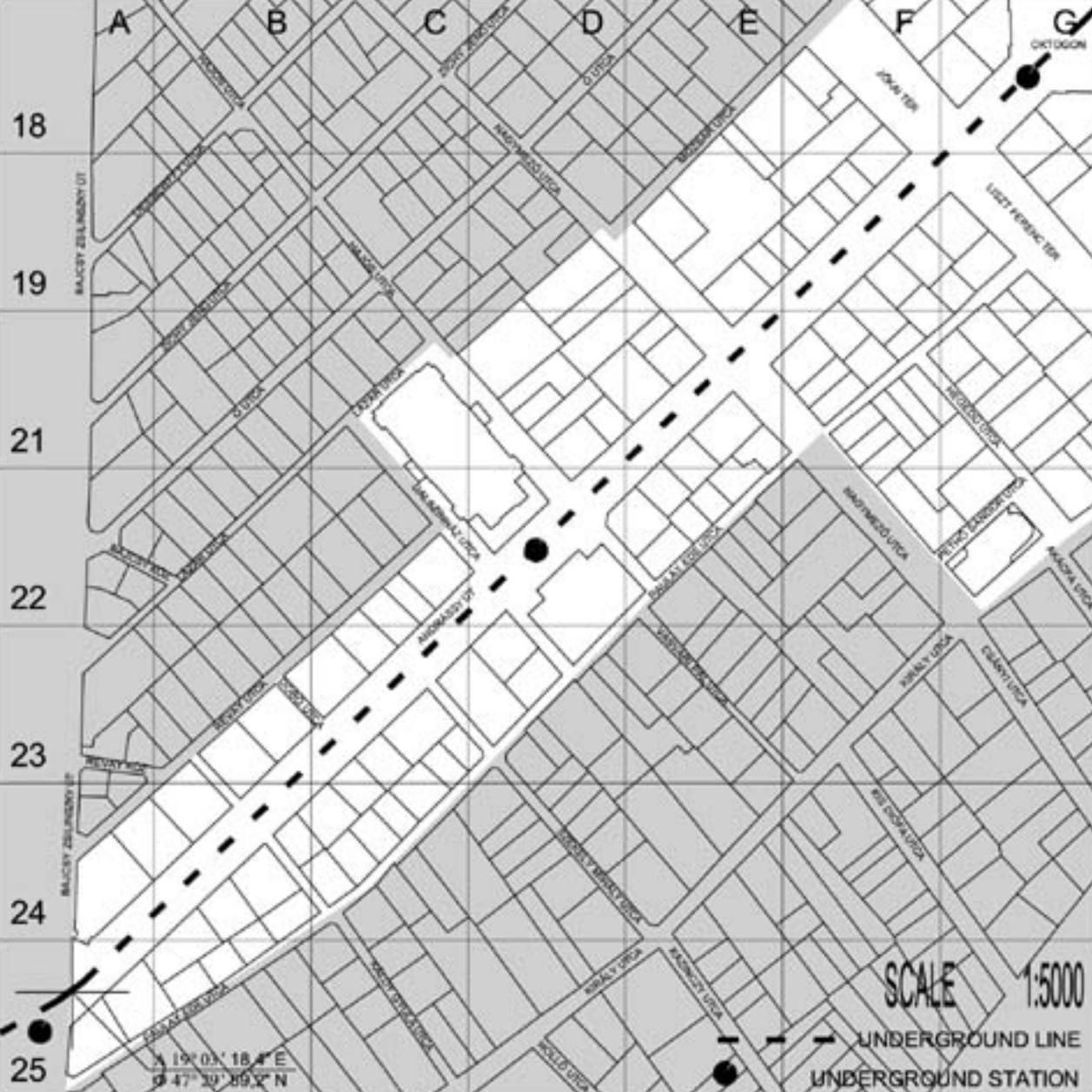
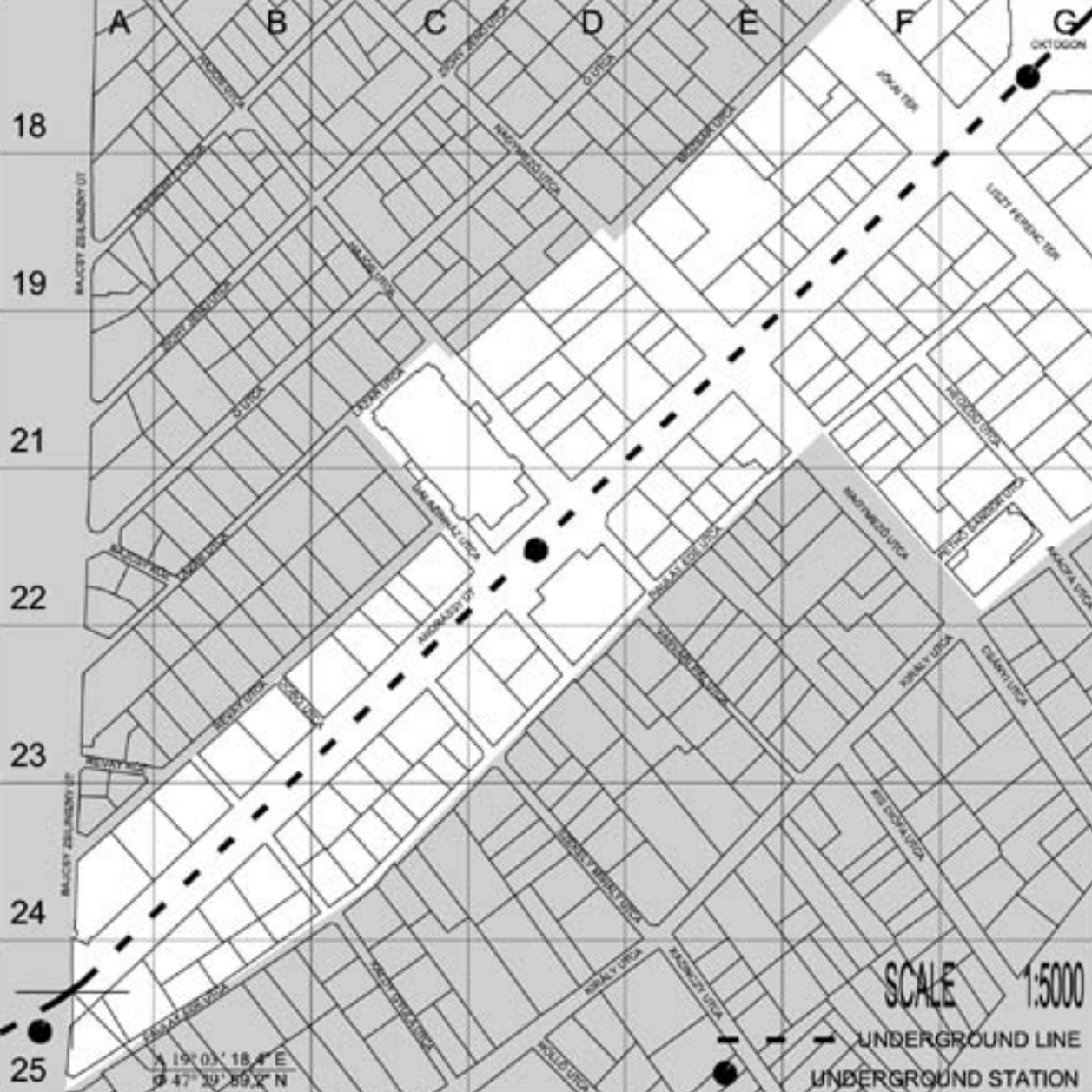
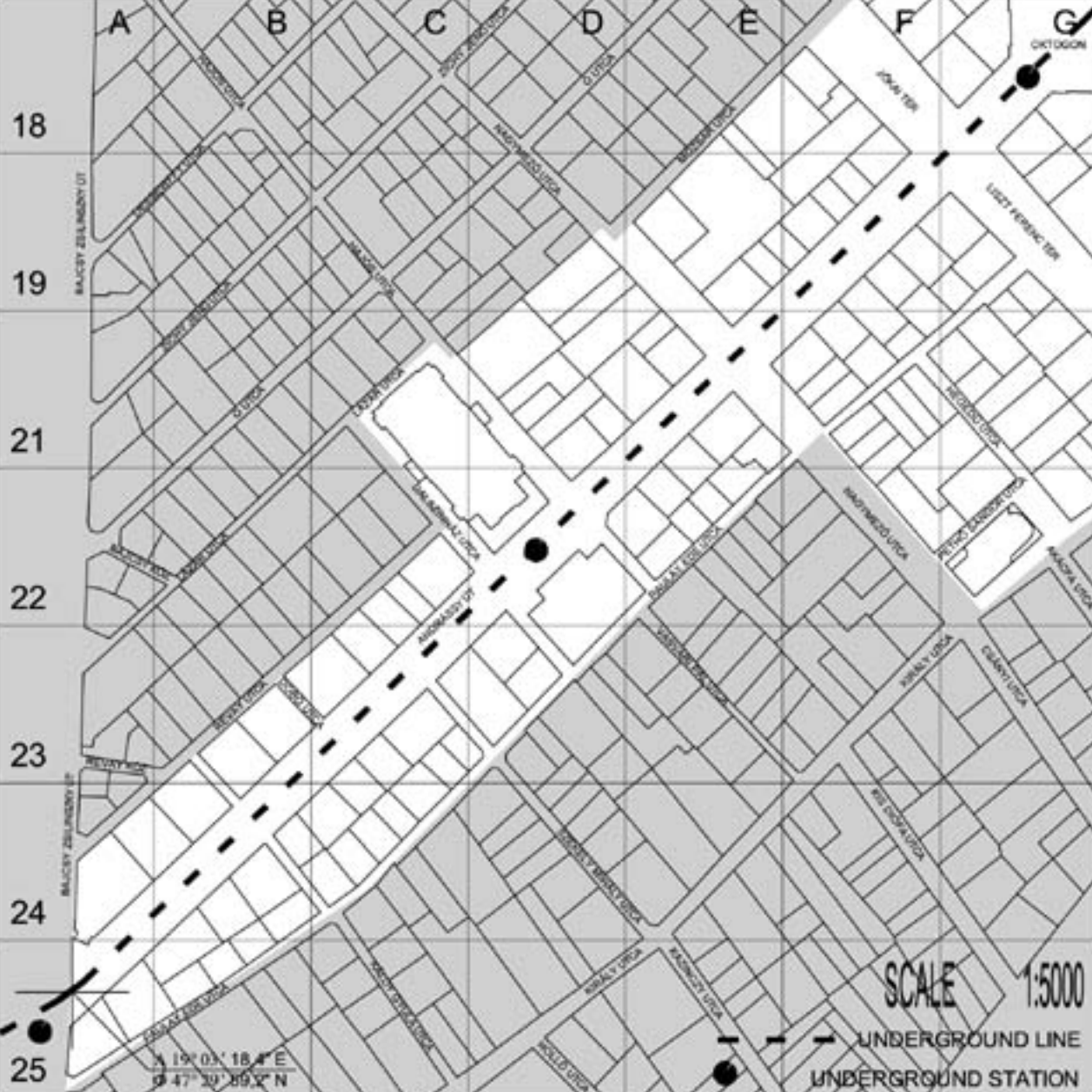
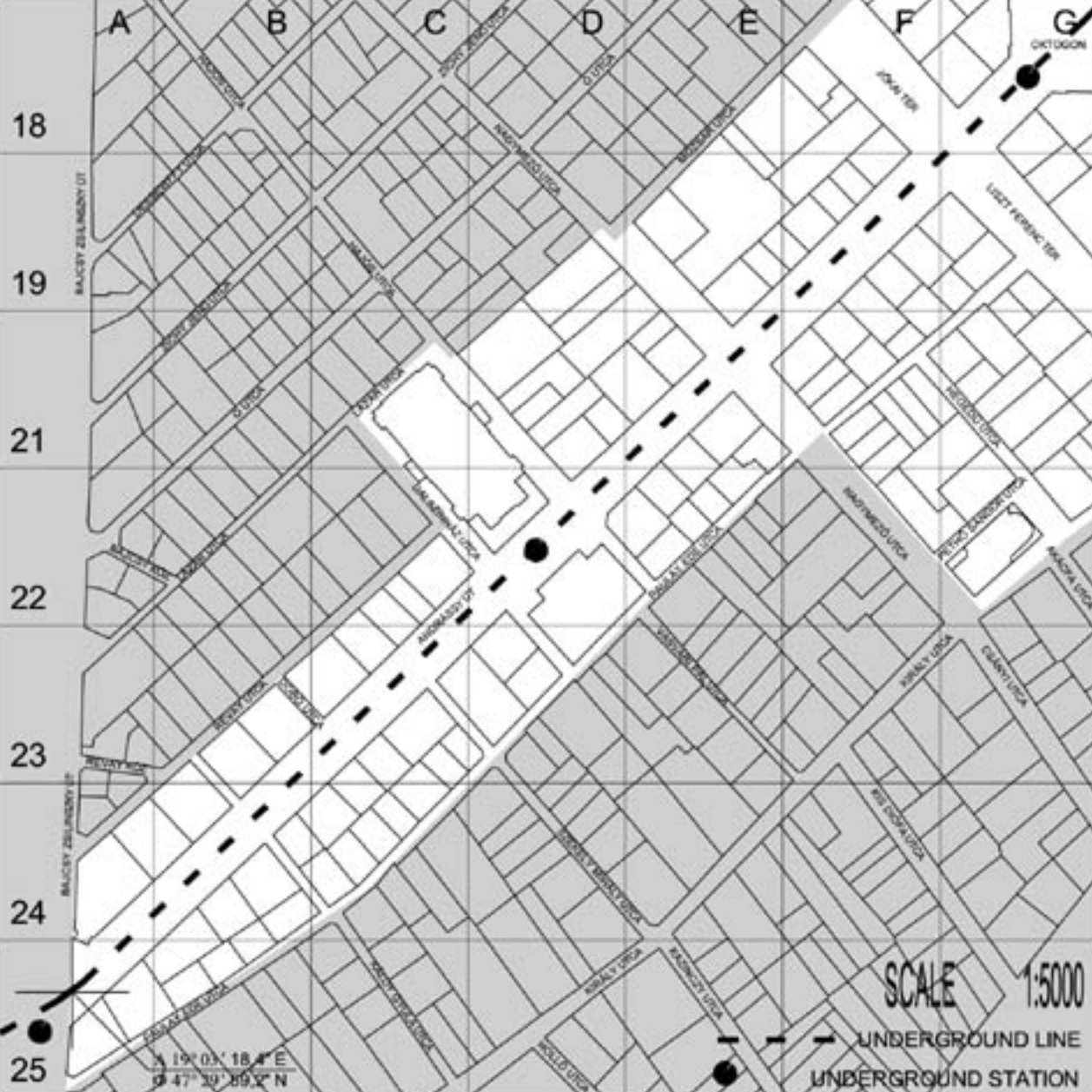
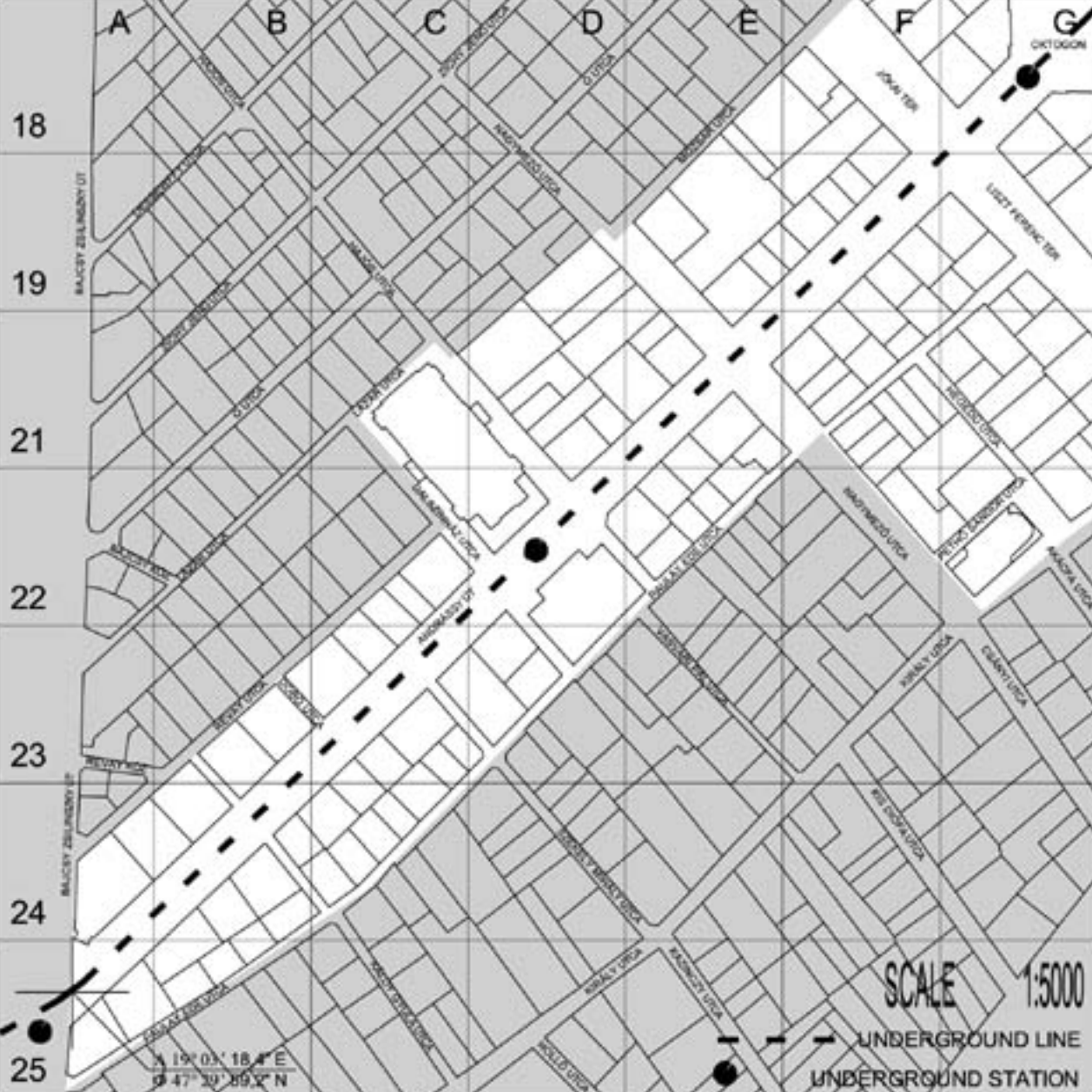
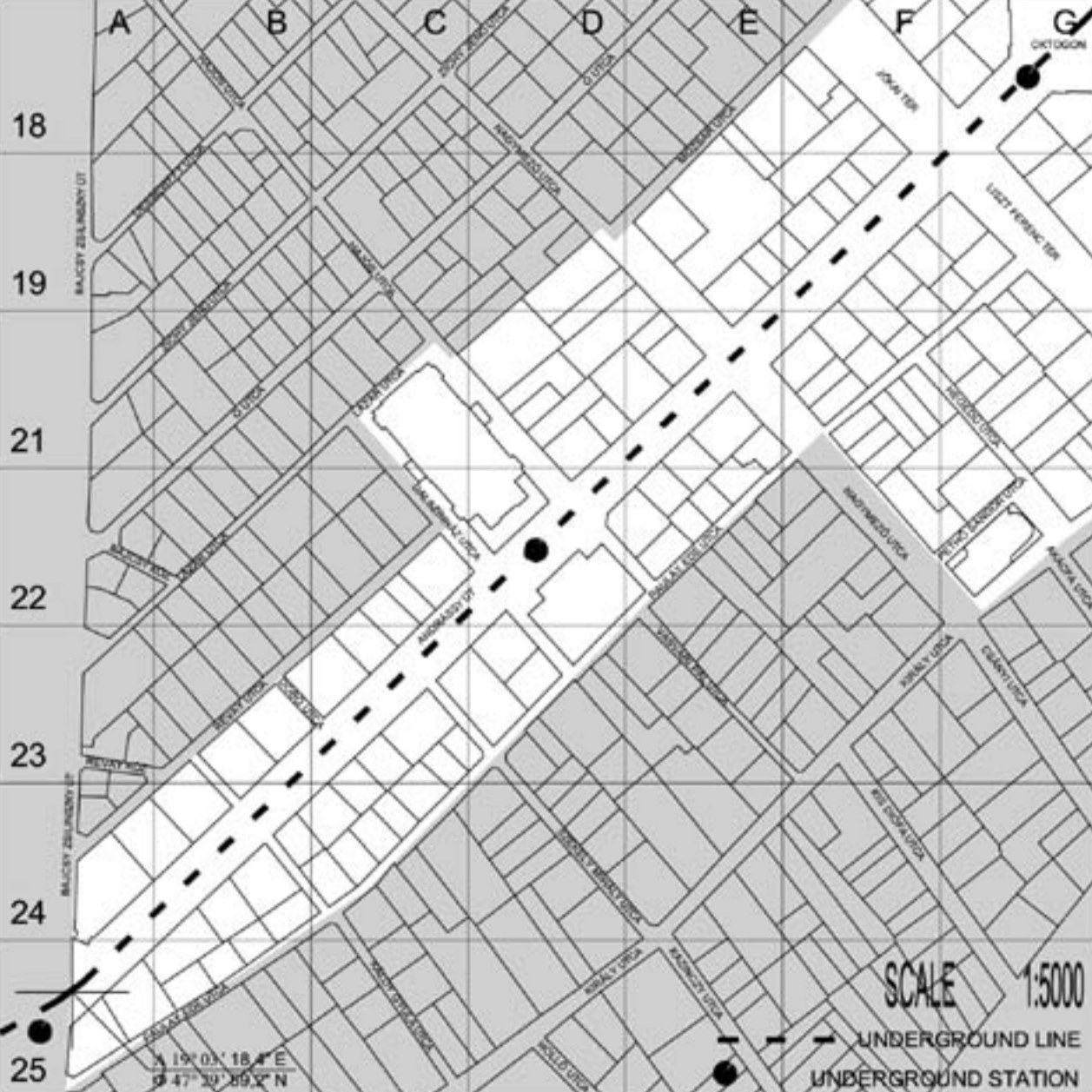
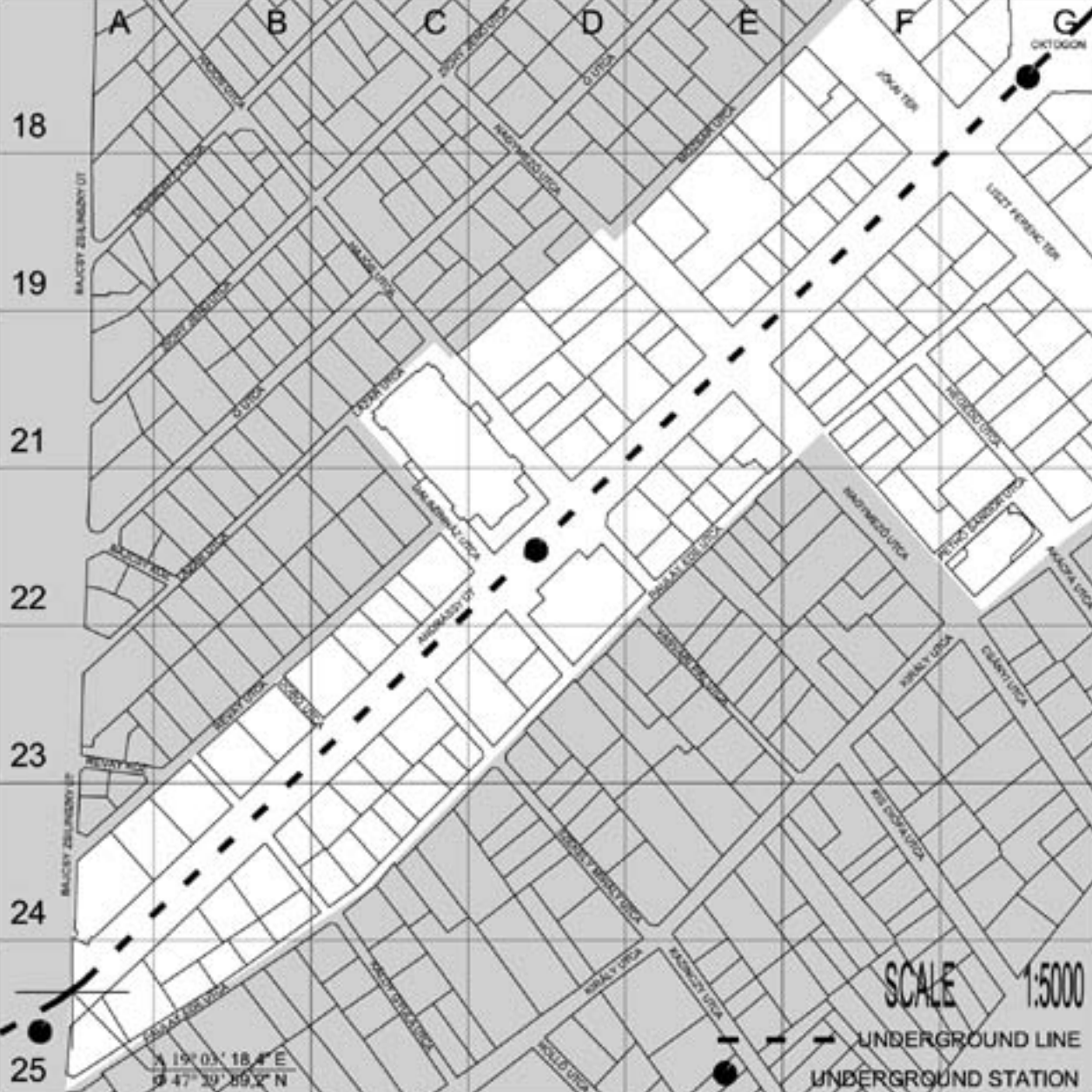
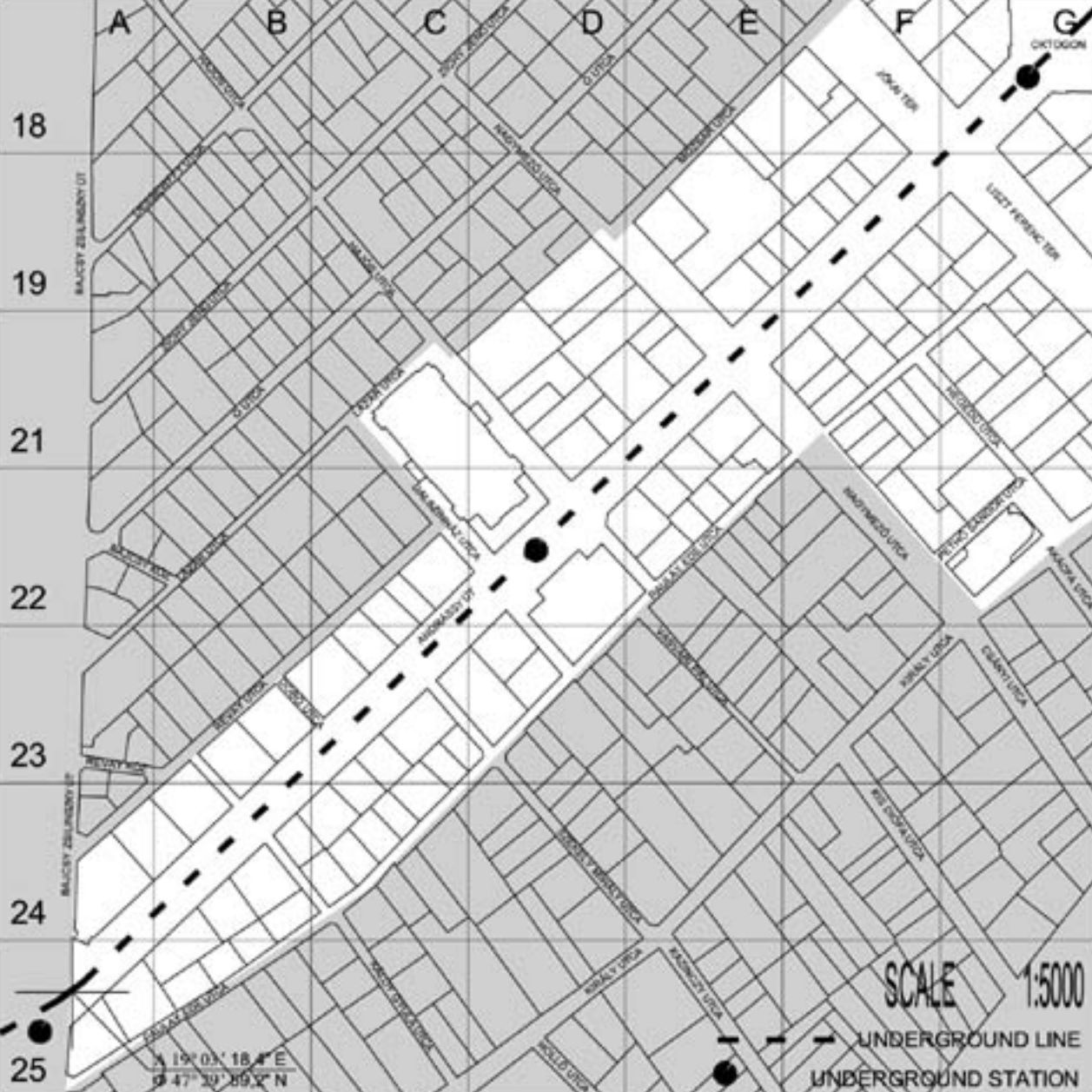
POINT NR. 1.	Λ 19° 03' 18,4" E Φ 47° 29' 59,2" N
POINT NR. 2.	Λ 19° 04' 36,7" E Φ 47° 30' 51,4" N
SCALE	1:15000
	PUFFER AREA CORE AREA UNDERGROUND LINE UNDERGROUND STATION

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29

Budapest Extension (Hungary)

No 400bis

Identification

<i>Nomination</i>	Andrassy Avenue and the Underground (Extension to “Budapest, the Banks of the Danube and the Buda Castle Quarter,” inscribed in 1987, ii, iv)
<i>Location</i>	Budapest
<i>State Party</i>	Republic of Hungary
<i>Date</i>	28 December 2000

Justification by State Party

The proposed extension area of Andrassy Avenue and the Millenary underground is unique as an entity of harmonious interaction between parkland and a modern urban area, all created within an unprecedentedly short time span. It is a perfect technical solution which provides easy and inexpensive access to the parkland for all classes of an emerging modern society.

In the context of painfully protracted cultural and technical development in central eastern Europe it is the innovative planning and implementation of a unique architectural and technological concept of modern townscape design.

Criterion ii

The proposed extension, together with the previously inscribed area, represents as a whole all major historical sources of inspiration for the Hungarian nation, as reflected in the architectural trends, united harmoniously in a dynamic townscape.

Criterion iv

The Opera House and the old and the current Music Academy, all built within the proposed extension, are unique artistic and literal homes of the greatest Hungarian musicians: Ferenc Liszt, Bela Bartok, and Zoltan Kodaly, to mention just a few, whose contribution to the world’s musical tradition is of outstanding universal significance.

Criterion vi

Category of property

In terms of the categories of cultural property set out in Article 1 of the 1972 World Heritage Convention, this is a *group of buildings*.

History and Description

At the end of the 17th century a wall surrounded the city of Pest and for the most part Germans lived along the banks of the Danube. The areas outside of the city were arable land with fruit orchards, but by 1699 craftsmen had begun to establish suburban communities. From 1730 they began to settle an area then called Pacsirtamezq. In 1777 it was renamed Terezvaros after Saint Theresa and in honour of Maria Theresa. The parish church of Terezvaros was built in 1801–09 and by 1805 the current street grid had taken shape. Most of the merchants in the area settled and established themselves along Kiraly Street. At the beginning of the 20th century the areas of Erzsebetvaros and the City Park split off from this district. In 1841 Lajos Kossuth took up the idea of a large-scale promenade for Terezvaros. With the Union of Pest and Buda in 1873, Budapest truly became the nation’s capital, developing at a faster rhythm than earlier; by the turn of the century it had become a modern metropolis with more than a million inhabitants.

The symbol of this development is the radial Andrassy Avenue. There had been no attempts at organized urban development since the Middle Ages, and the Hungarian capital needed to make up for this lack in a single great leap in terms of public services, transportation, and city planning. To execute this great leap forward a special commission, the Capital Communal Labour Board, was established on the model of the London Metropolitan Board of Works. This commission planned and partially carried out construction of the avenue, as the modern city’s stately promenade, along with the creation of essential infrastructure (transportation and utilities). The commission’s establishment was decreed by a national act in 1870 and the state gave funds for its realization.

The route of the avenue cut straight through an unregulated suburban area, thereby radically transforming its urban structure. Construction of the road began in 1872, the route was opened in 1876, and in one decade, by 1885, it was completed with 131 buildings. The Siemens and Halske companies built the first underground railway on the European continent there in 1893–96. It starts in the heart of the city, near the banks of the Danube, and runs just beneath the surface for the length of Andrassy Avenue to the City Park. The railway served the Millennial Exhibition, organized in 1896 to celebrate the 1000th anniversary of the Hungarian conquest. This also led to the construction of a memorial on Heroes’ Square (1894–1906), the development and extension of the landscape garden, the development of the Szechenyi Baths as an establishment for spa culture, and the Vajdahunyad Castle that displayed the different periods of Hungarian architecture.

Management and Protection

Legal status

The legal protection of the proposed site and the buffer zone is at three levels: 1. national level: territorial and individual; 2. Budapest municipal level; 3. district level.

According to amendments to the 83/1992 (V.14.) Government Decree and the National Historic Preservation Advisory Board’s 1/1967 (I.31.) ÉM. Decree, section 6,

paragraph (2), Andrássy Avenue is a designated protected historic environment on the basis of the 7759/1977 Resolution. This status was strengthened and expanded by the 1997 Law. Budapest is divided into 23 districts, each with its local authority. The Hungarian National Heritage Commission in 1990 declared Andrássy Avenue to be part of the national heritage.

The ICOMOS site mission observed that there was no buffer zone foreseen between the earlier nominated site and the extension. This was considered desirable for the sake of integrity, even though there is automatic legal protection for the surroundings of all protected areas. It was also noted that the building stock in this area is of good quality. Following the visit, in fact, the authorities have now provided for the extension of the buffer zone. It is noted, however, that there is still no buffer on the Buda side of the area already inscribed. It would thus be desirable to extend the buffer zone here as well.

Management

Management of the area is organized at the same levels as legal protection. At the national level, the responsibility is with the Ministry of Cultural Heritage with its specialized services. At the municipal level, there is a Council of Town Planning, and a Division for the Architectural Protection. At the district level, there are expert commissions, a bureau for urban development, and a section of the Council of Town Planning. In addition, some properties are under the care of public institutions, such as the Church and the University of Budapest. Collaboration between the different authorities and institutions is well organized.

The authorities affected by the proposed site are in the 5th, 6th, 7th, and 14th districts. The proposed buffer zone also falls within the jurisdiction of these authorities. Owing to recent economic changes, all types of property ownership are to be found within the nominated area, including international diplomatic rules for foreign embassies, state authority for important national institutes, other agencies, and governmental institutes, as well as private owners. The Budapest city government controls public spaces, roads, public transport, tunnels, parks, plants, and individual buildings. In the new administrative system, district governments control certain former state-owned properties acquired in whole or in part, such as institutes, historic properties, and development zones. Buildings of mixed ownership include houses and condominiums where the ownership is shared between two or more: the resident community, local government, tenants, or private owners. Church-owned properties were returned by the state after the political transformation.

The site is subject to planning control in accordance with relevant norms and standards. These include the Environmental Protection Programme, implemented from 2000 in the 6th district. Coordination of the works is guaranteed by Urban Development Programme Board of the Terezvaros District Government. A series of property management plans are being prepared and implemented. These include the development plan for the "complete restoration and modernization of buildings along Andrássy Avenue." The national tourism development plans also include specifications for the development of urban tourism, relevant to the area concerned.

The problems in the area are those generally met within similar central districts, including development pressures and modification of the attics, or noise at the street level.

Conservation and Authenticity

Conservation history

The streetscape and the buildings of Andrássy Avenue have been preserved in their original form in their essential aspects since the time of their construction at the end of the 19th century. The minor alterations that have been made respect the overall character of the place.

Immediately after World War II the damage that occurred during the war period was repaired. There also followed some minor structural transformations. Since the 1980s the area has been subject to conservation and gradual improvement works, particularly in the most important buildings, such as the Opera. In the 1990s there has been a series of important restorations, such as the Metro stations. In the last years the social structure has also changed, and the present occupants are more motivated for conservation.

The underground railway has been renovated and modernized on two occasions, the last for the anniversary of its foundation in 1995. At the present time only the stations beneath the Avenue are still in their original condition. The stations in the City Park were originally above-ground, but have now been built beneath the surface. The underground railway line and its stations have been legally protected since 1997.

Authenticity and integrity

Andrássy Avenue with its buildings has been preserved reasonably well in its conception, in its relation to the surrounding urban environment, as well as in the building fabric. Attention is also given to the preservation and appropriate design of small elements that form part of the street furniture.

There are some problems, for example, in the physical condition of the buildings: wooden roof structures have suffered from humidity and metal structures have corroded, requiring maintenance and repair. There have also been some changes in the occupation, offices tending to replace the earlier residential use, which is a common problem in central urban areas. The underground railway, a functional part of the city infrastructure, has been renovated. The stations under the Avenue have retained their original features, while those in the Park have been changed from their original position above-ground and are now built under the surface. In this regard, while respecting the original function of the railway, its historical authenticity is compromised to some degree.

Nevertheless, as a whole the proposed nomination can be considered satisfactory, from the points of view both of authenticity and of integrity.

Evaluation

Action by ICOMOS

An ICOMOS expert mission visited the site in November 2001.

Qualities

Andrassy Avenue forms a coherent ensemble, symbolizing the political function of the second capital of the Austro-Hungarian Empire.

Its principal characteristic lies in its being a representative example of late 19th century social development and urban planning, linking the city centre with the newly laid-out parkland.

Architecturally, the avenue has great integrity in its eclectic, neo-Renaissance buildings, achieved in the short space of ten years. The avenue is divided into three sections by two symmetrical squares, and the design of the artery gives a specific character and scale to each, reflecting the vicinity of the centre of the town on the one hand and the parkland on the other.

The project also included the construction of the first underground railway in continental Europe (after the London underground, begun in 1863).

As an extension to the existing World Heritage Site of Budapest (1987; criteria ii, iv), the present proposal can be seen to complement and strengthen it, taking into account the broader social and political references. In this context, the proposal to include Andrassy Avenue and the Millennium Park as an extension to the Buda Castle Quarter and the Banks of Danube is justified and consistent with the existing site.

The Opera House and the Music Academy are directly associated with the life and work of the greatest Hungarian musicians: Ferenc Liszt, Bela Bartok, and Zoltan Kodaly, who have made an important contribution to the history of Western music. Nevertheless, ICOMOS does not consider that this to be sufficient for the application of criterion vi of the *Operational Guidelines*.

Comparative analysis

It is noted that the term “avenue” (from Latin *advenire*) first meant generally a road of access to a destination; it then referred in particular to roads in parks giving access to castles; and finally it came to mean an urban street planted with trees. This was the case particularly in the 19th century, when urban renewal schemes used this term widely. Andrassy Avenue in Budapest should be seen in this context. Classic examples are the avenues in Baron Haussmann’s scheme for Paris, above all the Champs-Élysées, built in the second half of the century. Vienna, another capital of the Austro-Hungarian Empire, acquired its Ringstrasse also in the same period.

The first underground railways were built in London (1863) and New York (1868). After an initial proposal in 1855, the *Métro* of Paris was only started in 1895, with the first part completed by 1900 (for the Universal Exhibition). The Budapest metro is thus the first underground railway on the European continent.

ICOMOS recommendations for future action

ICOMOS recommends that the buffer zone be extended around the other sides of the existing World Heritage site, ie on the Buda side of the town.

Brief description

The site of Andrassy Avenue (1872–85) and the Millenary underground railway (1893–96) in Budapest was built in the second half of the 19th century as part of the celebration of the centenary of the Hungarian State. The scheme is a representative example of the implementation of planning solutions associated with the latest technical facilities of the day to meet the requirements of an emerging modern society.

ICOMOS recommendation

That this property be inscribed on the World Heritage List as an extension to the existing World Heritage Site, “Budapest, the Banks of the Danube and the Buda Castle Quarter” (inscribed in 1987, ii, iv), using the existing *criteria ii and iv*.

ICOMOS, January 2002

Budapest - extension (Hongrie)

No 400 bis

Identification

<i>Bien proposé</i>	Avenue Andrassy et le métropolitain (extension de Budapest : le panorama des deux bords du Danube et le quartier du château de Buda ; inscrit en 1987, critères ii et iv)
<i>Lieu</i>	Budapest
<i>État Partie</i>	République de Hongrie
<i>Date</i>	28 décembre 2000

Justification émanant de l'État partie

La proposition d'extension concerne l'avenue Andrassy et le métropolitain du Millénaire. Cette zone est unique en tant qu'entité représentant une interaction harmonieuse entre un parc boisé et une zone urbaine moderne, créée dans un laps de temps d'une brièveté sans précédent. Il s'agit d'une solution technique parfaite offrant un accès facile et économique au parc à toutes les classes d'une société moderne naissante.

Dans le contexte d'un développement technique et culturel douloureusement prolongé dans l'est de l'Europe centrale, il s'agit d'une urbanisation innovante et de la mise en œuvre d'une conception architecturale et technologique unique d'un paysage urbain moderne.

Critère ii

L'extension proposée et la zone précédemment inscrite représentent globalement toutes les sources d'inspiration historique de la nation hongroise, telles qu'elles s'expriment dans les tendances architecturales, harmonieusement réunies dans un paysage urbain dynamique.

Critère iv

L'Opéra, l'ancien et le nouveau conservatoire de musique, situés dans l'extension proposée, résonnent encore de la présence des plus grands musiciens hongrois : Franz Liszt, Bela Bartok et Zoltan Kodaly, pour n'en citer que quelques-uns, dont la contribution à la tradition musicale mondiale est d'une valeur universelle exceptionnelle.

Critère vi

Catégorie de bien

En termes de catégories de bien culturel, telles qu'elles sont définies à l'article premier de la Convention du patrimoine mondial de 1972, il s'agit d'un *ensemble*.

Histoire et description

À la fin du XVIIe siècle, des murs de défense entouraient la ville de Pest, et les rives du Danube étaient surtout peuplées de minorités allemandes. La zone se trouvant à l'extérieur de la ville était constituée de terres arables portant des cultures fruitières, mais vers 1699, des artisans commencèrent à constituer des banlieues. A partir de 1730, ils s'installèrent dans une zone qui s'appelait alors Pacsirtamezq. En 1777, elle fut rebaptisée Terezvaros, en l'honneur de sainte Thérèse et de l'impératrice Marie-Thérèse. L'église paroissiale de Terezvaros fut construite entre 1801 et 1809, et dès 1805 l'actuel tracé des rues était déjà lisible. La plupart des commerçants s'installèrent sur la rue Kiraly. Au début du XIXe siècle, les quartiers d'Erzsebetvaros et du parc se sont séparés de ce district. En 1841, Lajos Kossuth retint l'idée d'une grande promenade pour Terezvaros. Avec l'union de Pest et de Buda en 1873, Budapest devint la véritable capitale du pays. Son développement s'accéléra et, au tournant du siècle, elle devint une métropole moderne dotée d'une population de plus d'un million d'habitants.

Le symbole de ce développement est l'avenue Andrassy. Depuis le Moyen Âge, la ville s'était développée sans plan urbain et la capitale hongroise avait besoin de rattraper ce manque par un grand bond en avant en termes de transports, d'urbanisme et de services. Pour cela, la commission des travaux communaux de la capitale fut créée sur le modèle du *London Metropolitan Board of Works*. La commission planifia et réalisa en partie la construction de l'avenue, qui devint la promenade importante de la ville, en même temps qu'elle créa l'infrastructure nécessaire (transports et services publics). Elle fut établie par une loi nationale en 1870 et l'État finança sa création.

L'avenue traversait une zone suburbaine non réglementée et transformait ainsi radicalement la structure et le paysage urbain. La construction de la voie commença en 1872. Elle fut ouverte en 1876 et en l'espace de dix ans (1885) elle était terminée, bordée de 131 bâtiments. Entre 1893 et 1896, les sociétés Siemens et Halske construisirent le premier chemin de fer souterrain d'Europe continentale. La ligne commençait au cœur de la ville, près de la rive du Danube, et filait le long de l'avenue Andrassy, juste en dessous de la chaussée, jusqu'au parc. Elle desservait l'Exposition du Millénaire, organisée en 1896 pour célébrer le millénaire de la conquête du territoire hongrois par les Magyars. À cette occasion, le monument du Millénaire fut construit sur la place des Héros, 1894-1906, le parc fut aménagé et agrandi, les bains Széchenyi, établissement de soin thermal, furent créés et le château de Vajdahunyad, qui réunit tous les styles des différentes périodes de l'architecture hongroise, fut édifié.

Gestion et protection

Statut juridique

La protection juridique du site proposé et de la zone tampon s'exerce à trois niveaux : au niveau national - territorial et privé - au niveau de la municipalité de Budapest et au niveau du district.

Selon les amendements du décret-loi 83/1992. (V.14.) et du règlement du conseil national de la conservation du patrimoine historique 1/1967. (I.31.) ÉM., section 6, paragraphe (2), l'avenue Andrassy a été déclarée environnement historique protégé sur la base de la résolution 7759/1977. Ce statut a été renforcé et étendu par la loi de 1997. La ville de Budapest est divisée en 23 districts, chacun possédant sa propre administration. En 1990, la commission du patrimoine national hongrois a inscrit l'avenue Andrassy sur la liste des sites classés du patrimoine national.

La mission d'expertise de l'ICOMOS a constaté qu'il n'y avait pas de zone tampon prévue entre le premier site inscrit et son extension. Or, pour des raisons d'intégrité, on juge que cela serait nécessaire, même si une protection juridique s'applique automatiquement à l'environnement immédiat de toutes les zones protégées. La mission a également noté que le parc immobilier de la zone est de bonne qualité. À la suite de la visite, les autorités ont prévu l'extension de la zone tampon. On note cependant que la zone de Buda déjà inscrite n'a toujours pas de zone tampon et qu'il serait souhaitable qu'elle en ait une.

Gestion

La gestion de la zone est organisée sur trois niveaux, à l'instar de la protection juridique. Au niveau national, la responsabilité relève du ministère du Patrimoine culturel et de ses services spécialisés. Au niveau municipal, il existe un conseil de l'urbanisme et une division pour la protection de l'architecture. Au niveau du district, il y a des commissions d'experts, un bureau de l'urbanisation et une section du conseil de l'urbanisme. De plus, certains biens sont placés sous la responsabilité d'institutions publiques telles que l'Église et l'université de Budapest. La collaboration entre les différentes autorités et institutions est bien organisée.

Les autorités concernées par le site proposé pour inscription sont celles des 5e, 6e, 7e et 14e districts. La zone tampon proposée relève de la juridiction desdites autorités. En raison des changements économiques récents, tous les types de propriétés sont représentés - ambassades et biens appartenant à des États étrangers, propriétés de l'État hongrois (grandes institutions nationales et ministères) et propriétés privées. L'administration de la ville de Budapest contrôle les espaces publics, la voirie, les transports publics, les tunnels, les parcs, les plantations et certains bâtiments. Dans le nouveau système d'administration, le district contrôle tout ou partie de certaines anciennes propriétés de l'État, telles les institutions, biens historiques et zones de développement. Les bâtiments sont détenus en copropriétés entre particuliers, municipalité et district, et occupés par des locataires ou des propriétaires. L'État a restitué les biens de l'Église après le changement de régime politique.

Le site est soumis aux contrôles d'urbanisme des autorités, conformément aux normes et règlements en vigueur, parmi lesquels le programme de protection de l'environnement, mis en œuvre depuis l'an 2000 dans le 6e district. La coordination des travaux est assurée par le conseil du programme d'urbanisme du district de Terezvaros. Une série de plans de gestion des biens sont en cours de préparation et de mise en œuvre, parmi lesquels le plan de développement pour la restauration complète et la modernisation des bâtiments de l'avenue Andrassy. Le plan de développement national du tourisme comporte aussi un cahier des charges pour le développement du tourisme en ville qui vise la zone concernée.

Les problèmes de la zone sont ceux habituellement rencontrés dans des quartiers centraux de ce type, par exemple la modification des toitures ou les nuisances sonores provenant de la rue.

Conservation et authenticité

Historique de la conservation

L'aspect des immeubles et de l'avenue Andrassy a été préservé dans ses principales caractéristiques d'origine depuis l'époque de leur construction à la fin du XIXe siècle. Les modifications mineures qui ont été apportées respectent globalement le caractère du lieu.

Les dommages causés pendant la Seconde Guerre mondiale furent réparés dès la paix revenue. Suivirent quelques transformations structurelles mineures. À partir des années 1980, la zone bénéficia de travaux de conservation et d'amélioration progressifs qui visaient plus particulièrement les édifices les plus importants comme l'Opéra. Dans la décennie suivante, il y a eu une série de restaurations importantes, telles que celles des stations du métropolitain. Ces dernières années, la structure sociale a changé et les occupants actuels sont plus motivés vis-à-vis de la conservation.

Le métropolitain souterrain a été rénové et modernisé en deux occasions, la dernière pour l'anniversaire de sa fondation, en 1995. Actuellement, seules les stations situées sous l'avenue se trouvent encore dans leur état d'origine. Les stations du parc qui étaient à l'origine aériennes, ont été enterrées. Le métropolitain est également protégé par la loi depuis 1997.

Authenticité et intégrité

L'avenue Andrassy et ses bâtiments ont été raisonnablement bien préservés dans leur conception et leur relation à l'environnement urbain et au bâti. On accorde une attention particulière à la préservation et à la conception appropriée des petits éléments faisant partie du mobilier urbain.

Certains problèmes se posent, concernant par exemple l'état des bâtiments ; les charpentes en bois ont souffert d'humidité et les structures métalliques sont corrodées ; elles nécessitent entretien et réparation. Certains changements d'affectation des locaux sont intervenus, les logements ayant été transformés en bureaux, phénomène courant dans les zones urbaines centrales. Le métropolitain souterrain, partie fonctionnelle de l'infrastructure de la ville, a été rénové. Les

stations sous l'avenue Andrassy ont conservé leurs caractéristiques d'origine tandis que celles du parc, à l'origine aériennes, ont été enterrées. À cet égard, bien que la fonction d'origine du métropolitain soit intacte, son authenticité historique est quelque peu compromise.

Néanmoins, globalement, le bien proposé pour inscription peut être considéré comme satisfaisant du point de vue de l'authenticité comme de l'intégrité.

Évaluation

Action de l'ICOMOS

Une mission d'expertise de l'ICOMOS a visité le site en novembre 2001.

Caractéristiques

L'avenue Andrassy forme un ensemble cohérent symbolisant la fonction politique de la seconde capitale de l'Empire austro-hongrois.

Elle se distingue essentiellement par sa représentativité du développement social et de l'urbanisme de la fin du XIXe siècle, reliant le centre de la ville et le nouveau parc.

D'un point de vue architectural, l'avenue possède une grande intégrité dans ses bâtiments de style éclectique et néo-Renaissance édifiés dans un laps de temps très court de dix ans. L'avenue est divisée en trois parties par deux places symétriques ; la conception de l'artère donne une spécificité et une échelle particulière à chacune, l'une reflétant le voisinage du centre ville et l'autre, celui du parc.

Le projet comporte aussi la construction du premier métropolitain souterrain du continent européen (après celui de Londres construit en 1863.)

En tant qu'extension du site du Patrimoine mondial existant de Budapest (1987 ; critères ii et iv), on peut considérer que la proposition actuelle complète et renforce le site inscrit, compte tenu de références sociales et politiques plus larges. Dans ce contexte, la proposition d'inclure l'avenue Andrassy et le parc du Millénaire comme extension du quartier du château de Buda et des deux rives du Danube est justifiée et cohérente.

L'Opéra et le conservatoire de musique sont directement associés à la vie et aux travaux des plus grands musiciens hongrois : Franz Liszt, Bela Bartok et Zoltan Kodaly, qui ont remarquablement contribué à l'histoire de la musique occidentale. Néanmoins, l'ICOMOS ne considère pas que cela soit suffisant pour que l'on applique le critère vi des *Orientations*.

Analyse comparative

On peut noter que le terme « avenue » (*advenire* en latin) désigna d'abord une route ouvrant l'accès à une destination ; puis une route dessinée dans un parc donnant l'accès à un château et enfin une voie urbaine bordée d'arbres, ce qui fut le cas au XIXe siècle, lorsque le renouvellement urbain utilisa largement ce terme. L'avenue Andrassy de Budapest devrait être considérée dans ce contexte. Parmi les exemples

classiques, il faut citer les avenues de Paris planifiées par le baron Haussmann, en particulier les Champs-Élysées, construites dans la seconde moitié du XIXe siècle et la Ringstrasse de Vienne, autre capitale de l'Empire austro-hongrois.

Les premiers chemins de fer souterrains furent construits à Londres (1863) et à New York (1868). Après une première proposition en 1855, la construction du métropolitain parisien commença en 1895 et le premier tronçon ne fut inauguré qu'en 1900, à l'occasion de l'Exposition Universelle. Le métropolitain de Budapest est donc bien le premier chemin de fer souterrain de l'Europe continentale.

Recommandations de l'ICOMOS pour des actions futures

L'ICOMOS recommande que la zone tampon soit étendue du côté Buda de la ville, qui fait déjà partie du bien inscrit sur la Liste du patrimoine mondial.

Brève description

Le site de l'avenue Andrassy (1872-1885) et le métropolitain du Millénaire de Budapest (1893-1896) furent construits dans la seconde moitié du XIXe siècle dans le cadre des célébrations du millénaire de l'État hongrois. Ce projet est un exemple représentatif de la mise en œuvre d'un urbanisme se dotant des dernières solutions techniques de l'époque pour répondre aux exigences d'une société moderne naissante.

Recommandation de l'ICOMOS

Que ce bien soit inscrit sur la Liste du patrimoine mondial en tant qu'extension du site du patrimoine mondial existant : Budapest : le panorama des deux bords du Danube et le quartier du château de Buda (inscrit en 1987 ; critères ii et iv), sur la base des mêmes *critères ii et iv*.

ICOMOS, janvier 2002